

Mircea !Fișier terminat .Urcă sumarul și subtitlurile(16 dec. 2006)

VI.Guvernul AI.Vaida-Voevod-II-continuare

1 febr.'-1 nov.'33

Documentele în ordinea introducerii pe calculator :

Vezi fișierul anterior pentru criză , cădere guvern Maniu și instalarea guvernului Vaida (ianuarie 1933)

Guvern Vaida .Legislatura II.Sesiunea ordinară.31ian.-15 apr.'33

- continuare -

1)Legislația adoptată,Guvern Vaida,1933

-Lege:Autorizarea stării de asediu , 4 febr. 1933

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XX, p 51-52)

-Lege -Reducerea salariilor funcționarilor publici /"curbă de sacrificiu",1 mart.1933

-Lege / completare /Reprimarea infracțiunilor contra liniștii publice, 22 mart.1933

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XXI, p 89-92)

- Lege - Unificarea asigurărilor sociale , 8 apr.1933

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XXI, p 129-165)

-Legea generală a vănilor , 13 apr. 1933

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XXI, p 129-165)

-Lege -Reglementarea datoriilor agricole și urbane / Conversiune -III- / 14 apr.1933

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XXI, p 312)

- Lege / modificare / Unificarea contribuțiilor directe și a impozitului global , 19 apr.'33

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XXI, p 359-341)

-Lege / prelungire / pentru Încurajarea industriei naționale, 24 apr.1933

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XXI, p 434)

-Legea Sanitară și de Ocrotire, 27 apr.1933

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XXI, p 451- 453)

-Lege/ completare / - Reprimarea unor noi infracțiuni contra liniștii publice, 12 mai 1933

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XXI, 647-654)

-Lege / modificare/ Organizarea Cooperației , 27 iun.'33

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XXI, p 701-741)

- Decizie - Reglementarea cărților de capacitate profesională , /desființarea breslelor /

10 iul.1933 (C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XXI, p 768-769)

2.)Autorizarea stării de asediu , dezbateri la lege ,3 febr.'33

(DAD, MO 32, 3 febr.'33)

[LD :Prezintă nuanțat atitudinea față de **comunismul intern**,văzut ca o **coloană a V-a a Moscovei** .Având în vedere flsificarea și extensiunea dată acestor episoade de către istoriografia comunistă,trebuie să-ți iasă o pagină "beton "]

Opinii :**Vaida-Voevod, Virgil Grossu** (raportor) ,**Gh.Brătianu, IGDuca, O.Goga(PNA), Anibal Teodorescu(P.P),M.Gheorghiu(PND),Fritz Connert,Iosif Willer, M.Landau, G.A.Cuza ,ACCuza (LANC),CZCodreanu(G de F) ,IMLeon, dr.Lupu (PT),Lotar Rădăceanu. (PSD)**. Vezi obligatoriu fișier **Doctrine de partid și Legislație** .

a)AI.Vaida -Voevod (prim.ministru) :

"În ultimul timp, **mișcări concertate cu caracter comunist**,au tulburat ordinea în diferte regiuni și **tind în mod evident la destrămarea țării** ." [-----] Fiind nevoie de **măsuri excepționale**, ele nu se pot lua decât în cadrul **stării de asediu** .

(din "Expunerea de motive , citită de Vaida)

b)Gh.Brătianu (PNL-2)

3 febr.'33 :"**Consideră de extremă gravitate introducerea legii,dar nu refuză măsurile menite să asigure ordinea în stat și autoritatea statului**."

"Consecvent principiului de **a apăra independența statului național** împotriva oricărei **știrbiri a suveranității sale** [...] el nu va tolera ca **elemente tulburătoare să urmeze în manifestări anarhice , îndemnul instigațiilor străine** "

c)IM.Leon (PT-Lupu)

3 febr.'33 : Prezentarea legii de către guvernul PNT, care se pretinde "democratic" ,este o **"surpriză dureroasă "** .Este inadmisibil ca PNT , care a luptat ani de-a rândul,împotriva stării de asediu acum să vină cu ea !

După **Constituție, starea de asediu** (art. 28) este admisă ,în caz de **război** și în împrejurări ce **amenință existența statului** .Ce se întâmplă azi de se vine cu legea ?!

Explicațiile lui Ed.Mirto ,cu **grevele de la Ploiești și Grivița** , **nu justifică măsura** .

De ce nu se aplică "Legea Mârzescu " - care a fost făcută pentru a înlătura tulburarea ordinii publice ?Actuala lege , **sugrumă orice libertate cetățenească** ,deoarece **introduce cenzura și interzice adunările**[.....] în dosul acestei legi ,**se ascunde dictatura ce va să vie "**

(ilaritate la PNT) **Manifestările de stradă** ,**pusse la cale [LD :de cine ?]**pentru a întinde o **cursă guvernului**,pentru a găsi o justificare la lege.

Conjură guvernul să nu aplice legea . **Va vota contra** .

d)Octavian Goga (PNAgrar)

/ 3 febr.'33"[....] totdeauna am fost de părere că la baza ideii de stat ,trebuie să stea **ideea de autoritate**."

-**IMirescu** : De dictatură !

-**Goga** :De ani de zile ,vede că **"atributele de autoritate slăbesc "**,"**ideea națională este zgduidă "** .Criza la noi nu este atât economică,cât"**o criză de credință în misiunea acestui popor** "(aplauze LANC și PNA) Astăzi ni se anunță că suntem în preajma unei **"disoluții de stat"** ; că **pericolul vine din partea unor " mâni străine "** .

În fața acestei situații , "**poporul nostru se unește pe deasupra considerentelor de partid "** ca să-și apere nevoile, sărăcia și neamul.

Va vota legea,dar face apel la **Vaida să cedeze locul la guvern unui guvern de autoritate** .

e) I.G. Duca (PNL -1)

/ 3 febr.'33 :dacă guvernul crede că aceste măsuri sunt necesare,să le ia pe răspunderea lui.

"Sunt ani de zile de când noi am denunțat pericolul comunist "

Există **"organizații tenace"** , **subvenționate din străinătate** ."Ne-ați spus că inventăm aceste **pericole !"** Astăzi ce descoperim ? **Comuniști la Poșta, la CFR , la toate uzinele noastre..**
Și cu legea , **PNT nu va face față, trebuie să plece de la guvern !**

f) Gr.Iunian (PTR)

3 febr.'33.În 1928, prima măsură a PNT a fost înlăturarea stării de asediu .Acum, **PNT ia lecții de la PNL , cum s-o introduceă .**

S-au invocat **frământările de la Grivița și Ploești** .

S-au lăudat tactul guvernului și autorităților, care au aplanat tensiunile.**Trebuia lăudată muncitorimea , care a fost la fel de "înțeleaptă "** .S-a dovedit că **acolo au fost cereri justificate, nu instigații străine** .Pe aceste cazuri, **nu puteți institui legea .**

Spuneți că aveți alte " cazuri " Aveți mijloace să le preveniți. Aveți destule legi.Cine vrea pâine, nu se mulțumește cu gloanțe "La adăpostul legii, **vreți să realizați o politică potrivnică țării.**

Cu legea, **dați întraga răspundere asupra armatei** -dvs dezangajându-vă -instituție pe care dvs sunteți datori să o păstrați intactă , în afară de orice critică.

Legea reprezintă **incapacitatea guvernului.Va vota contra .**

g) Anibal Teodorescu (PP - Averescu)

/ 3 febr.'33.Când Vaida era ministru de Interne , **spunea că nu este " pericol comunist" ! acum** , ca prim .ministru , **aduce această lege** . Legea **ne scoate din cadrul normal constituțional, dovedind că guvernul nu poate face față.**

"Fac parte , însă, dintr-un partid de ordine care înțelege că atunci când se strigă de pe banca guvernamentală că țara este în primejdie ,trebuie să fie foarte atent la actele lui.

De aceea, declar că **voi vota pentru "**

Dar mă întreb : **s-a aprins ceva în țară ? A început furtuna ? Nu cumva și PNT a semănat, cândva , vânt ?"**

h) Lotar Rădăceanu (PSD)

/ 3 febr.'33 : [**i se strigă "scurt" !**]

" Dacă doriți "scurt" , cu atât mai mult doresc ca **guvernarea dvs .să fie mai scurtă** și să se termine chiar azi "

#Vinovate:tulburările fasciste, antisemite

El nu vede situația atât de amenințătoare.Cele două greve invocate, **nu au fost primele, au fost justificate și s-au aplanat** .Starea de asediu înseamnă că **se trece o parte a puterii executive și judecătorești asupra organelor militare** .Ea înseamnă întronarea "dictaturii militare"

Nu neagă că **s-au produs tulburări îngrijorătoare** , dar ele **"nu sunt provocate de clasa muncitoare "** ci "de unele **curențe extremiste de dreapta** care au avut voie, până acum, să opereze în voie **pe străzile Capitalei "**

"Aceste tulburări , produse de curențele fasciste și antisemite,pot avea loc numai cu complicitatea vinovată a poliției și a organelor de stat "

Dovadă : atacul de astănoapte împotriva localului PȚ-Lupu .Împotriva acestor manifestări, nu este nevoie de starea de asediu.Ajung legile existente.

Lot.Rădăceanu /

▀Mișcările muncitorești

"Mișcările muncitorești au cauze adânci și juste "(evocă cum s-a ajuns la conflictul de la Grivița)**Nu instigațiile comuniștilor : instigatorii reali sunt foametea, mizeria , nedreptatea**

Clasa muncitoare are voie, în acest caz, să se ridice și cu violență.

-**Ștefan Cicio Pop** (președ. Camerei) : **Violența nu este admisă într-un stat ordonat**

-**Rădăceanu** : Nu trebuie admisă **nici exploatarea , nici nedreptatea .**

-**Ed. Mirto** : Din moment ce **li s-au îndeplinit cerințele, de ce continuă greva ?**

-**Rădăceanu** : **Sunt elemente a căror acțiune a mers mai departe ,care vor să profite de această stare de nemulțumire .Dar nemulțumirile sunt reale.De ce s-a speriat PNȚ ?**

-**Mirto** : **Recunoaște că PSD a reprezentat corect interesele muncitorimii .De aceea guvernul le-a rezolvat 90 % .Cum au răspuns muncitorii ? Continuă greva !**

#Mișcarea comunistă

-**Rădăceanu** : " **Există situații când prind curente pe care ,noi, social-democrații,nu le aprobăm.**De aceea insistăm noi **să fie deplină libertate de opinie, pentru a se cristaliza adevărul. Noi nu ne speriem că unii muncitori sunt sub conducerea comuniștilor,**

deși se lovește direct în noi.De ce vă speriați dvs ?Nu este la fel în Anglia, în Franța ? "

-**Polizu -Micșunești** : "**Franța nu este lângă Nistru ! "**

-**Virgil Grossu** : " **Dvs nu sunteți organizați suficient, pentru a paraliza comunismul?"**

-**Rădăceanu** : " **Nu aceasta este sarcina noastră .Ce se pretrece în sânul clasei muncitoare ,luptele dintre noi și comuniști ,ne privesc numai pe noi.Dar exagerați puterea comuniștilor.Mișcarea comunistă ,care este bazată numai pe demagogie și supralicitarea revendicărilor , nu poate fi de folos muncitorilor .[...]Singurul ei rezultat este că **dezbină muncitorimea și o slăbește "****

Prin socialism, masele vor ajunge la biruință!

Dar asta nu veți rezolva cu legea !Oriunde guvernele au preîntâmpinat mișcările de massă cu forța baionetelor , ele au fost măturate . "**A căuta să întâmpiați cu forța,** tendințe, lupte și evoluțiuni ,care sunt **în nota timpului și a istoriei,** înseamnă a pregăti **nu soluționarea lor pașnică și democratică,** ci ,dimpotrivă,**soluționarea lor în forme violente și catastrofale "** Aceasta este învățătura istoriei .**Nu căutați să rezolvați problemele grele cu "dictatura și forța "** ,veți îndârji și mai mult masele."**Dacă acum semănați vânt, aveți grijă că va trebui să culegeți furtună .Prin socialism ,masele vor ajunge la biruință !"**

i)Iosif Willer (P.Maghiar)

3 febr.'33.Partidul maghiar este un partid al ordinii și legalității.Dar sunt suficiente legile existente **Nu va vota legea .**

j)Fritz Connerth (P.German)

3 febr.'33 : Sunt suficiente legile existente.Dar , dacă guvernul va avea nevoie ,trebuie să aibă această posibilitate

Va vota legea , dar guvernul s-o folosească numai dacă este absolută nevoie .

k) G.A.Cuza (LANC)

3 febr.'33 : Situația este gravă ,grevele dese "**pot să întindă peste toată țara mișcările revoluționare ."**Guvernul este nevoit să vie cu măsuri, dar să-și asume toată răspunderea

-**I.Mirescu** : Starea de asediu **se va întoarce și asupra dvs !**

-**GACuza** :Chiar dacă ! " noi preferim de o mie de ori **păstrarea ordinii în stat ,** cu oricâte sacrificii ,**decât anarhia către care dvs vreți să ne duceți ! "**

l)-M.Landau (P.Evreesc)

3 febr.'33"**Măsura este gravă, pripită , inutilă"**În cei 10 ani de guvernare cu stare de asediu, până în 1928,**nu au putut fi stăvilite mișcările antisemite.** [LD ???]

Mai degrabă s-au normalizat după 1928.

Legea gătuie libertățile cetățenești ; PNȚ face rău serviciu țării, prin lege .

m) **CZCodreanu** (G de F)

/ 3 febr.'33 : **Garda de Fier va vota contra , este o măsură "finală" "Trebuie extirpate cauzele : cauza semită [!?!]** , a conflictelor de la Ploiești ;faptul că unii politicieni încasează tantieme . **Va vota contra !** [LD : atât spune]

n) **M.Gheorghiu** (PND -Iorga)

3 febr.'33 : Guvernele de autoritate n-au nevoie de măsuri grave, pentru că sunt destule legi. **Guv.PNȚ este slab,și a contribuit la dezordinile ce izbucnesc. PND se va abține de la vot.**

o) **G.Serbeniuk** (P. Ucrainean) :

Nu va vota legea pe care , în 1928, PNȚ a înlăturat-o !

p) **dr.Lupu**

▣ **Piatra de mormânt a PNȚ**

/ 3 febr.'33 : "**Așa dar, din capitulare în capitulare !** Alaltăieri ați dat peste bord pe președintele și vicepreședintele PNȚ [...] **astăzi dați peste bord principiile , programul, tradițiile , însăși baza vieții dvs.** [...] **Această lege este lespedeaa , este crucea de mormânt pusă peste partidul dvs.**" Regretă acest fapt , deoarece **PNȚ a avut această lege aplicată pe spinarea sa : a curs sânge ; au fost cadavre ; au murit un Berbereche ; au murit sute de țărani în Ardeal ... pentru a crea acest PNȚ și acum el vine prin surprindere cu starea de asediu și cenzura !**

Recunoaște că **starea este gravă** [evocă anul 1907]

Sperietoarea cu "intervenția străină"!

Nu se îndoiește că sunt dușmani care" își vâră coada" în starea de nemulțumire .

Dar **care este proporția** între starea reală și "**intervenția străină** " ? !

Dlor ! Nu vă jucați cu focul ! Legea este fatală !

▣ **Introducerea dictaturii politice**

Această lege [...] este pentru **introducerea dictaturii politice** ,dictatura politică **a unui guvern din dos** [Camarila !] , care este mai mare în această țară.

Dar nu se poate jugula un popor, dreptatea va răsări !

r) **Virgil Grossu** (raportor) :

Partidele mari au avut o atitudine mai "curajoasă "vădind " răspunderile" :PNL-ducist, PNL-georgist, PNAgrar-Goga, P.P.Averescu, care au trecut pe la cârma statului, au aprobat legea.

Contra au fost Gr.Iunian și dr Lupu, care au invocat cei 10 ani de opoziție .

PNȚ, ca partid de guvernământ, nu consideră că programul său nu-i îngăduie

să ia măsurile dictate de împrejurări : **grava situație cu grevele ; spionajul** care se practică chiar în centrul Capitalei .Este o problemă de oportunitate.

Dar nu este oare necesar, să aducem " **un mic abandon al libertăților celor mai mari** " ?

Da , este o măsură preventivă (celelalte legi sunt represive) **menită să stăvilească**

mișcările subversive .Noi suntem informați pertinente de "direcțiunea ce se urmează de o anumită mișcare "

s) **Vaida -Voevod -concluzii**

3 febr.'33 : Are sentimentul de satisfacție că **oratorii au înțeles situația**.
Consideră votul, un vot de încredere **Chiar dacă ne-ar amenința dictatura PNL nu cea a
partidelor cu 2-12 membri " !Legea este facultativă ; este valabilă 6 luni ;**

▀Votarea legii

Votați : 245.
Bile albe : 202
Bile negre : 43
Legea este adoptată

2.)Aplicarea legiilor represive anticomuniste ,febr.'33

("Adevărul" din 7 și 12 febr.'33) [din Documentar ISISP,L:D:,p.598-602]

a)Ordonanța pentru aplicarea stării de asediu,5 febr.'33

Fiind însărcinați cu aducerea la îndeplinirea înaltului **Decret Regal 201** prin care s-a declarat **starea de asediu** ,în baza **legii ptr. autorizarea stării de asediu** (4 febr.1933)
ordonăm următoarele:

Art.1. Perimetrul în care se va executa starea de asediu:**București** (tot teritoriul+ comunele suburbane + 5 km de jur împrejur;Cernăuți,Galați, Iași, Ploești, Timișoara (teritoriul +2 km.în jur) ;zona industr.a jud Prahova (la sondele petrolifere și a comunelor din jur).

Art.2. Pe tot acest terit. **sunt interzise orice adunări sau întruniri și orice convocare de adunări,fără autorizarea comandantului** Corpului de Armată sau a Garnizoanei.

Art.3. **Sunt oprite orice manifestații sau procesiuni** pe străzile sau căile publice,orice atrupament...

Art.4. Pot purta **uniforme** doar membrii instituțiilor de stat autorizate,
Purtarea de alte uniforme neautorizate este interzisă.

Art.5. Interzicerea purtării de **embleme sau insigne** neautorizate .

Art.6. **Orice publicație care exercită sau întreține dezordinea și răspîndirea unor asemenea publicații ,sunt interzise.** **Broșurile sau cărțile imprimate** de particulari, vor trebui să obțină autorizarea Comandamentului Garnizoanei. **Periodicile și cotidienele**, nu au nevoie de autorizație, dar **editorii și autorii vor fi răspunzători și pasibili de pedeapsă, dacă răspîndesc dezordinea sau știri alarmiste.** Se va putea ordona și suspendarea publicațiilor pe o perioadă.

Art.7. **Portul de arme ,fără autorizație,este interzis.**

Art.8. Cf. legii, darea în judecată de tribunalele militare, **închisoare dela 15 zile-1 an, pierderea drepturilor civile (votul) și portul de arma.**

Semnează : Al. Vaida-Voevod (președ. consil de min), G. G. Mironescu (Interne),
M. Popovici (Justiție), Gral Samsonovici (Apărarea Națională)

b)Ordonanța Corpului II Armată ,pentru dizolvarea organiz.comuniste,11 febr.'33

Comandantul Corpului II Armată [gral Nic. Uică], conform înțelegerii cu Vaida -Voevod și G. G. Mironescu , **a ordonat dizolvarea tuturor asociațiilor și organizațiilor comuniste,** de pe terit. comandamentului. Ordonanțe similare se vor da **în toate zonele cu stare de asediu.**

Art .I **Sunt și rămîn dizolvate următoarele organizațiuni:**

- | | |
|---|-------------------------------|
| 1.comit.de conducere ale org.comuniste. | 7.sindicatelor neafiliate CGM |
| 2.UTC | 8.CCcomunist al CFR |
| 3.BMȚ | 9.Asoc."Solidaritatea" |
| 4.Ajutorul Roșu Internațional | 10.C.Com.al șomerilor |
| 5.Ajutorul muncitoresc Român | 11.Asoc.stud.com. |
| 6.birourile juridice comuniste. | 12.Asoc.contra răzbu. |

Art..II **sediiile acestor organiz.vor fi închise, orice adunări vor fi interzise .**

Art.III **pedepse ca cele dela legea stării de asediu.**

Art.IV ordonanța va fi afișată pe străzi și autorități.

Art.V.Însărcinați cu aplicarea,militarii de sub comanda,ofițerii de poliție,agenții forței publice

3)Armand Călinescu ,la starea de asediu PNL(13 mart 1934) retro'31-'33

(DAD, MO 23, 13 mart.'34 , p. 759- 760 ;Legislatura PNL, ses.ord. febr.-mart'34.

Replică : **Hurmuz Aznavorian** (raportor) **Vezi xerox integral , fișier PNT**

[LD : **Este contra stării de asediu introdusă de guvernul Tătărescu .**

Justifică starea de asediu introdusă de PNT în febr.'33

Trebuie să subliniezi până unde a dus ura oarbă și contestarea dintre cele două mari partide !]

Armd.Călinescu / 13 mart.'34, retro ' 33

▣ **Congresul V PCR , Moscova**

Când PNT a venit la putere în 1932, a găsit "**planul unei acțiuni comuniste bine fixat ."**

" Se ținuse în ianuarie [**LD : în dec.' 31**] **al V-lea congres al Partidului Comunist**

Român, la Moscova.

În **Rezoluțiile adoptate** atunci, pe care noi le-am găsit " în broșurile și foile clandestine " , se fixau **următoarele 4 puncte pentru România :**

- 1.Discreditarea social-democrației** , prin aplicarea tacticii numită a **frontului unic** ;
- 2.Infiltrație în instituțiile de stat și de apărare națională** : Poștă, CFR, arsenal, pirotehnie ;
- 3.Provocarea de greve repetate** , pentru antrenarea masselor muncitorești ,în deosebi în regiunea petroliferă din Prahova, apoi în regiunea Jiului și CFR .
- 4.Provocarea unei greve generale** , cu acte de violență "

În acele "**Rezoluții**" se indica și **epoca când acele acțiuni trebuiau terminate :martie 1933.**

Am găsit **acest Plan**, în **Instrucțiunile** pe care **Centrala CC al PCR** le trimitea tuturor **organelor de luptă** , celulelor de fabrică, tineretului, Ajutorului Roșu, organizațiilor de șomeri ș-a.

Sigur, se putea ca acele "instrucțiuni " să rămână "simple deziderate pe hârtie " , să nu capete niciodată realizare ,în fapt.

De aceea, **noi ne-am gândit la acțiuni de supraveghere .**

Armand Călinescu / febr.'33

#**Acțiuni subversive comuniste**

Din toamna 1932, au început acele **fapte semnificative** :"**Elemente extremiste pun mâna pe conducerea tuturor organizațiilor muncitorești** .Era primul pas."

În dec.'32 , descoperim **spionajul de la Poștă,comunistul Tevekelei** obținea,prin intermediul unor funcționari de la poștă, **telegramele cifrate emanate de Ministerul Afacerilor Străine** , și **le trimitea regulat la W E B** (West Europeaische Bureau) din Viena .

Cercetările au dovedit că el începuse a avea **legături și la Arsenalul armatei.**

Era al doilea punct care căpăta consistență.

La 1 febr. 1933 ,**izbucnesc tulburările muncitorești pe Valea Prahovei** (Societatea "Româno-Americana) ,în urma unui conflict de muncă, care era numai un pretext.

Muncitorimea s-a dedadat la **acte de sabotaj**... se cobora în stradă ...cu femei și copii... **8.000 de oameni** au fost antrenați de "**agitatorii comuniști** " ... au ocupat **piețele publice** ,
ținând întruniri , atăcând în repetate rânduri , **localul Poliției !**

Guvernul l-a însărcinat să meargă la Ploiești, să vadă ce se petrece :

"Am constatat că mișcarea se desfășura viguros, după regulile tacticii comuniste ."

"Concomitent cu asta ,**Siguranța descoperea curieri comuniști** cari plecau din București spre centrele muncitorești " , iar la Galați , la Iași, și la Cluj, **apăreau greve de simpatie .**

Armand Călinescu / retro 'febr.'33

▣**Starea de asediu .**

"Am venit atunci la București , am raportat guvernului asupra situațiunii ,iar Consiliul de miniștri a decis să supuie imediat Camerei,proiectul pentru introducerea stării de asediu."

-16 febr.'33

Este adevărat că **turburările au continuat** câteva zile, **culminând cu dezordinea de la 16 februarie la atelierele Grivița**, când noi am întrebuit armata .

Dar noi am izbutit să oprim mișcarea, înainte de a fi luat formele definitive ale grevei generale. Iată în ce condițiuni am introdus noi starea de asediu "

Ulterior , am căpătat documente foarte importante ,care confirmau prevederile noastre."

(p. 760)

-**Hurmuz Aznavorian** (raportor) : " Dle Călinescu [...] aceste explicații detaliate le-ați dat dvs atunci , când ați cerut starea de asediu ? "

-**Călinescu** : Nu .

-**Aznavorian** : "Aceasta interesează astăzi "

-**Călinescu** : "Nu le-am dat atunci pentru că **acțiunea era în desfășurare și pentru că noi nu puteam descoperi punctele noastre de supraveghere . "**

-**Komintern-PCR** : instrucțiuni și acțiuni concertate

"În urmă , găsim documente cari confirmă în întregime prevederile noastre.

..În acel timp , se instaura noul regim la Berlin , și , printre persoanele arestate , se afla și **femeia Bela Iacobovici , soția unui membru în Comitetul Executiv la București . "**

Asupra ei s-au găsit două documente : un Raport către **Internațională** , pe care îl întocmise **Partidul Comunist din București** , asupra evenimentelor din țară .

La 3 zile , **Raportul** ajunsese la Berlin !

Copia unor Instrucțiuni pe care **Internaționala Sindicatelor Roșii** a căilor ferate (cu sediul la Berlin) le trimitea la București , ca să-i încurajeze la acțiune .

Mai târziu , în iunie '33 , într-o publicație comunistă , "găsim recunoașterea întreagă a **substratului mișcărilor din primăvara trecută** , și a pericolelor pe care le-am fi avut , dacă nu luam măsuri la timp... "

-**Romulus Seișanu** ("Universul ") : " De ce ați pus în libertate pe comunistul Bujor ? "

(aplauze la PNL . Călinescu nu răspunde)

-**Călinescu** : **și a trebuit să ne acoperim cu legea stării de asediu** , în timpul necesar **elaborării Legii Mironescu** , care a fost depusă curând după aceea . " (p. 760)

[LD : a urmat contestarea legitimității legii PNL , pentru că G de F nu reprezenta un pericol !

Ironia soartei ! Călinescu , între '37-'39 va deveni cel mai înverșunat ministru împotriva G de F]

Armand Călinescu / mart.'34 , retro'33

4) **G.A.Cuza** , la aplicarea **Legii stării de asediu** (3 mart.'34) , retro' 33

(Legislatura PNL , Ses.ordinară , DAD , MO 22 , șed. din 12 martie 1934 , p. 765) ,

[LD: Respinge legea PNL , pentru că nu există un pericol al G de Fier ! Acordă circumstanțe scuzabile guvernului PNȚ , în 1933 , pentru că **pericolul comunist...este grav !**]

▫ **Legea PNȚ a fost justificată**

"Situățiunea de atunci era f. simplă de explicat ; erau anumite împrejurări pe care le cunoștea toată lumea , erau acele **mișcări muncitorești , alimentate de comuniști** , în diferitele centre ale țării , **Iași , Ploești , Craiova , atelierele Grivița-București** , care tindeau la **declararea grevei generale** și , pe această cale , la **întronarea comunismului la noi în țară . "**

Guvernului i-a fost simplu să spună , în **Expunerea de motive** , de " **mișcări concertate cu caracter comunist** "

-**Vaida s-a consultat cu șefii de partide**

Vaida a ținut să se consulte cu toți șefii de partid , înainte de votarea legii .

...Când el , GACuza , ieșea de la Vaida , s-a întâlnit cu IG Duca care l-a întrebat ce va face LANC ?

"Dându-mi seama că este vorba de **un atac organizat al comunismului** contra ordinii de stat și **împotriva existenței statului** , i -am răspuns : **<Noi nu combatem legea , lăsând guvernului întreaga responsabilitate a actului pe care-l face .>**

...Aceasta a fost și părerea lui Duca , alături de gândul căruia m-am aflat.Și așa a făcut declarația sa.

...Iar eu am venit ulterior la tribună și **din banca socialistă mi s-a strigat :< Dle Cuza , nu-ți dai seama că această lege se va ridica mâine împotriva d-tale ?>**

Și atunci eu am spus:< **Prefer să se ridice de 10 ori împotriva mea, dar să se curme odată pentru totdeauna cu anarhia d-tale .>**

#Extinderea represiunii contra LANC

[LD:Peste un an, el se plângea că **legea Stării de asediu (3 febr.1933)** votată sub național-țărăniști, contra comuniștilor,s-a întors în mod sistematic, împotriva LANC.

El dădea dreptate social-democraților, care-i prevenise că așa va fi.]

Din păcate , **ulterior, guvernul PNȚ a extins represiunile și asupra LANC !**

Exemple :

...**Deputatul Ciolac** a fost arestat "manu militari",de 2 comisari reregali ,pentru simplu fapt că a venit la Cameră îmbrăcat în **uniforma batalioanelor de asalt cuziste**.În frunte cu președintele ACCuza ,au mers cu toții la Prefectura de poliție,la 11 noaptea,unde dl.gral Uică (pe atunci comand.Corp II Armată, iar în'34,ministru Armate)a **dispus să fie pus în libertate .La proces, a fost achitat.Starea de asediu și-a arătat urechile pentru LANC , a doua zi după votare.**

-**dr.M.Macarescu** : De ce nu ați interpelat atunci ?

-**GACuza** :N-am mai apucat ! Parlamentul era în vacanță, apoi s-a dizolvat.

...**Sediul LANC din Iași, distrus pe 9 iun.'33 , din ordinul g-ralului Ionescu** (comandantul stării de asediu ,în lipsa comandantului Corpului IV Armată),3 companii de soldați,comandați de un maior,;**91 de cuziști violențați, 14 răniți, 91 arestați înscenarea unui proces ,etc ;**

...**La Mediaș,GACuza** , la 22 aug.'33,ținea o conferință unui public german.A fost somat de un comisar de poliție să-și întrerupă cuvântarea.El a refuzat, dar la întoarcerea la hotel,**GACuza, Robu,Urziceanu** și încă 6 cuziști, **au fost arestați și au stat o noapte la închisoare.**

Represiuni contra cuziștilor /febr '33

5.)**prof.M.Șerban** ,rostul Subsecretariatului ptr.minorități,3 febr.'33

(" Lupta " , XII, nr.3380, 4 febr.'33 + foto M.Șerban)

Subsecretar de stat la Minorități ,Declarații

[LD : Prof.Mihail Șerban ,a făcut parte ,ca **consilier tehnic**, din delegația română la Conferința de pace din 1919-1920 ;era **ardelean din Seghedin** ;probabil fusese numit la Subsecretariat de către **Maniu** ,căruia îi împărțea ideile în materie]

Subsecretarul de stat al Minorităților, a făcut **reprezentanților presei minoritare** o expunere asupra **politicii guvernului față de naționalități.**

M.Șerban / 3 febr.'33

▣Chestiunea minorităților

Chestiunea minoritară prezintă în general **două feluri de probleme** :unele care trebuie luate în seamă **în mod practic ,în prezent,altele**,a căror soluționare este **în funcție de mersul evoluției**

.**Tratatele internaționale nu cer prea multe îndatoriri din partea minorităților** ,de aceea **depinde și de atitudinea lor** măsura în care se poate aplica în practică **spiritul acestor tratate** .

Mai importantă este ,deci, latura chestiunii minoritare care nu se poate încadra în texte de

convențiuni.Această parte depinde însă de la **reciprocitatea raporturilor** ce se dezvoltă între **națiunea alcătuitoare de stat și diferitele minorități conlocuitoare** ."

M.Șerban / 3 febr.'33

/Mentalitate "kantiană" ardelenescă

(Un ex- minoritar ,în fruntea Subsecretariatului

[LD : atenție ! poate vei pătrunde "ceva" ... din

Guvernul înțelege să **execute tratatele în vigoare**, iar eu, care am luat parte la plămădirea lor, în calitate de **consilier tehnic la conferințele de pace**, am un motiv mai mult pentru a aprecia **importanța respectării angajamentelor**.

Vederile mele asupra problemelor minoritare **mi le-am format** încă de pe vremea **când eram și eu minoritar la Seghedinul** dinainte de război și **vă declar** că de atunci **schimbarea granițelor nu a putut constitui pentru mine un motiv pentru a-mi schimba principiile !**

La baza acestor principii stă **ideea** așa de bine formulată de **Emanuel Kant** : **<Lucrează în așa fel ,ca lozinca voinei tale să servească , în acelaș timp,drept normă unei legiferări universale ! >** Tradus în limbaj mai popular : **< Ce ție nu-ți place , altuia nu -i face ! >**

lata **unul din motivele** pentru care **guvernul**, din care am cinstea să fac parte,a crezut că **rolul de conducător al acestui resort** îl poate îndeplini ,cel puțin la fel de bine ,**un fost minoritar**, ca și unul abia ajuns acum în această situație "

M.Șerban / 3 febr.'33

▫Problema minoritară *versus* interesul național

▫Stat democrat =Stat de drept

În altă ordine de idei, **problema minoritară are două laturi** -care nu e permis să fie luate drept **poluri opuse**. Este **latura** privită din p.d.v. mai nemijlocit al **intereselor minoritare** și o **latură** ce privește **interesul colectivității de stat**.

Existența acestui, să zicem,**revers al medaliei** , **este de obicei prea puțin luat în seamă**.

Nu este permis să uităm că **problema minoritară** este una dintre acelea **de la care depinde , în mare măsură, consolidarea statului nostru**.Astfel privită, ea apare,înainte de toate ,drept o **problemă de ordin național** ,o chestiune **de interes general** , și numai în a doua linie și ca o **problemă de interes particular** ,a fiecărei fracții etnice aparte .

Amintirile din trecutul poporului român ne învață în deajuns să apreciem însemnătatea **ideii democratice** .**Or, democrație înseamnă libertate pentru toți**. Tocmai **pentru consolidarea statului nostru național** trebuie să fim, înainte de toate ,și **stat de drept**.

lata **logica unei solide comunități de interese** între aspirațiunile legitime ale minorităților etnice **și între interesul superior al națiunii române ! "**

M.Șerban / 3 febr.'33

(Iuliu Maniu și "Problema minorităților "

[LD: în ceea ce urmează, Șerban citează masiv din broșura-conferință a lui Iuliu Maniu ,la care adaugă câteva cuvinte.Se poate deci spune că nu erau ideile lui ,ci ale lui Maniu (puse în paranteze ascuțite)]

"Cât privește în special **drepturile cetățenești și politice** ale cetățenilor români de altă limbă , **d.Iuliu Maniu** - președintele partidului meu - care ,și dincolo de hotare contează drept o autoritate în materie minoritară ,**în conferința sa " Problema minorităților "**a dat ,între altele, **o serie de prețioase precizări** ,cari, evident,**vor fi și îndreptarul activității mele în acest Subsecretariat :**

/Învățământul public :

<Încercări de a folosi învățământul pentru desnaționalizare forțată a unui popor ,găsesc că este cea mai mare greșală și cea mai inutilă sinamăgire .Școli de românilizare forțată vor produce chiar efectul contrariu.>

/Limba maternă

Urmează să stabilim în mod precis **criteriile după care Statul** (comuna, județul) va trebui să se îngrijească de **instrucția în limba maternă a fiecărei minorități etnice**.

< Dreptul de folosință a limbei proprii este o urmare firească a libertății personale .>

Reglementarea acestei probleme a limbii, urmează să formeze **una din principalele obiective ale Statutului Minorităților .**

/Participarea la legiferare

În ce privește **participarea la puterea legislativă**, principiile **dreptului de vot actual**, care este **universal, egal, secret**, cu sistemul **proporțional** și cu reprezentarea minorităților, poate fi considerat, cred, ca **satisfăcător**.

/Participarea la justiție și administrație

[LD :deci, în limba maternă ? - nu o spune explicit ! și cum se putea atesta sinceritatea și devotamentul ?!]

Privitor la **participarea minorităților în justiție și administrație**.

<...în afară de **latura de echitate indiscutabilă**, și **rațiunea de stat,pretinde să-i legăm de ființa statului cât se poate de mult și cu cât se poate mai multe fire**, pe toți cetățenii lui.

Această rațiune de stat, nu admite să facă două categorii de cetățeni :unii alinați, cu și fără merit, iar alții persecutați și proscrisi ; de sine înțeles, luându-se toate garanțiile că ei sunt și vor fi sinceri și devotați cetățeni ai statului ! >Or, adaug eu, **frații noștri de altă limbă**, cu excepția a foarte puține cazuri, **sunt și vor rămâne buni patrioți."**

▫Atribuțiile Subsecretariatului de stat

[LD : spune mai mult **ce nu trebuia să fie** - dar era ! - Subsecretariatul !]

"Cât despre **atribuțiile Subsecretariatului de Stat al Minorităților**, mai rămân puține de spus . Dacă **rostul lui nu este a se concepe ca un serviciu de supraveghere**, sau **drept o arhivă pentru strângerea materialului documentar** în vederea replicilor la forurile internaționale și **nici ca un birou de compensațiuni pentru protecția românilor din străinătate**, la nici un caz însă **rostul Subsecretariatului nu poate fi redus la calitatea unui comisar delegat al unui sau a mai multor națiuni minoritare** -a unui fel de **observator supraconstituțional** al activității guvernelor ce se perindă .

"**Naționalitățile conlocuitoare** au mult mai mult interes ca diferitele guverne să își aibă, fiecare, câte un referent din sânul lor ,cărui să-i revie **rolul de organ consultativ în materie de politică minoritară**, care să contribuie , în măsura cea mai hotărâtoare , la **studierea , rezolvarea și urmărirea diferitelor probleme minoritare** ;să ia **inițiativele necesare** , mai cu seama în chestiunile de ordin principial,și să fie un **factor de legătură între minoritari , națiunea română și între Stat** , contribuind la **conciliere cu interesele legitime ale consolidării Statului**. "

#Greșeli în plitica minoritară

[LD:21 nov.2006 .adaog .Boală veche românească.Și la ora actuală este acelaș măr al discordiei, aceleași târgueli,aceleași șantaje din partea minorităților]

"**Un grav neajuns al politicii minoritare** de la noi a fost faptul că **această politică** -grație unor motive pe cari pentru moment nu vreau să le analizez- **în loc de a forma preocuparea rectilinie și constantă a guvernelor** ce s-au perindat la cârma țării de la război încoace , **a alunecat pe panta tocmelilor politicianiste**, transformându-se **dintr-o serioasă problemă de stat ,într-o vastă și repetată târguială electorală ."**

▫Optica PNT

"**Scopul** pe care-l urmăresc este de a situa, în sfârșit, **problema minoritară în locul pe care trebuie să-l ocupe în politica noului stat român**, dând acestei probleme, **o directivă politică invariabilă**, ridicând-o astfel **la rangul unui principiu de bază** al consolidării vieții noastre de stat.De aceea -**în conformitate cu principiile partidului** din care am cinstea să fac parte - mă voi strădui înainte de toate **să realizez un acord al tuturor partidelor de guvernământ asupra unui program unitar în chestiunea minoritară**.

Acesta este primul pas ce trebuie să netezească calea pentru mult așteptatul **Statut al Minorităților**.În acest scop, voi ruga în curând și pe reprezentanții diferitelor **grupări minoritare**, să îmi acorde **concursul lor**,pentru studierea materialului și alcătuirea proiectelor necesare.

M.Șerban / 3 febr.'33

(Iuliu Maniu - vizionar:

-Confederații statale

[LD :21 nov.2006.Revenire :va trebui să comentezi cât era "vizionarism " ,cât era o continuare a curentului "federalist " sau cât era " nostalgie " (legată de autonomia Ardealului, de Consiliul Dirigent ș.a) această credință la Maniu în viitoarea organizare internațională a Europei. În orice caz ,faptul că el o susținea într-un moment când statul național român ,proaspăt întregit,încă nu se consolidase și era obiectul unor atacuri revizioniste ,mie îmi apare ca un "proiect utopic", în contratimp cu realitățile sau alături de realități.Faptul că acest curent era destul de împărțit de ardeleni , că el se concretiza în enunțuri echivoce , era de natură să întârzie , deocamdată, omogenizarea statului național unitar român.]

"Pe lângă toate ostenele politice ,**problema minoritară** mai are însă **un auxiliar prețios în evoluția imuabilă a timpului**.Acum o sută și ceva de ani ,**chestiunea națională** , în forma ei de astăzi,era o problemă nouă.De atunci **s-au produs diversele revoluții de dezrobire națională** în urma cărora **ea se îndreaptă spre punctul ei culminant** din zilele noastre ,de unde , observatorul atent întrevede **o diminuare în acuitatea și virulența ei**,problema urmând **să-și sape** în mod firesc **albia** pe care se îndrumă liniștită **spre concilierii inevitabile ale adversităților** de ordin național.

Domnul Iuliu Maniu , în partea finală a conferinței sale amintite ,între argumentele aduse în favoarea unei politici mai înțelegătoare față de revendicările minorităților ,zice așa de just :

<Viitorul este al unităților mari sociale , ori economice , fie că ele se numesc stat , confederațiuni în materie politică ,cooperative sau tovărășii în materie economică . Statul român ,mai curând ori mai târziu ,va trebui să facă parte dintr-o astfel de unitate , și rolul lui , în această perspectivă va depinde de modul cum a știut să se organizeze și să se conducă ,până în momentul acelei prefaceri.

De la destoinicia sa de astăzi și de la măsura în care va putea să-și câștige autoritatea și prestigiul moral,încrederea și respectul vecinilor săi și al lumii civilizate depinde dacă Statul român va fi un obiect de târguială , ori un factor hotărâtor. >

-Decăderea frontierelor

<Cred că această chemare nu o va putea împlini decât susținând cu multă înțelepciune , cu multă abnegare , cu toată hotărârea , în toate ramurile vieții de Stat , libertățile omenești, moralitatea, dreptatea socială și adevărata democrație. >

"Iată pentru ce ,alături cu președintele Partidului Național-Țărănesc,**văd în curs procesul de decădere a însemnătății frontierelor** ,în sensul demontării lor de elementele ce produc discordie în viața economică și politică a popoarelor avizate ,din ce în ce mai mult unele de altele.**Evoluția firească ne duce ,mai repede decât credeam,spre atrofierea funcțiilor separatiste ale hotarelor."**

M.Șerban / 3 febr.'33

6.)dr.Ernest Marton (P.Evreesc),poziția față de Subsecretariat ,3 febr.'33

("Adevărul " ,an 47,15.058, 4 febr.'33)

[LD: este poziția evreilor din Ardeal,nu a celor din Vechiul Regat ,organizați religios-cultural în Comunitatea Evreească,iar politic ,în partidele existente românești .]

Marton / 3 febr.'33

#Desființarea -reînființarea Subsecretariatului

Acum trei luni [nov.'32] un grup de deputați minoritari , între care și subsemnatul , intervenind la dl Iuliu Maniu ,l-am întrebat pe fostul prim-ministru **care a fost cauza desființării Subsecretariatului de stat al minorităților**,al cărui titular era **singurul reprezentant al minorităților în guvern.**

DI.Manu a răspuns că fostul Subsecretariat,în forma care a funcționat,**era inutil** headucând vreun folos **nici statului,nici minorităților**.De altfel, ce ați spune dvs , mi s-a adresat

d. Maniu ,dacă aş numi în acest post un român ? La această întrebare ,am rămas dator cu răspunsul, dar schimbarea neaşteptată intervenită în viaţa politică internă zilele acestea ,a adus pe tapet în mod concret aceeaşi problemă şi ne cere un răspuns urgent ,la întrebarea retorică a dlui Maniu. Stăm în faţa unor fapte împlinite. **Noul guvern Vaida , în opoziţie cu concepţia dlui Maniu**, nu numai că **nu a găsit inutilă reînfiinţarea Subsecretariatului**, dar a şi numit pe **d. Mihail Şerban în fruntea departamentului**. Acum , trebuie să răspundem la întrebarea dlui Maniu

Marton / 3 febr.'33

≡Poziţia minorităţilor

Minorităţile nu prea şi-au spus încă cuvântul. Doar unele ziare germane şi-au exprimat nemulţumirea pentru **înlăturarea dlui Rudolf Brandsch**. Cum faţă de d-sa , în **Partidul German** părerile erau contradictorii, partidul nu-şi va spune prea curând părerea. **Partidul şi presa maghiară**, au o atitudine "rezervată " ,deşi persoana dlui Şerban este "simpatică " minoritarilor

≡Poziţia P.Evreesc

Partidul evreesc, nu a avut încă vreme să-şi exprime atitudinea[-----]Pentru noi , **desamăgire a fost** şi **desfiinţarea Subsecretariatului** de către Iuliu Maniu, **şi reînfiinţarea lui cu un român în frunte**

"Ministerul minorităţilor " , în forma actuală , **nu ne interesează.**

La diverse ministere , există servicii care se ocupă de problemele minoritare .Nimic mai simplu decât, **dacă ar fi preluate de acest Subsecretariat** (ex, problemele şcolare, de la Înstrucţiune ; probleme pendinte de la Ministerul de Interne ; problemel administrative etc etc .)

DI M.Şerban ar avea misiunea să se zbată pentru asta .

Marton / 3 febr.'33

#Eşecul misiunii Subsecretariatului

"Suntem cu totul de părerea dlui Iuliu Maniu că **Subsecretariatul** , în forma în care a funcţionat , a fost **o instituţie " absolut inutilă"**, complet **" infructuoasă "** , chiar dacă dl Rudolf Brandsch a avut bune intenţii. Acest eşec era o **consecinţă logică a "structurii defectuoase "** a Subsecretariatului, **condamnat la "sterilitate "**, un "oficiu de înregistrare şi intermediere " , lipsit de putere efectivă şi atribuţiuni concrete.

Marton / 3 febr.'33

#Mentalităţile regăţenilor

"O mare parte a celor din **Vechiul Regat pur şi simplu nu înţelege şi nu poate să înţeleagă esenţa problemei minoritare** .Ar fi nevoie de o mai lungă perioadă de educaţie."

Marton / 3 febr.'33

7.)**Andrei Mathis (Bloc Economic Maghiar), Comunicare, Senat , 10 febr.'33**

(DS ,MO 22, 10 febr.'33, p.621-622)

"**Blocul Economic Maghiar** "este o **unitate politică organică** care a luat fiinţă din **nevoile poporului maghiar** din cuprinsul ţării . El doreşte a colabora , în primul rând ,la rezolvarea problemei politico-economice generale ,căutând să fie şi **"un sincer intermediar "între Statul Român şi poporul maghiar** ,în ce priveşte "soluţionarea chestiunilor culturale , economice şi politice **specifice poporului maghiar din România.**"

"Noi considerăm **Statul român drept un organism** în care **minoritatea maghiară are rolul unui organ.**"**Este interesul comun al poporului majoritar şi minoritar ca atât organismul cât şi organul să fie sănătoase** , iar relaţiunilor dintre ele să fie normale [---] noi dorim să fim loiali faţă de stat şi faţă de poporul nostru, deopotrivă.[---]Dorim să servim interesele minorităţii maghiare în mod sincer ,în sentimentul naţional neştirbit ,dar **fără a-l exagera** . [----]
S-a spus deseori **să nu căutăm realizarea dezideratelor noastre peste graniţe , ci aici,**

în țară . **Acest principiu l-am adoptat și noi** .[----]Nu cred că este posibil ca **popoare care trăesc pe același pământ** , în aceeași țară să nu găsească **pista înțelegerii reciproce.**"
[----]Românii din Ardeal au promis la Alba Iulia libertate tuturor."

A.Mathis / 10 febr.'33

▣Minoritatea maghiară voluntară a Vechiului Regat

[LD:conceptul de "**minoritate voluntară**" luminează (clarifică) sugestiv deosebirea dintre **mentalitățile străinilor** -fie ei ruși, italieni, germani, armeni,ceangăi ,evrei ș.a -așezați printre români de bună voie ,bucuroși de fi fost primiți și de a trăi în statul român,ca cetățeni egali și liberi **Minoritarii** ce ,prin noua configurație a statelor ,**și-au pierdut identitatea de națiune dominantă** -fie ei unguri, ucraineni , germani sau evrei maghjarizați -au **o mentalitate recurentă** ,care-i împiedică să se acomodeze,iar **resentimentele** (tendințele) capătă accente de respingere ,centrifuge, revizioniste A propune acestor două filoane același tratament,este nepotrivit și neproductiv.România a beneficiat ,de aceea,de o dublă apreciere în ceea ce privește tratamentul aplicat minorităților .Se poate exemplifica f. bine comparând opiniile lui **Ernest Marton** și ale lui **Andrei Mathis**.

"**Guvernele române** dinaintea războiului **au dat cea mai mare libertate vechilor maghiari din București**și alte orașe din România antebelică ,pe care îi pot numi **minoritatea maghiară voluntară**,și ale cărei **organizații culturale, bisericesti ,sociale și economice** ,cu o vechime de pesete 100 de ani ,au putut să se dezvolte **în deplină libertate.**"

A.Matis / 10 febr.'33

▣Lege pentru minorități !

Atitudinea statului român față de minorități este stabilită prin **Pacea de la Paris** (1919) **Constituția din 1923**, proclamă **drepturi egale pentru minorități**.
Parlamentarii BEM cer rezolvarea chestiunii minoritare , printr-o lege .

Motivul principal :

/partidele politice nu au programe bine stabilite pentru minorități,și când se schimbă guvernele ,schimbă legile

/S-a făcut un pas important **în 1930 , prin înființarea "Oficiului de studii minoritare "** de pe lângă Președinția Consiliului de miniștri.**Acest Oficiu este unic în Europa !**

/Viitorul Proiect pentru statutul minorităților se poate clădi pe bogatul material științific al acestui Oficiu.

A.Matis / 10 febr.'33

8)I.Z.Codreanu ,interpelare,8 febr.' 33

(DAD, MO 35, 8 febr.'33)

#Prigoana contra Gărzii de Fier

În unele județe (Dolj, Romanați) se duce o aprigă prigoană contra Gărzii de Fier.

...**S-au făcut percheziții; se confiscă broșuri ; insignele cu zvastică și gardul de fier ;**

...Jandarmii întocmesc **tabele cu membrii G de F;Poșta oprește ziarele și corespondența ;**

....Se face cenzură .**Vrea răspuns, de ce ?**

IZCodreanu / 8 febr.'33

9.)Lot.Rădăceanu(PSD),interpelare, 13 febr.'33 :

(DAD, MO 39, șed din 13 febr.'33) **Vezi pe larg la fișier PCR**

▣Ordonanța de dizolvare a org.comuniste

[LD : de ce tot insistă Rădăceanu ca lupta dintre PSD și PCR să fie lăsată pe seama lor ? !]

Ordonanța Corpului II Armată din 13 febr.'33 stipulează **dizolvarea a 12 organizații considerate comuniste**.Ce rost are această Ordonanță ?

Majoritatea acestor organizații ,n-au existat ,legalmente, nici înainte ,fiind dizolvate de PNL. De ce se face atâta reclamă mișcării comuniste ? De ce se exagerează proporțiile acestei mișcări ? Muncitorimea este prea puțin influențată de ea .

-Octavian Goga (PNA) : Spui că nu este pericol comunist ? Eu îți aduc un maldăr de ziare clandestine . PSD ce face pentru a contracara acțiunea lor ?

-L.Rădăceanu : "Lupta dintre PCR și PSD s-o lăsați pe seama noastră .

Ordonanța de dizolvare -este o diversiune.

Lot.Rădăceanu / 13 febr.'33

10.) Tulburările de la Grivița -CFR ,16 febr.'33

(DAD, MO 41,16 febr.'33 fișă de mână)

Poziții : **Dr.Lupu, I.Mirescu, R.Franasovici, O.Goga, Gh.Brătianu, Gr.Iunian, CZCodreanu, M.Ghheorghiu, ACCuza, M.Stelescu, Ilie Lazăr, Gh.Tătărescu, Vaida Voevod.**

[LD :Atenție ! În aceeași zi, Titulescu semna la Geneva **tratatul Micii Înțelegeri** .

Rusia Sovietică -după eșecul semnării " *pactelor de neagresiune*" să fi reacționat, astfel, dând cuvântul de ordine PCR ?! .Supoziție. Vezi la **fișierul Politică externă**

[Atenție LD : conflictul izbucnește sub **regimul stării de asediu** introdus de guvern.

Urmează o serie de controverse în care atât de greu se pot despărți problemele comuniste de cele cuziste și legionare ,încât va trebui, cumva ,să găsești o tratare adecvată.

Vezi și la **fișierele Comunism ,LANC, G de F** etc etc.

[Atenție LD:în documentele și lucrările publicate, sub regimul comunist,s-au făcut amputări grosolane ,în care tot ce nu era convenabil-Rusia ,comuniștii -erau scoase.

Aceasta a dus la deformarea cuvântărilor lui Lupu, Mirescu ș.a.]

[Se propune constituirea unei **anchete parlamentare** .

Adunarea respinge propunerea Cel mai afectat pare a fi dr. Lupu .De ce oare ?!]

a)GGMironescu (ministr.de Interne)

#Confruntările de la Grivița

-**GGMironescu** : arată faptele.Situația în care s-a aflat guvernul când **muncitorii au refuzat să părăsească atelierele.2000 muncitori sunt în cercetare** .

Pierderi : la autorități - 1 mort,12 grav -răniți; la însurgenți -3 morți ,16 grav răniți

Consideră că **totul a fost o provocare comunistă ,care vizează destrămarea țării.**

Datorită stării de asediu, s-a evitat un rezultat mai tragic.

-**Vict.Iamnadi** :impută guvernului că a introdus starea de asediu.

-**GGMironescu** : Recunoaște că **s-au făcut greșeli de către administrația CFR** .

b.)dr.Lupu

-**Suprimarea stării de asediu !**

-**Lupu**:De ce se dă vina pe comuniști ?

-**GGMironescu** :face apel la oamenii de ordine , la partide, să se unească **pentru a înlătura primejdia cu care este amenințată țara** .Lucrătorii au vrut eliberarea celor arestați.

Guvernul a uzat de prea multă autoritate .După somarea muncitorilor,li s-a dat prea puțin timp (5 minute).Trebuia să li se dea 15 minute ,și s-ar fi evitat vărsarea de sânge.

"**Incidentele" de la Grivița , s-au făcut de bande cu pistoale ,antisemite.**

-**M.Stelescu** :În vremea asta ,dIMadgearu dansa la Athenée Palace !

-**Lupu**:S-a greșit cu cei 2000 de muncitori , **plimbați pe Calea Griviței** , între baionete !

Este informat că **au fost mai mulți morți** (automobilul fabricii Schmidt i-a transportat)

Cere suprimarea stării de asediu (evocă greșelile din 1907)**Guvernul să înlocuie prefectul Capitalei, care nu a avut tact .Nu cere plecarea guvernului.**

c)I.Mirescu(PSD)

#Comuniștii=agenți provocatori,oamenii Moscovei

[LD: aceasta era percepția unui social-democrat în epocă .

Aceștia au fost eroii de mai târziu ai mișcării comuniste]

Bogătoiu este agent provocator. Doncea, Tudor Alexandru,la fel.Lungu Mihalache (Galați) i-a fost facilitată plecarea la Moscova ,unde a făcut cursuri ,și acum , reîntors, a fost reîncadrat .Un altul Gheorghiu transgerat de la Galați la Dej, acum face agitații peste tot,sub ochii administrației.Cere anchetă parlamentară.

d)R.Franasovici (PNL-1) :

▫Guvernul -în legitimă apărare

"Organele de stat s-au găsit în legitimă apărare ,în contra elementelor comuniste , unelte în solda Internaționalei Roșii de la Moscova "

Toată răspunderea este a guv.PNȚ care a tăgăduit totdeauna acest pericol.

Guvernul este vinovat că nu a luat măsuri la CFR, cu neregulile lui Vidrighin.

e)Oct.Goga (PNA)

#Sprijinirea ideii de autoritate

16 febr.'33 :România a intrat în faza unor grave convulsii.

Justifică de ce a votat starea de asediu :pentru a reinstala ideea de autoritatea în țară.

În PNȚ ,sunt unii care nu sunt convinși de necesitatea stării de asediu.

Ideea de autoritate este sprijinită de opoziție;Majoritatea PNȚ face demagogie .

De ce nu părăsește PNȚ guvernul ?

-Ilie Lazăr :Guvern Goga-Cuza ! (ilaritate la PNȚ)

-ACCuza : Când vom fi chemați la guvern ne vom face datoria !

-O-Goga : Primul act al guvernului de autoritate, va fi suprimarea stării de asediu .

-ACCuza : Goga greșește când spune că nu avem nevoie de starea de asediu !

f.)Gh.Brătianu (PNL -2)

#Pericolul "armatei comuniste"

16 febr.'33 :Sesizează pericolul "marilor manevre a unei armate comuniste,perfect instruită și organizată, care urmărește [...].pregătirea loviturii menită să pună stăpânire pe națiunea noastră ."Trebuie procedat cu tact și cu hotărâre.PNL reafirmă necesitatea stării de asediu.

Cere PNȚ să fie "solidar " cu acest p.d.v.

El nu este xenofob, dar în unele instituții ,trebuie să fie dați afară răuvoitorii străini și români.

g.)Gr.Iunian (PTR)

▫Alături de guvern ,împotriva uneltirilor vrăjmașe

16 febr.'33[LD :atenție ! ușoară schimbare de ton !]

Nici un om politic conștient nu va refuza guvernului sprijin pentru apărarea integrității țării, pentru apărarea regimului sub care ne desfășurăm viața.

Felul cum s-a aplanat incidentul de la Cluj, demonstrează că,nici în București, nu era nevoie de starea de asediu, evitându-se vărsarea de sânge.Greșelile trebuie bine văzute și recunoscute.Împotriva tuturor uneltirilor vrăjmașe , care amenință siguranța statului ,vom fi

alături de dvs.

h.) I. Gheorghiu (PND -Iorga)

#Măsuri ptr stârpirea comunismului

16 febr.'33: Nu era nevoie de stare de asediu.

Însă guvernul este obligat să ia măsuri pentru "stârpirea comunismului".

i.) Corneliu Z. Codreanu (G de F)

-Neîncredere în informațiile lui GGMironescu

-Nu-i este frică de comunism sau bolșevism

16 febr.'33 : are neîncredere în informarea lui GGMironescu

Cere anchetă parlamentară. Nu-i este frică de comunism sau bolșevism

Nu-i este frică de muncitorii ce n-au ce mânca . Satisfacție : setea și foamea de dreptate .

j.) ACCuza (LANC)

16 febr.'33. Atacă guvernările de partide A fost și este pentru starea de asediu.

Critică "spiritul Genevei " care a încurajat pe cei de altă nație

(Octavian Goga îl aprobă)

#Neomogenitatea opiniilor în PNT

Dă dreptate lui Goga privind neomogenitatea PNT. La Timișoara, Mihalache s-a pronunțat

contra stării de asediu ; Halippa , la fel "Capul gândește într-un fel, coada o ia în altă parte "

De ce a plecat Maniu pe Coasta de Azur ? Retrageți-vă de la guvernare !

k.) Al Vaida Voevod (concluzii)

16 febr.'33. De la unire, acest guvern este al 20-lea !

/Sentimentul datoriei față de țară

Stau și mă gândesc, ce sunt eu oare ? [...] or sunt omul roșu, omul cu mâinile roșii de sânge ; or sunt șovăitorul, care nu știe lua o decizie ; or, poate [...] sunt capul unui guvern de paralitici ?

Ne-am dat seama , cu inima în sângerată , că datoria era în interesul țării "

-dr Lupu : Să ai 21 de miniștri , care să stea ca imbecilii , în pat, să stea la baluri...

-Vaida : Solidaritatea în PNT nu depinde de relațiile dintre el și Maniu !

La nevoie, ei pot fi sacrificați !

#Frontul verde versus Frontul roșu

"Admite ideile -"frontul verde" - "frontul roșu" - dar nu subminarea bazelor de existență ale țării, care este "țăărănească " și care stă pe principiul proprietății individuale și este națională."

Oare țărănimea și burghezia acceptă , când abia a fost înfăptuită reforma agrară , să fie expusă la experiența practică de statul de la răsărit ?

Oare acceptă discuția asupra hotarelor țării și naționalizarea ?

El a considerat că nu este pericol comunist , pentru că cei ce-și zic așa , în zonele de peste graniță , vizează altceva, nu comunismul

-Richard Fransovici : Comunismul nu este periculos sub formă de partid, ci sub forma în care se manifestă azi, clandestin, cu acțiuni teroriste , cu provocări la greve .

PCR ca partid politic nu are nici o importanță "

-Vaida : Dacă va fi cazul, va generaliza starea de asediu până va pune capăt acestei mișcări

periculoase .Fiind stare de asediu, nu se admite anchetă parlamentară .

-dr **Lupu** : Protestează vehement.Blestemă .**Propune vot de neîncredere în guvern.**

▪**Respingerea anchetei parlamentare**

Camera votează :respingerea anchetei parlamentare .

-**Episod parlamentar** :16 febr.'33

11.)Lot.Rădăceanu ,interpelare, 21 febr.'33

(DAD, MO 45, șed. din 21 febr.'33)

#Abuzuri la aplicarea stării de asediu

Intervenții :**Armd.Călinescu, V.lamandi, IZCodreanu, M.Stelescu.**

-**Lot.Rădăceanu** : **Starea de asediu se aplică abuziv: În Prahova, sediile închise ...**

-**Vict.lamandi** : "**Erau comuniști ! Eu prefer teroarea unui partid burghez și de ordine, decât teroarea dezvățului comunist ! "**

-**Rădăceanu** :La Galați, Cernăuți, Bacău, Focșani, Orșova, Cahul , Ismail, conducătorii **social-democrați arestați, organizațiile prigonite**

-**IZCodreanu** :**prigoana nelegală și neomenească a jandarmilor și administrației împotriva Gărzii de Fier .**

12.)Legea reducerii salariilor (curba de sacrificiu),Senat ,17-22 febr.'33

(DS, MO 26, 22 febr.'33)

Lege adusă de Madgearu (ministr.Finanțe);

Cănanău(raportor la lege,prof.de Logică,ex prefect la 1907)

[Context : Patriarhul Miron Cristea , printre altele, spusese că prea mulți fii de țărani merg la școli ;că ar mai trebui să rămână în sat, la oițe;că unei diplomate în filozofie ,din Dragoslavele , îi spusese că mai degrabă rămânea în sat, se mărita cu un țăran ;că tabloul lui Grigorescu , cu ciobănașul,arată ce trebuie să prefere un fiu de țăran etc etc]

Vezi pe larg **fișier Învățământ-cultură**

a)IPSSdr.Miron Cristea (patriarhul României) ,17 febr.'33

(DS, MO 25, 17 febr.'33, p. 723-726)

[LD:De meditat dacă acceptarea "**curbei de sacrificiu**" de către Biserica nu era determinată și din faptul că. pe de o parte ,**Biserica avea o serie de proprietăți și venituri proprii,și, pe deasupra ,beneficia de obolul credincioșilor pentru înfăptuirea ritualurilor]**

[LD :Atenție !cu acest prilej,Patriarhul pledează pentru **neamestecul bisericii în luptele politice** , interpartidiste;pentru ștergerea deosebirilor regionaliste ,provinciale ;pentru desființarea "miniștrilor" din provinciile alipite .Cred că această viziune, aceeași profesiune de credință,îl , îl va cuceri pe Carol , și va cântări mult în alegerea Patriarhului ca prim-ministru (febr.'38)

Trebuie să judeci personalitatea patriarhului nuanțat, fără prejudecăți, în dimensiunea națională, politică ,cetățenească și spirituală. La fiecare dintre ele,optiunile sale trebuie privite ca ale unui om - căci asta era .Vezi pe larg la **fișier Biserică]**

-**Virgil Madgearu** (ministr.Finanțe):**politica bugetară pentru Culte:**

1922 - 1923,culte au avut 17.749 persoane "bugetare "

În1928 : **24.111** (spor : 6.362)

«Biserica: de acord cu "curbele de sacrificiu"

"În calitatea mea de **cap al Bisericii Creștine Ortodoxe**, aflu de necesar și de actualitate să spun și să repet ceea ce am spus de atâtea ori: **Biserica, întrucât și ea are să existe**, cu instituțiile sale, cu faptele și organele sale, **din ajutorul statului, biserica aceasta se declară gata să aducă toate jertfele câte îi vor fi necesare și justificate** (aplauze prelungite), pentru deplina echilibrare a bugetului de stat, căci aceasta trebuie să fie pe primul plan. **"Biserica și cu organele sale va aduce jertfa astăzi și, dacă nevoia va cere, va aduce cu aceeași abnegație patriotică orice jertfă și mâine."**

"Însă, în numele **Bisericii mele ortodoxe**, țin să precizez anumite chestiuni.

"Biserica e gata să aducă jertfe; **dar pretinde sus și tare ca aceste jertfe să se aplice egal pentru toți** (aplauze puternice) **Curbele să se aplice și bisericii, și clerului, evitându-se "curbele speciale"**

IPPS Miron Cristea / 17 febr.'33

«Valorile spirituale ale bisericii

Biserica este "o instituție strămoșească [...] această biserică, cu popii ei simpli, cu cădelnițele sale modeste, cu bisericuțele sale de bârne, cu povețile sale, pe cât de simple, pe atât de divine, **a crescut și a produs sufletul acestui neam** -fără nici o exagerare" (aplauze puternice) "Și astfel, **când toată lumea**, nu noi preoții și slujitorii interesați ai altarului, ci **economiști și filozofi de frunte vin și constată că preocupățiunile tehnice, preocupățiunile economice, materialiste, n-au dat nici o mulțumire, nici o fericire, nici țârilor, nici indivizilor**; când filozofi de renume **își înclină steagul rațiunii, care n-a fericit neamul omenesc**, în fața misticismului religios și evanghelistelor poveți, propovăduite de acești modești slujitori de la altarul Domnului, care suntem noi, preoțimea; și în aceste timpuri **rămâne Biserica, cu învățătura ei divină deasupra noastră, a tuturor, ca o necesitate de spiritualizare a întregii mentalități a poporului nostru.**"

"**Acceptăm această spiritualizare, avem viitor. N-o acceptăm, ne prăbușim în materialismul care a înmormântat pe veci atâtea popoare**, ca fenicienii sau babilonienii, etc, care au fost bogate, dar din ale căror **avuții n-a rămas nimic.**"

"**Au rămas însă toate, în sufletul omenirii, ideile mari.**" [.....] Vă rog, deci, ca în vremurile acestora de materialism, **"să ne întoarcem la spiritualizare și să nu bagatelizăm importanța Bisericii noastre și a cultului, peste tot."**

IPSS Miron Cristea / 17 febr.'33

«Discriminarea negativă a bisericii ortodoxe

Biserica nu este "haină de împrumut", pe care să o putem schimba cu alta, cu ceva "curent modern." **Biserica noastră -cu cele 13 - 14 milioane de ortodoksi-** de români curați, pe umerii, pe jefele și pe oasele cărora **zace viitorul întregirii acestui neam** -căci cele **800.000 de suflete de morți** ale războiului ultim, **sunt fiii Bisericii mele -nu vor dormi liniștiți** în mormintele lor de jertfă mucenicească pentru neam, **dacă vor ști că Biserica lor**, a cărei cruce trebuie să zacă la căpătâiul lor de morți, **este tratată mai mașter decât celelalte culte**, și dacă nepoții și strănepoții lor, **sunt considerați ca cetățeni de clasa a II-a, față de alte culte**, chiar neromâni. "

[**LD** **Atenție !** : el se referea la faptul că **legea de diminuare a salariilor** prevedea **"zone" și procente diferite** privind reducerile salariilor: 10 % (București, urban I); 12,5% (urban II, rural). Ori, mai ales **ruralul era românesc !**]

"**Nu trag concluzia unor favoruri**, a unui privilegiu, deși trecutul acestei Biserici mi-ar da îndreptățirea, **ci cer tratament egal**, cel puțin în ce privește **bugetul țării**"

Eu primesc, ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei, sau mai bine zis ca Arhiepiscop al Bucureștiului, adică pentru eparhia mea de 2 milioane suflete, **plată din bugetul statului pentru 3 referenți**, adică pentru 3 colaboratori ai mei ! Pentru ce alte culte, care au 2 milioane suflete pe țară, **primesc pentru 52 referenți ! Unde-i dreptatea ? Unde-i echitatea ?**

Unde-i justificarea pentru întrebuițarea banului contribuabilului ?

Tratamentul acesta ilegal al Bisericii mele, nu-l mai pot admite."

Marea majoritate a celor ce plătesc impozite, sunt fii ai Bisericii mele.

IPSS Patriarhul Miron Cristea / 17 febr.'33

Discriminare pozitivă a bisericilor minoritare

Eu nu pot admite ca Biserica mea , care are 13 milioane de suflete „să aibă 72 protopopi plătiți din buget,iar altă biserică [?] cu de 13 ori mai puține suflete ,să aibă 82 protopopi bugetari ! Ce logică de guvernământ este asta ?

-I.Th Florescu (PNL -3) :Foarte grav !

-IPSS : "Prin aceasta , dvs ,conducătorii țării, ne declarați pe noi ,în fața cultelor minoritare , de oameni de care nu aveți nici o trebuință ,căci ne tratați , nu favorizându-ne , ci punându-ne în urma tuturor ."

"Am cea mai mare stimă pentru colegii noștri minoritari ; sunt, în calitatea mea de cap al Bisericii ortodoxe,totdeauna gata să suțin cu frățescă toleranță dreptele lor dorinți , dar dorințele acestea să fie în proporție egală cu dreptul Bisericii mele și cu marea majoritate a neamului nostru românesc, pe care o formează dreptcredincioșii ortodocși " (aplauze puternice) Rog pe dl ministru de Finanțe , la întocmirea bugetului să judece așa : [...] Biserica neamului - fiind necesară țării pentru superioare interese de spiritualizare a sufletelor tuturor cetățenilor - trebuie ajutorată ,așa încât toate părțile constitutive și organele ei în funcție să fie tratate conform importanței ce o au în organismul bisericesc."

IPSSMiron Cristea / 17 febr.'33

Locul Bisericii în societate

[...] Nu vorbesc ca "opozant" , ca "patriot" sau ca "senator " ci ca "cetățean român " ,ca om bătrân cu barbă albă, care-și iubește țara , și vrea să contribuie la întărirea temelilor ei de viitor.

[---]"Eu sunt venit din Ardeal și urmăresc cu atenție și bunăvoință părintescă toată dezvoltarea țării și activitatea tuturor guvernelor ,care s-au perindat de la război încoace , în fruntea ei. "[-----]

"La fel în armată și magistratură .Același lucru e necesar și la cler , în biserică .

Mai ales clericii , e necesar spre binele tuturor. (aplauze prelungite)

"Să rămâie cu toții la sfințele altare , unde mereu să se inspire din dragostea evanghelică a scripurilor pe care le citesc , și când ies din biserică în viața socială ,

să nu intre în partidele politice și să fie < pentru unii mamă și pentru alții ciumă > ci același bun părinte pentru toți." [-----]

" Nu poate reprezenta învățăturile lui Cristos , pe pământ, un cleric înfeudat într-un partid politic, căci în mod fatal poporenii săi sunt împărțiți în partide și atunci cei din alt partid , decât al preotului , nu se mai uită la el cu ochi buni , de fiu sufletesc.Rezultatul : mulți se răcesc și de preot , dar și de Biserică .[-----]Biserica să fie, ca școala, ca armata, camagistratura , ca funcționarii, a neamului nostru întreg. [-----]

Biserica este datoare să slujească nu guvernului de partid, ci țării "

(apaluze puternice , prelungite , repetate) [-----]

Preotul trebuie să facă politică : națională și dinastică ; de cinste și dreptate ;

iar în luptele politice să facă pe " arbitru " ,iar cuvintele lui să fie de pace ,nu de dușmănie

IPSSMiron Cristea 17 febr.'33

/Desființarea ministrului de provincie !

Să nu se supere dl Hațieganu , că sunt și eu ardelean,dar nu mai găsesc necesar nici să mai fie miniștri separați ai provinciilor unite (aplauze prelungite) Îmi pare bine că și d.Hațieganu aplaudă această idee.Dlor, vă întreb eu, până când vrem să fim, de drept, unii Moldoveni,

alții Munteni ?Până când vom mai fi tot Ardeleni, până când tot Bucovineni ori Basarabeni ?

(apaluze furtunoase) Eu vreau ca Ardealul să conducă Vechiul Regat șiVechiul Regat să conducă Ardealul . (apaluze prelungite) Fiecare la locul său, nu ca localnic, ci ca român .

Nu-i nici o trebuință de aceste ministere !"

Miron Cristea / 17 febr.'33

b)senator NNSăveanu (PNL.1, prof. de logică)

21 febr.'33

▀Misiunea școlii românești

"M-a mirat că cineva poate crede că **școala** nu a adus și nu aduce **mari servicii culturii** .
Eu, în dra de la Dragoslavele, licențiată în filozofie, am văzut o reprezentantă a culturii noastre,
și mi-a părut bine că putem constata că analfabetismul s-a redus, și cultura este mai înaintată.
"La noi școala este atât de necesară în regimul votului obștesc ! "În țara noastră, alegătorul
trebuie să aibă **cel puțin 4 clase primare** , sau câteva clase de liceu. Altfel, **cum ar judeca**
programele partidelor politice ? !Spiru Haret , cu a sa operă uriașă , este o dovadă că "un
partid politic poate să aducă servicii reale țării ,dacă într-însul sunt oameni cari știu să-l
înalțe și să-l servească . "

-I.Mumuianu (LANC) : Eu am înțeles că IPSSMiron spune că ,**pentru o perioadă scurtă,**
câțiva ani de zile, "să ne întoarcem cu toții la brazdă " ,iar cei ce vin la oraș să se întoarcă de
unde au plecat.

-NNSăveanu : **"Școala rurală a trimis de la sate la orașe ,un număr însemnat de oameni, cu**
care se fălește țara noastră.Un număr important de talente , de valori, ne-ar fi lipsit , dacă
satul nu ar fi fost cultivat și , din aces p.d.v., să fim recunoscători școlii pentru progresul
care l- a făcut în țara noastră." Dar oricât ne-ar fermeca un tablou al lui Grigorescu ,
reprezentând un păstor cu oile lui, **între acest minunat tablou și o simplă fotografie ,**
sub care se citește : **Miron, Patriarh al României,eu prefer opera aceasta mai puțin**
artistică ,câci în ea se arată ce a dat școala , fără de care un alt titlu , nu ar fi însoțit acest nume
"

"Grăție școlii, avem astăzi în fruntea bisericii noastre, pe Înaltul Prea Sfântul Patriarh Miron,
care , într-adevăr, este și prea fericit căci păstorește și stăpânește credincioși care se întind de la
Nistru , la Tisa , până la Marea cea mare a lui Mircea cel Bătrân "
(aplauze prelungite la PNL)

c)senator I.Botez(PNL-1,prof.univ)

(DS, MO 26, 22 febr.'33, p. 770-773)

[L D : **pledoarie ptr.buget sporit la învățământ ; pentru cultură națională ; ptr. civilizație ;**
critică măsurile anticulturale ale PNȚ , ale guvernului, ale lui Virgil Madgaru]

/Rolul cultural și politic al școlii

...Dl ministru **Madgearu** cercetează diferite bugete ale ministerelor, și găsește că **-Ministerul**
Instrucțiunii este "cel mai inflat " Da, este adevărat ! Este altfel ca la alte țări :
37,60% la Instrucțiune și 25,76 % la Apărare Națională .

Numai că dacă **funcționarii** reprezintă **"suveranitatea și autoritatea de stat "** ,pulverizată în
zeci de mii de persoane **profesorii sunt "factorii formării ființei culturale însăși a poporului**
" , care trebuie "să întărească și să sporească patrimoniul puterilor sufletești și spirituale
ale națiunii "

...Dl ministru **Madgearu** pune " pe masa operației " acest buget , **cei doi miniștri ,Petre Andrei**
și Dimitrie Gusti , au făcut totul să-l salveze , au amenințat și cu demisia ...

"Este imposibil ! Amputația este hotărâtă , pe baza cifrelor contabile aduse de dl ministru de
Finanțe ! Eu cer dlui ministru să uite că este ministru de finanțe ,și, înainte de a lua bisturiul , să
simtă ca om de stat !"Bugetul la Instrucție întrece pe celelalte. Știm. Dar este logic.
"Aceasta este politica culturală a statului nostru , de aproape o generație.

Nu este o surpriză, nu este o descoperire !"Unei țări , unde **standardul cultural este încă jos, și**
ca intensitate și ca suprafață,este nelogic să-i reduci mijloacele tocmai pe tărâmul pe care
celelate țări progresează neconținut.

Pentru Anglia, Franța, ș.a., nu mai este nevoie .Intervenția statului este înlocuită cu intervenția
altor factori.La noi, activitatea pastorală a Bisericii , deși însemnată,nu a avut forța clerului din
Occident .**Acum se cere răspândirea învățământului democratic, învățământul popular.**

"Când ,la noi ,nu este tradițiune culturală,când este repulsie la clasa de jos de a merge la
școală,când e neîncredere în cultură ,când ideile mari cucerite de omenire , ca libertatea și
egalitatea , sunt privite cu neîncredere ,și lumea se întoarce la ideea absolutismului și a dictaturii

atunci să dăm îndărăt și să mutilăm cea mai însemnată armătură [...] ? "

"Nu trebuie să se judece după cifre contabile ,ci după importanța pe care o are în statul nostru funcția culturii ,din p.d.v. al întăririi poporului nostru " (aplauze la PNL)

-**Petre Andrei**:Amputarea nu se face numai pe bază de cifre contabile.Este o amputare de altă natură. **Am încercat totul , ca , în această sărăcie generală , să scot maximum pentru școală , și am reușit , în parte ,să scot mai mult pentru buget.**(Nu a demisionat pentru că a crezut că este dator să rămâie, să caute, să facă un buget sănătos și crede că a reușit !)

-**M.Manoilescu** :Amenințând cu demisia !

-**Petre Andrei** : Ați fost și dvs ministru, nimic nu se obține fără luptă !

-**I.Botez** :Sunt animat de aceleași sentimente și vreau să vin în ajutorul dvs.

Noi avem acum atâtea probleme , care cer culturii variate servicii de stat !

Avem provinciile unite :"Nu se poate face apropiere sufletească între provincii decât pe calea culturii ."**Comunitatea de limbă, de literatură,de înfrățire prin educație,iată un rol politic pe care îl are cultura .Nu uitați că avem minorități** ,Suntem un stat cu 1/ 3 minoritari, care,din p.d.v. cultural -o spun franc - ne sunt superiori .Noi trebuie să-i atragem la noi prin superioritatea culturii noastre .**Iată un alt rol politic pe care îl are cultura în țara românească,**alături de steagul oștirii , și cel puțin de aceeași importanță.

Avem o țară de vot universal :"**Pe calea culturii , vom lumina votul universal** și vom îmbunătăți calitatea civică a cetățeanului "

Iată un alt rol politic pe care îl are cultura ." Am intrat pe **calea democrației** [...] Toate acestea sunt nevoi moderne .**Cultura le va face .Cultura va împinge acest popor pe calea civilizației** ,incompatibilă cu analfabetismul în creștere, azi "

Nu uitați , avem nevoie de înv.superior care dă elita !

În toate țările ,**întâi s-au format elitele !****Franța ,** înainte de învățământul primar, **a avut Sorbona !****Anglia a avut Cambridge și Oxford !** Clerul le-a făcut .Ordinele de călugări le-au făcut.**Au creat tradiția** "S-au creat **conducători** ,**întâi, s-a format elita generoasă** ,capabilă și patriotică, care a dus drapelul Angliei în India și a cucerit 2 oceane."

"O democrație fără conducători ,este o anarhie bolnavă "**Învățământul superior este mai necesar decât cel primar** **El trebuie să dea "conducători adevărați"** .

Uitați-vă la noi, pe banca ministerială, dacă avem unul ,el stă la Saint Moritz !

"Toată gama învățământului este de o strictă și imperativă nevoie și cifrele contabile nu ne pot schimba convingerile .Vorbește cu admirație de **Spiru Haret** , care a creat "mistica apostolatului "**La primul congres al profesorilor și învățătorilor , în România Întregită ,** (Guv.I.Brătianu , ministru dr.Angelescu) în discursul său,**Brătianu a spus că dacă țaranului i s-a dat pământ și vot universal,învățătorilor și profesorilor le revenea misiunea să facă din România un stat civilizat !**

/Viața este muncă,este cultură

...Vorbea **IPSS Miron Cristea** despre nepotul lui ,ciobanul cu oițele,de fata cu diplomă în filozofie "Frumusețea artistică a viziunii Patriarhului , încălzită de un sentiment național,mie mi-a sugerat diferite idei. [...] Vedeți , d-lor, tocmai **autoritatea acestui glas înalt în Senatul țării, talentul sugestiv și impresionant al persoanei care a spus aceste cuvinte** [...] poate să sugereze unora că **viața nu este un zbucium, ci este o odihnă idilică și pastorală,**ca a ciobanului care cântă din fluer, în urma oilor, când le mână la stână."

" Nu, dlor, viața este un zbucium ;și alături de fotografia ce ar fi scos-o IPSS patriarhul , eu mi-aș fi amintit ilustrațiunea în care **Picard spintecă văzduhul spre cer,în care avioanele flutură pri aer, și în care radioul străbate imensitatea."**

" Viața nu este odihnă , este muncă , este cultură în cel mai mare grad, chiar lăcomie de cultură, **dacă noi voim să trăim într-o țară civilizată.**[...]

Un economist englez spunea că **am intrat în epoca "abolition of space"** abolirea spațiului [...] nu uitați că , și de acolo de unde ne vine primejdia , de **la Răsărit țaranul s-a suit pe tractor și, în locul fluerului de la stână,se aude suerul uzinelor "**

IBotez / 22 febr'33

/Țăran civilizat

În această epocă grea, " nu trebuie să ne descurajăm" și " să renunțăm la potențarea culturii noastre " , cu toate sacrificiile . **Numai în cultura adevărată stă toată scăparea .**

Să nu cumva să ne convingem **să dăm înapoi, să negăm toate achizițiile civilizației. "**

Suntem un popor de țărani ,dar nu doresc " stat țărănesc " .

Doresc ca această "ipostază de țaran" -fără cultură, cu casă fără dușumea,care nu consumă pâine, zahăr și săpun - să dispară "Să văd un țaran bogat, un țaran cărui îi place să citească [...]care să aibă un nivel ca fermierul din Occident " (aplauze la PNL)

I.Botez / 22 febr.'33

Învățători și prof. bine plătiți!

În privința celor spirituale și materiale, citează cuvintele unui mare prim-ministru englez ,într-o dezbatere despre sacrificiile pentru cultură, în Parlamentul englez :

< Dacă istoria ar pune Anglia în dilemă să renunțe la Shakespeares sau la colonii ,

ar renunța, de sigur, la colonii . > Este o butadă cu adânc înțeles !

Dar la noi, **ce învățământ pregătim țării** cu învățători în mizerie, cu profesori secundari cu 4500 pe lună ;cu angajați universitari cu 8.000 și profesori universitari cu 10.000 ?!

Ce " **avânt apostolic** " pot să aibă acești "**preoți ai culturii** " ,cu " sentimentul nedreptății " în suflet ?**D.ministru Gusti** mi-a spus că **se va adresa armatei, bisericii pentru "apostolat "** ! Să vedem dacă va izbuti ! r fi bine să compensăm bugetul cu apostolia !"

"Dacă o țară are pretențiunea să rămână în istorie ,nu se poate dispensa, pentru nici un motiv, de cultură.O țară nu este numai un patrimoniu geografic , **o țară este un patrimoniu moral și cultural .**

Nu se poate să fim mulțumiți numai cu pâine ! Nici Sfânta Scriptură nu ne zice să ne mulțumim numai cu pâine !Cu oameni mizeri , cu oameni umiliți [...] ofensați că nu li s-au dat drepturile care le au după legile actuale "

N-am nimic cu **dl Madgearu** ,dar **vreau să trezesc dureros în el omul de stat patriot,** care a vorbit la **Stressa** în numele României , **să-și dea seama că se face cioclul culturii românești "** (aplauze la PNL)

d)senator Al.Lapedatu(PNL, prof.univ,)

▫ Dreptate corpului didactic !

Ca profesor și reprezentant al **corpului profesorilor universitari din Cluj,se solidarizează** cu totul cu **revendicările corpului didactic din această țară.Să se facă dreptate acestui corp didactic,care rămâne la "baza a toată cultura și propășirea statului român " !**

e.)N.Cănanău (PNT , raportor) :

(DS, MO 26, 22 febr,'33 , p. 781)

▫Fiii de țaran să aibă acces la cultură!

IPSSPatriarhul Miron Cristea a spus ca **fiii de țaran să stea la coarnele plugului,** iar **fetele să se mulțumească a fi gospodine .**"**Cu această idee eu nu mă pot împăca "** "

Sunt în această țară **fii de țărani cari au ajuns , prin cultură,la situațiile cele mai înalte ,și au făcut fală acestei țări "**

13.)Lege:Reprimarea unor infracțiuni contra liniștii publice,27 febr-8 mart.'33

(DAD,MO 49 -53,27 febr.-8 mart.'33)

//**GGMironescu** : **Complectarea legii Mârzescu din 19 dec. 1924**

//Raportor -**Gr.Periețeanu** //

GGMironescu, Armd. Călinescu, Eug. Titeanu, G. Ștefănescu -Goiceanu, dr. Lupu, I. Zelea Codreanu, ACCuza, M. Stelescu
Vezi context și pe larg la [fișier Doctrină, Legislație](#)

*Notă Armand Călinescu

"Însemnări politice", 1916-1939, prefața și îngrijire Al. Gh. Savu, Humanitas, 1990

[L.D Este curios faptul că "Însemnările " fac un salt peste perioada nov.'28-28 mai'32, adică tocmai perioada primei guvernări. Nu cunosc explicația.]

19 febr.'33.: Conferință interministerială, pentru măsuri contra comunismului.

Seara, Consiliu de miniștri, pe aceeași chestiune.

20 febr.'33 : Mironescu depune **Proiectul de lege** pentru complectarea legii Mărzescu.

"Se creează infracțiuni noi și prea elastice. În Cameră, e **combătut de socialiști și chiar de ai noștri**. Basarabeni, mai ales. Reușesc să determin pe Mironescu să primească retușări sensibile pentru a nu se crea un instrument care s-ar putea întrebuința contra partidelor."

a.) Eug. Titeanu (PNL -1)

#Legea este criticabilă. Guvernul să plece !

27 febr.'33 : face un istoric al poziției PNL față de asemenea legi.

Critică varianta actuală . Guvernul trebuie să plece .

b.) C.Z. Codreanu (G de F)

#Legea este anticonstituțională.

[LD 12 dec. 2006. Punctez (poate n-am făcut-o suficient !): istoriografia comunistă a scos în evidență exclusiv caracterul naționalist, xenofob, antisemit al legionarismului . S-a ferit să evidențieze (să citeze , să ateste, să combată) **caracterul anticomunist al acestei mișcări** . Nu trebuie să cad în același păcat !]

27 febr.'33 : Proiectul este aproape o transpunere a **Ordonanței Corpului II Armată -București** .

Este o legiferare a stării de asediu ! Este anticonstituțională !

Contestă că ar fi o măsură anticomunistă , dimpotrivă, **încurajează comuniștii** .

(Ex, ziarul "Stânga" a lui Pavel Pavel și M. Ralea)

Garda de Fier este o organizație anticomunistă , născută tocmai din pericolul acestui comunism, pe care l-am văzut în această țară, și de aceea am pornit la luptă ,

"ca **să oprim acest marș al comunismului dinspre Răsărit**"

#Polemica privind uniforme

-M. Stelescu : "am să vă întreb de felul cum îmi stă cu uniforma , peste 5-6 ani ! "

-Armd. Călinescu : "Eu nu știu pe unde ai să mai scoți cămașa atunci !"

-Stelescu : "[...] pe gâtul unora care mă întreabă acum !"

-C.Z. Codreanu : **Proiectul de lege atacă mai mult organizațiile de dreapta, decât pe cele comuniste . În 1930, Ion Mihalache a înscenat un proces Gărzii de Fier, că avem arme, muniții , grenade ! Am fost totuși achitați . Legea oprește purtarea uniformelor !**

Dar **nu ne veți putea obliga să purtăm ce cămăși vrem** . În Germania , hitleriștii au umblat tot în cămăși când li s-a interzis uniforma "

-M. Stelescu : "În fruntea băncii ministeriale este un om [Vaida] care a spus : **< Corneliu Zelea Codreanu este singurul om din această țară care crede în ceva și în ale cărui cuvinte te poți încrede >** (ilaritate la PNT)

-Lotar Rădăceanu : "Nu încercați o diversiune ; răspundeți : **sunteți pentru democrație, sau nu ?**"

-M. Stelescu : "**Sunt în contra democrației** . N-o spun prima oară. **Este perimată și considerată în pragul falimentului și de democrați** "

c.)G.Ștefănescu -Goiceanu (PȚ-Lupu)

1 mart.'33

/Legea nu este necesară.

/Nu există pericol comunist!

-**Ștefănescu**: Comunismul nu mai este așa periculos ca în 1924 !

-**Pomp.Ioanițescu** : Internaționala a III-a face propagandă în străinătate ca să aducă dezastrul în toate țările .

-**Ștefănescu -Goiceanu** : Legea nu este necesară **Pericolul comunist nu este real.**

d.)I.Zelea Codreanu (G de F)

/Zvastica=talisman,semn al rasei arice

27 febr.33."Dlor, **eu port zvastica** [...]ori veți vota legea , ori nu veți vota,**eu tot port zvastica.**

[...] De ce țin așa de mult la ea , **chiar cu riscul de a ajunge în Insula Șerpilor ?**"

Semn electoral al Gărzii de Fier - nu este ! Sunt un "**temperament mistic**" și **misticul meu este pentru zvastică.Zvastica** se găsește în !.sanskrită , fiind mai veche decât "Vedele" .

Semnul (spun Vedele) este **cel dintâi semn religios al rasei arice**,legat de cultul soarelui.

Întreaga rasă arică l-a onorat , de atunci."**Cel mai vechi** s-a găsit în **săpăturile de la noi** , și **Românii au dreptul la el înaintea tuturor** ."Treptat , **zvastica** a ajuns un „**talisman**” , purtător de noroc și de biruință.**Cine mă poate opri să port acest talisman ?**

-**Armand Călinescu** :Legea !

-**IZCodreanu** : **Grăbiți-vă și o votați ! Eu sunt dispus să merg în Insula Șerpilor.**

-**Voce**: Una- i crucea, alta-i zvastica ! Este semnul electoral al LANC-ului !

-**IZCodreanu** : Nu este semnul electoral al nimănu.Nimeni nu poate fi oprit să-l poarte.

/Uniformele

"S-au speriat de cămășile verzi ? Altădată erau felicitați ! Până acum, el nu a purtat.

Dar, cu această lege, va purta cămașa verde și va veni cu ea în Parlament .

Cu această lege, voiți să puneți piedici Gărzii de Fier, nu comuniștilor !"[.....]

mă văd deportat de pe acum în Insula Șerpilor"

/Apărarea de experiențele periculoase ale Rusiei

1 mart.'33 :**Recunoaște statelor burgheze dreptul de a se apăra** , deoarece "**nu ne putem permite luxul să facem experiențe periculoase ,ca în Rusia."**

Statele burgheze **au dreptul să apere principiile fundamentale :proprietatea individuală ; instituția familiei ;instituția monarhică ;ideea națională ; libertatea de cugetare ;cultul creștin.Comunismul rade aceste temelii și noi trebuie să ne apărăm.**

Până aici este de acord cu guvernul.

#Gândacul verde contra purecelui comunist

Este în dezacord cu guvernul când afirmă că **ideile ,doctrina comunistă,sunt completamente libere , cf Constituției !** La nevoie, se poate merge până la schimbarea Constituției .Dar ,deocamdată, **nu este un real pericol comunist .**

Sunt doar **agenți care se strecoară și produc acte criminale.Împotriva lor trebuie luat măsuri.Și, la propaganda lor bolnăvicioasă,ar trebui dusă una sănătoasă.**

-**Voce PNT**: Ar fi bună petru asta Garda de Fier ! (ilaritate)

-**Codreanu** :în contra **pureciului lănos sau nelănos comunist**,dacă s-ar găsi o altă insectă , **un gândac verde fie și cămășile verzi ale Gărzii de fier**-atunci , desigur, că **asta ar asigura cu**

prisosintă viața statului nostru " [.....]

e.)A.C.Cuza (LANC)

8 mart.'33 :

#Anticomunism înverșunat

Apologia lui Hitler , în această chestiune ; **Cere lege specială anti-comunistă**, după modelul lui Hitler.România să-și acorde politica cu țările anticomuniste ;

f.)Emil Socor,

[LD: ehei, cum a întors-o Emil Socor după 23 august '44 ! Și ce i-a mai păsat de avocații ce l-au apărat în 1921 ,care au înfundat pușcăriile comuniste ! În parlamentul PNȚ, fusese ales pe lista PNȚ, ca ziarist "independent "]

#Retro':afilierea PC la Internaționala Comunistă

În polemica declanșată de discursurile lui ACCuza și GACuza, care îi contestau dreptul de a fi în Parlament,**Emil Socor a explicat** cum a fost el condamnat ,în 1920,la 5 ani de închisoare ,în legătură cu situația din **PS și afilierea la Internaționala Comunistă**.Guvernul era îndreptățit să fie îngrijorat.În **PS** ,o mare parte era **sub mirajul Moscovei.Intelectualii, ca el, erau considerați "trădători"** ,și dacă nu declarau că sunt pentru afiliere,nu li se dădea cuvântul.**Guvernul , în loc să lovească în cine trebuie,a lovit în elementele "ponderatoare"** .Așa a ajuns el **la Curtea Marțială, condamnat la 5 ani muncă silnică**.A fost apărat de **Laurențiu Onea** (pe atunci PNR, ulterior PNL) și de **P.Suciu** (PND)
A fost grațiat în iun.1922

g.)Dr.Lupu (PȚ)

8 mart.'33.

▯Legea = forma degvizată a permanentizării stării de asediu

Guvernul ne duce din surpriză în surpriză.După starea de asediu, **Legea pentru Repimarea unor infracțiuni contra ordinii publice** ,este forma degvizată a permanentizării stării de asediu, pregătită , parcă anume, pentru reacționarii tipici care o vor aplica .

/Legea Mârzescu ar trebui anulată

El a fost coleg cu **Mârzescu**. Acum , în momânt, el se întoarce ,când **numele lui este legat de această lege represivă**.Dacă în 1924 , mai avea vreo justificare, era la un an după moartea lui Lenin,**azi în Rusia , cei mai buni agenți anticomuniști sunt comuniștii însăși din Rusia**.

Azi ar trebui suprimată legea Mârzescu, nu înăsprită .

Legea **va fi legată de numele onestului și cinstitului Periețeanu**,în timp ce **GMironescu** (Interne) și **M.Popovici** (Justiție) **stau deoparte !**

Legea este făcută **nu împotriva comuniștilor**,ci **împotriva adversarilor politici** .

Poporul român nu este "revoluționar" , "anarhic " .Dacă nu este nedreptățit,el este **"cuminte" , "blând"** .Și în Iugoslavia s-a dat o asemenea lege nefastă.[..]

Pe mine mă importă grozav de mult să știu **cine a dat foc Reichstag-ului din Berlin** [...] că de acolo va depinde atitudinea mea și a țării mele " [

h.)GGMironescu :

/dr.Lupu face agitație comunistă!

Atins de criticile lui Lupu pe problema Griviței,**îl învinuiește de agitație comunistă**

(izbucnește scandal, polemică, tumult. Ședința se suspendă)

Explică evaziv , deliberat evaziv, necesitatea legii ; Insinuiază existența unor documente de cert amestec din afară , în evenimentele de la Grivița (sursă -poliția britanică !)

-**dr.Lupu** : îl persiflează, **susține că nu este pericol comunist .**
Vorbește de teroarea din RSSMoldovenească.

i.) ACCuza, protest –(uniformă!) 4, 9 mart.'33

(DAD, MO 55,58, 4 , 9 mart.'33)

CZCodreanu , IZCodreanu – solidarizare ptr.uniforme ;

-**Armand Călinescu** (subsecretar la Interne) –răspunde .

GMironescu – replică de ce **nu se admite zvastica și uniforma.**

[LD : **Completează de la fișier Doctrine-cuziștii**]

/Arestarea deputatului Celac

-**ACCuza** : Deputatul Ciolac a fost arestat pentru că venise îmbrăcat în **uniforma „Batalioanelor de aslat”** (Mare ilaritate) Venise îmbrăcat „așa” , din „atitudine politică”, ca să demonstreze **hotărârea LANC de a-și păstra uniformele și emblemele.**

-**C.Teianu** : De ce n-ai îmbrăcat și d-ta uniforma ?

-**ACCuza** : Nu este gata, El era în mașină cu Ciolac și soția sa , când i-a oprit poliția.

Treaba a fost pusă la cale de Armand Călinescu.

-**I.Zelea Codreanu** : **Se asociază protestului lui ACCuza.** Precizează că , între Garda de Fier și LANC "este o antiteză hotărâtă, care există, persistă și va persista" Unii vor spune că apără „cămașa albastră” ca să salveze „ cămașa verde” .Nu."**Cămașa verde” nu se sinchisește de ce vrea dl Călinescu !200.000 de oameni vor merge și la închisoare pentru această „cămașă verde”**

j.) Armand Călinescu :

/Legea va fi aplicată

-**Armand Călinescu** :dl Ciolac a fost oprit în Piața Bibescu de comisarul legal.Era îmbrăcat în uniformă de "comandant" al „*Centuriei 12-Bălți*” ,cu banderolă roșie și zvastică albastră, pe culoare galbenă, cu galoane de aur pe ambele mâneci,și nr.12 pe epoleți.Pe umărul stâng- o furajeră neagră cu ciucuri. Cravată neagră.Tunică albastră.

Portul acestei uniforme este interzis , cf.Ordonanței Corpului de Armată –București.

Pedepsele în acest caz :**închisoare ;decădere din dreptul de a alege și a fi ales.**

Amenințările cuziștilor și legionarilor că vor purta uniforma, îi privește.

Legea va fi aplicată.

-**C.Z.Codreanu** : Vorbește pe larg contra Legii liniștii publice.Patetic, spune că oricâte piedici se vor pune, **ei vor merge înainte și victoria va fi a lor.**

-**VBeldie** : îl dojenește , tineretul trebuie lăsat să învețe .Acțiunile Gărzii de Fier și LANC n-au substrat real.

-**dr.Virgil Solomon** : Este de aceeași generație cu CZCodreanu.Nu înțelege despre ce „suferințe” vorbește Codreanu,**de ce vrea să monopolizeze naționalismul acestei țări?**

-**Lot.Rădăceanu** : este împotriva legii.**Protestează că s-a dat dreptul Gărzii de Fier să dezbată legea,** deoarece **ei sunt contra democrației, a partidelor, a parlamentului ! Nici cuziștii nu aveau acest drept,** deoarece nici ei nu respectă democrația parlamentară .**Nici PNL nu avea dreptul .Singurii sinceri loviți sunt PSD, mișcarea muncitorească**
[.....]

k.)I.Z.Codreanu – a VI-a interpelare , 18 martie'33

(DAD, MO 67, 18 mart.'33)

/Persecutarea Gărzii de Fier,18 mart.'33

[LD : convingerea mea este că atmosfera , propaganda , acțiunea , antisemită , zurbagistă , a fost cu precădere , cuzistă.În manifestările universitare , legionari și cuziști , au acționat deseori împreună.Cu toate acestea , la „judecata istoriei” ... au fost și sunt culpabilizați , mai ales , legionarii.Încearcă să dezvolti **ipoteza rolului cuzismului în formarea mentalității naționaliste românești,cu prelungirea în conspirație și asasinat la legionari.**

Adică ,cumva , cuzismul – ca ideologie și legionarismul – ca braț

De aici se pot trage câteva concluzii interesante,dar false]

(DAD, MO 67, 18 mart.'33)

[13 mart.'33.Adunarea profesională PNL.II.]

/Industrie,/Muncă ,/Transporturi/

[LD:Analizele cele mai complete - chiar dacă , firesc , subiective - privind regimul PNȚ (1928-'31;1932--'33), punct de plecare pentru programul de guvernare liberală ce va să vină.

Vezi mai jos (poz.22-25)

Din păcate ,lipsă **Adunarea I** ,privind agricultura .]

Vezi la poz.22

14.Pactul Micii Înțelegeri,discuția Comisiilor parlamentare ,16 mart.'33

("Fapta" an XII , nr. 643, 17 mart.'33 ;"Lupta" , an XII , 18 mart.' 33)

Titulescu -expunere ; **Vaida** -discurs ; **Ștefan Cicio Pop** ;

Gorge Brătianu, IG Duca , Anibal Teodorescu, O.Goga,

Lotar Rădăceanu, dr.Lupu, Gr.Iunian, Argetoianu , Manoilescu

Vezi pe larg la **fișier Politică externă, III**

[LD : fac un rezumat - expunerea vezi ziarele ,la plic .Pe mine mă interesează , nu atât acțiunea diplomatică ,cât măsura în care ea reflectă **dezideratele interne** profunde.

O manifestare pacifistă euforică plutea în parlamentul românesc în acel martie '33 .Se părea că Europa,după 14 ani de trudă diplomatică ,putea fi liniștită ! Exponentul acestui curent pacifist era , fără îndoială ,Titulescu, care își celebra momentul de glorie.

Pozițiile partidelor?Clîșeie bune de exportat peste graniță ;mesaje transmițând solidarități sau avertismente venind de la un stat și o clasă politică lucidă, puternică ,solidară.Așa să fi fost?!

Fiecare politician vedea altceva în pact.**Titulescu** cu "ochelari genovezi " vedea pacea reinstaurată în toată Europa ;un **Cicio -Pop** -care vedea în el reîncarnarea (refacerea) solidarității celor trei popoare subjugate în imperiul habsburgic; un **Vaida** care își mărturisea înfrângerea punctului să de vedere, reconciliindu-se cu Titulescu;un **IG Duca**,lucid și contingent,semnalând continuitatea diplomației românești și poziționarea față de statele revizioniste;un

Gh.Brătianu,subliniind paternitatea franceză a construcției(Briand, Tardieu !),dar și păstrarea conduitei românești (Brătianu, Take Ionescu !) ;în numele micilor lor partide conservatoare, pe care azi le-am numi de "dreapta"-**Argetoianu, ACCuza, Manoilescu,Goga,Iorga** solidare cu "*linia Titulescu*";în numele micilor lor partide radicale , "de stânga",**Dr Lupu și Gr. Iunian** aprobând politica lui Titulescu .

Cu toate acestea , făcând poziție separată ,**Lotar Rădăceanu** nu împărtășește această euforie , vorbind despre împărțirea Europei în două blocuri ,semnalând netrăinicia alianței abia înfăptuite , fără dezarmare și înțelegere cu vecinii României .

[LD: Atenție ! n-am găsit redată în ziar **poziția LANC** și a **G de F** .Nu știu dacă este omisiune sau n-au luat cuvântulCert este că cele două formațiuni , din ianuarie 1933, manifestau deschis simpatia lor față de Hitler și Germania (Vezi la fpartidele respective)

N-am introdus aici nici poziția PCR, care a văzut în pact o construcție imperialistă, fascistă , îndreptată împotriva URSS (Vezi la fișier PCR)]

a) Titulescu:

▫ Pactul de organizare al Micii Înțelegeri

La 16 sept. '33 ,la Geneva, a semnat pactul , în numele guvernului regal al României. El încoronează 14 ani de luptă ptr. **organizarea păcii în Europa .Din deferență față de Parlament , a venit să explice rațiunile pactului**, după care îl va supune spre ratificare MSRegelui.

b) Șt. Cicio Pop (președ. Camerei) :

▫ Izvorul Micii Înțelegeri

[După ce face elogiul lui Titulescu]

În anul 1848, și poate și mai înainte, lucrau mână-n-mână cele trei națiuni din monarhia austro-ungară : **românii ,sârbii și slovacii**: la congrese, în parlament, dar mai ales înaintea Parchetelor ,la Curtea cu jurați, se întâlnesc aceste trei națiuni ,permanet (aplauze vii)

"Dlor ,eu de acolo cunosc Mica Antantă(apaluze prelungite , strigăte de bravo)

La procesul Memorandumului au venit frații sârbi și frații slovaci ;la procesul sârbilor, ne-am dus noi românii [----] Iată, dlor, **Mica Antantă s-a zămislit de mult, și în Parlamentul din Budapesta ,aceste trei națiuni au luptat împreună** , până la prăbușirea monarhiei habsburgice ,care le-a făcut dreptate și lor, și nouă "

c) Al. Vaida Voevod

▫ Mica Înțelegere =pact de neagresune

Înainte de război, se vorbea doar de "alianțe de război "; **acum se vorbește de "pacte de neagresiune "** Liga Națiunilor acest sistem de asigurare a păcii, asta și-a propus

"**Este admirabil acest discurs al ministrului nostru de externe ,pentru că el nu se restrânge numai la alianțele celor trei popoare**,ci vrea să întindă totodată **o mână frățescă în toate părțile** și celor care ,până mai ieri, au fost în război, de care ne despărțeau uri seculare, ca să putem **să schimbăm urile în dragoste**, conflictele de interese, **în comunitate de interese**, iar mizeriile din trecut, să le schimbăm **într-un viitor fericit "**(apaluze prelungite)

▫ Împăcarea cu Titulescu

Sunt dator în fața dvs să fac o mărturisire. **Am avut ce am avut cu d. Titulescu** .Au fost **două concepții și două metode ,care ne-au despărțit**. Dar, domnilor, cred, **curat a fost gândul lui** și **curat a fost și gândul meu** .(aplauze prelungite)(dl Titulescu se scoală și întinde mâna dlui Vaida) (strigăte de bravo)

Dar astăzi, dlor , **în fața dvs .mă dau bătut**; pentru că **baza pe care a creat-o dl Titulescu va asigura un pact de neagresiune mai consolidat decât cum a putut să fie acela pe care îl intenționam** .(aplauze prelungite și îndelung repetate) **Doresc ca acest prim pas să fie urmat de altul [.....] pe care să se înalțe edificiul frumos și măreț al consolidării păcii între statele mici** , ca pildă pentru cele mari, iar **Nicolae Titulescu să meargă înainte ,sigur de sprijinul și de asentimentul nostru , al tuturor bunilor români** pe calea aceasta ,ca să poată să desăvârșească **opera la care se gândește în permanentă** ,dar pe care **situația lui nu-i permite s-o divulge** . [**!?!**] Dumnezeu să-i ajute ! "

d) George Brătianu (PNL-1)

▫ M.Î=element de stabilitate și securitate

[LD: mai puțin " diplomat" ,dar cu **formulări precise** și încadrate într-un **sistem de securitate**

atât de necesar și dorit de România.]

Pactul afirmă **continuitatea politicii noastre externe** care nu s-a clintit nici o clipă în timpul "domniilor" care s-au perindat în **ultimii 14 ani**. El constituie **o aplicare mai restrânsă** dar mai temeinică **a Uniunii Europene**, propuse de **memorandul Briand din 1930**, la care **România a aderat atunci prin d. G. Mironescu**, reprezentantul ei la Societatea Națiunilor.

" El intră în prevederile **planului de Federațiune Dunăreană al d-lui Tardieu**, pe care **începe să-l realizeze** și, fără a mă urca mai departe în trecut, asociindu-mă omagiului adus memoriei lui **Take Ionescu**, să-mi fie îngăduit să amintesc că, încă din 1918, la Conferința de la Versailles, **primul delegat al României [I Brătianu]** a afirmat cu stăruință **necesitatea unei înțelegeri între Statele așa-zise mici, cu interese mărginite**. Menținându-se, deci, **în linia acestei continuități [.....]** pactul e un **element de stabilitate și de securitate**, o stavilă necesară **împotriva mișcării de revizuire a tratatelor și de zgzuirea granițelor**, în cuprinsul cărora **s-a încheiat viața noastră națională și noua ordine europeană.**"

" Sunt fericit să constat încă o dată **concordanța** în care ne găsim, din acest p.d.v., și **străduințele constante ale politicii franceze de după război.**" [-----]

Pactul este o garanție indispensabilă de securitate și liniște.

Ca atare, **îl aprobăm în întregime**. [-----] **depinde de noi ca România**, slăbită de mijloacele ei de apărare, **să ajungă o anexă la inițiativa altora**, sau să rămână întemeiată pe o putere bine organizată, ceea ce a fost și în trecut: **un element de directivă în răsăritul și apusul Europei "**

d) C. Argetoianu, Manoilescu, Goga, ACCuza

▪ Raliere la Pact, la Titulescu

- **C. Argetoianu**: Expunerea lui Titulescu este bine -venită; pactul este un pas important în pacea Europei; **ministrul de externe are în spatele său toate partidele politice**;

- **M. Manoilescu**: o serie de considerații privind relațiile economice; **felicită pe Titulescu**; cere ratificarea lui prin votul Parlamentului.

- **Oct. Goga**: afirmă **solidaritatea Parlamentului asupra utilității pactului**; consideră că pactul întărește prestigiul României; subliniază caracterul defensiv al pactului; se raliază p.d.v. a lui Titulescu.

- **Anibal Teodorescu**: a ridicat chestiuni de ordin juridic; a terminat cu întrabarea dacă... prin noul pact, **nu s-au pus bazele disoluției Micii Înțelegeri** [?!?]

- **Jean Th. Florescu** (scrisoare): regetă că nu a putut participa; aduceri aminte când, La Paris, în timpul războiului, visau la asta; felicită pe Titulescu;

- **ACCuza**: Prin noul pact, Mica Înțelegere s-a transformat într-o " Mare Înțelegere " Citește o declarație a LANC care se termină cu felicitări adresate lui Titulescu și întregului guvern.

e) Lotar Rădăceanu

consideră atmosfera internațională îngrijorătoare; **Mica Înțelegere nu aduce mult așteptata organizare a păcii**; salută declarația lui Titulescu privind "*nonangajarea*" militară a Pactului; recomandă aranjarea raporturilor cu toate țările vecine.

* Notă, Cuvântul tov. Rădăceanu

("Lumea Nouă", an XXVIII, nr 13, 26 mart.'33)

[LD :asta apropo de "*selecțiile*" operate de ziare ! **lată o voce fără echivoc împotriva politici externe promovate de Titulescu .**]

/Europa împărțită în două tabere

"În acest consens general al oratorilor, **voi aduce o notă discordantă**: În primul rând, prin faptul că găsesc că **un pact de asemenea importanță trebuia să fie discutat și ratificat de plenumul Camerei**, în al doilea rând, este **însăși chestiunea care s-a pus în discuțiune**. [-----] primejdia de război **poate deveni acută în orice moment**. Ceea ce se petrece **într-o țară mare [Germania !] unde a biruit principiul forței asupra principiului dreptului**, face ca această

îngrijorare să fie și mai mare .D. Titulescu ne-a vorbit de organizarea păcii .

Constat cu regret că pactul acesta nu aduce această organizare a păcii .[...]

Europa este despărțită în două tabere , între care se menține **un echilibru artificial** ,prin pacte, alianțe și combinații diplomatice . În aceste condițiuni, când **acest pact nu face decât să mențină Europa împărțită în două tabere**, neaducând nici o apropiere și nici o organizare comună a păcii, noi spunem că - dacă vorbim de menținerea păcii - **pactul acesta nu poate să aibă caracterul unei soluții.** " [-----]

/Dezarmarea ! -altă soluție nu există

Trebuie să se ajungă, în primul rând, la dezarmare .**Fără dezarmare** niciodată nu va fi siguranță.[-----] **Europa este înarmată până-n dinți** .[-----] **regretăm** că această cale de organizare a păcii **nu este înțeleasă îndeajuns de guvernul român**.[-----]

Statele mici au interesul acesta de viață de a nu urma metodele marilor puteri , care pot jongla alți factori deforță în politica internațională. [-----]

»PSD nu poate acorda încrederea

De aceea este de la sine înțeles că **noi social-democrații , nu putem să acordăm încredere politicii externe a guvernului și deci nici acea aprobare pe care dvs o solicitați azi "**

f)Dr.Lupu :

#Noul pact nu micșorează pericolul de război ;

Nu prin texte și vorbe , ci prin fapte se va putea ajunge la întronarea păcii ;rolul **Societății Națiunilor** ;salută declarațiile lui Titulescu privind raporturile cu alte țări ;recomandă **intervenția României în raporturile dintre țările balcanice** .

g)Gr.Iunian :

»Dorește succes Pactului

Analizează obiecțiunile ce s-au adus în unele țări noului Pact, relevând netemeinicia lor ; vorbește și despre preținsele clauze militare secrete; după noi precizări făcute de Titulescu, urează Pactului să fie de folos țării și păcii lumii.

h)IGDuca:adeziunea la pact

» Pactul = instrument de securitate

"Am cerut cuvântul pentru ca în foarte scurte cuvinte să vă aduc **adeziunea neprecupețită și cordială a partidului național liberal** (aplauze prelungite) Și v-o aduc , dle ministru de externe, **din două motive** : întâi, pentru că noi considerăm pactul pe care l-ați iscălit la Geneva , **nu ca o inovație diplomatică, ci ca ultima verigă dintr-un lant** care reprezintă de ani de zile , **politica externă a statului nostru**, și al doilea, fiindcă vedem în acest act ,**un nou instrument de consolidare a păcii** ,atât de necesară intereselor statului român." (aplauze prelungite)

» Noul pact = reflex de apărareantirevizionist

În situația turbure internațională de azi, în care campania de revizuire a tratatelor este în plină desfășurare , "**eu consider că ceea ce ați făcut la Geneva este un fel de reflex** -permiteți-mi să vă spun - **fizic** , față de aceste campanii ,**față de această luptă de sfărâmare a tratatelor existente ."**

15.)Bugetul 1933/ '34 ,17,22 mart.'33

I.Slăvescu, IGDuca, CICBrătianu /Virgil Madgearu, Cezar Spineanu, Ernest Ene,ș.a.
(DAD, MO 66, 17 mart.'33 ; MO 70 , 22 mart.'33 ; MO 73 , 25 mart.'33 :)

▣PNL: Critică dură a bugetului

[LD:Vezi concepțiile economice de bază ale celor două partide -PNL -PNȚ la *fișier PNȚ/PNL* PNLdezbătuse pe larg la *Cercurile de studii* și elaborase un **program complet de guvernare** ,cu accent pe problemele economice .etc etc Vezi mai jos...]

[19 mart.'33.Adunarea profesională PNL.III.]

/Finanțe/comerț / cooperatie

(„Universul” , nr.77 , 21 mart.'33)

Vezi poziția 23

Cristu Simionescu / 19 mart.'33

▣ Politica bugetară PNL / PNT

(«Universul» , mart-apr. ' 33)

[**Recurs istorico-financiar . Deosebirea dintre cele două concepții**]

Periodizare a finanțelor românești

I.Agitata perioadă a războiului de întregire (1916-1921) ;

II. Perioada de întremare postbelică (1922-1928)

III. Perioada de destrămare (1929- 1933)

I.Gestiunea 1916-1921, lăsase un deficit de aproape 12 miliarde, rezultat din : război ;țara ocupată și secătuită ; dezorientare în toate ;unificarea monedei României Întregite (care a costat 7miliarde și jumătate)

II.Când PNL a preluat gestiunea,bugetul și-a propus să repună în funcție instituțiile țării ,fără alte mijloace decât veniturile tezaurului , care nu trebuiau depășite.

BNR n-a mai emis nici un bilet pentru emitere de noi valori ;datoria existentă a fost redusă cu 600 milioane , fiind plătite și alte datorii din gestiunea precedentă.

Concepția bugetelor echilibrate - adică nedepășirea puterii de plată – a continuat până în 1928 , perioadă ce s-a încheiat cu un excedent de 20 miliarde .

Acest excedent a dat puțința înzestrărilor : apărare[.....]

Cr.Simionescu / 19 mart.'33

#Bugetele PNT

Deși bugetul pe 1928 arătase un venit clar de 32.730.000.000 lei,

-Bugetul pe 1929 ,stabilit de PNT ,a fost de 37.700.000.000 lei

De unde cele 5 miliarde prevăzute , în plus, pe 1929 ?**S-au mărit dările directe și indirecte , cu 20-30%** ,dar bugetul s-a încheiat cu **un deficit de 536 milioane .**

Experiența a fost tristă, dar era o experiență !Dar PNT nu s-a servit de ea și ...

-Bugetul pe 1930 s-a fixat la 37.450.000.000 .

Cum se înființaseră regiile comerciale ,care au mărit bugetul cu 5.369 milioane,ceea ce pentru regulile financiare înseamnă o deformare a unității bugetare.

Și, în timp ce toți socoteau bugetul la 37.450 milioane , el era , **în realitate ,de 74.900 milioane**

(din care :5.369 - Regiile ;10.700 – județe și comune)ceea ce ,la venitul național de 126.669 milioane (pe 1930) dă o cotă de 60% .

În Franța , cota era de 22% ; în Anglia de 17% ; în Germania de 14% , SUA de 8% !

Și atunci s-au mărit dărilor indirecte (zahăr, benzină etc etc).

Bugetul a dat un deficit de 2.780 milioane lei !

El putea fi mai mare ,dar s-au acoperit o parte din „venituri excepționale” :

670 milioane –concesiunea telefoanelor ; 284 mil. din fondul împrumutului .

Urmările n-au întârziat :au scăzut valorile tranzacționate ; venitul național nu a putut acoperi sarcina ; salariile s-au redus cu 3.426 milioane.

-Bugetul pe 1931

Povara sarcinilor publice s-a accentuat de criza economică ;scăderea economiei naționale ia forme precipitate, pe o pantă de povârniș ;se face o altă reducere a salariilor (cu 15%)

Bugetul se încheie cu un deficit de 6.204 milioane lei !

-Bugetul pe 1932

Pentru a face față plății salariilor,s-a luat din diverse fonduri :din fondul de investiții CFR – 405.175.000 lei ;de la BNR , din contul monedei metalice,1.040 milioane ;un împrumut din Elveția – 1.612 lei .**Cu toate acestea, bugetul se încheie cu un deficit de 5.470 milioane lei ,** din care aproape 1 miliard - salarii.

În 4 ani (1929 - 1932) , puterea de plată a țării scade cu 16 miliarde;datoriile neplătite ajung la 7.500 milioane ; recipise de depozit – 3.764 milioane !

O comparație :între 1916-1921 ,România duce războiul , ajută populația sărăcită,face unificarea monetară , și are o datorie de 12 miliarde lei !

Între 1929-1932, România întregită, viață obișnuită, urmând o perioadă de întremare a finanțelor,lasă o datorie de 17 miliarde !

Vizionar , Vintilă Brătianu spunea că printr-o politică prudentă de cheltuieli ,se poate asista la o reducere continuă a veniturilor Statului,dar la întărirea leului!

Dar să dăm Cezarului ce e a Cezarului ! PNȚ a introdus o inovație pentru înviorarea vieții economice : în loc să protejeze exportul produselor, a exportat el însuși drepturi din dreptul țării : dreptul regalian pentru fabricarea chibritelor; dreptul de exploatare a telefoanelor ; contractul drumurilor .

Nici cuvântul țării nu mai are greutatea de altădată .

În 1923, pe cuvântul ei, datoriile comercianților români erau consolidate pe 20 de ani .

În 1932, o mică parte din chiar datoria țării, nu mai poate fi amânată cu „garanția cuvântului.”

Acest „cuvânt” trebuie girat cu trimișii creditorilor străini, să-l verifice la fața locului, pentru a se obține ... amânarea pe 2 ani a unei sume de 1miliard 300 milioane.

-Bugetul pe 1933 ?

În al 11-lea ceas,PNȚ va părăsi această nenorocită politică economică ?

După potopul legilor fiscale, se pare că nu ! **Impozitul pe "cifra de afaceri"**lovește toate produsele și impune greu pe micul meseriaș ; **impozitul excepțional pe salariile funcționarilor** particulari - lovesc munca ; **legea contribuțiile directe** ... etc etc.

Ministrul de finanțe, **Madgearu**, spune că poate pleca de la suma de 19.250 milioane.

Și totuși, el este fixat la ... 23.473 milioane!

Că diferența va fi acoperită cu rezultatele date de noua organizare a finanțelor – vorbe !

Sunt atari acțiuni de dezorientare încât generațiile viitoare , la cercetarea trecutului

,în neputința de a le da o explicație , le va boteza „rătăcirii” [.....]

[LD: fără a pretinde că am competență în această materie, am fost tentată să le numesc " rătăcirii "ale politicii bugetare PNȚ Dar nu pot ignora "**ghinionul**" PNȚ de a-și executa guvernările în **plină și gravă criză economică**]

16) G.A.Cuza ,la Buget ,22 mart '33

(DAD, MO 70, 22 mart.'33,)

[LD: vezi aici recunoașterea ideologică a rădăcinii conservatoare ,antipașoptismul și anti-modernismul asumat.Chiar și xenofobia.Oricum , economic , se prezintă ca un partid anticapitalist, antiindustrialist,anti PNL și anti PNȚ Poate fi trecut cuzismul la categoria p.conservatoare ?Da și nu .]

#Concepție masonică, revoluționară a României moderne

"Răul nu vine de azi, de ieri, el se confundă cu însuși originile României contemporane. El vine de la însăși alcătuirii acestei României moderne, de la însăși acea generație de la 1848, generoasa generație de la 1848, care a însemnat pentru noi, la zămislirea regatului, ruperea definitivă și totală cu vechile și sănătoasele tradiții ale neamului, înfățișate de boierii noștri giubeniți, trăitori în cadrul atât de cucernic și simplist al vieții de țară."

"După 1848, domnișorii care se întorceau [...] cu o concepție utilitaristă și comodă de viață, au improvizat un stat nou și înstrăinat." [...]

"În locul boierimii cinstite și cuminte [...] s-au substituit bonjuriștii [...] oamenii principiilor masonice și revoluționare."

#PNL, PNT-susținătorii capitalismului

"De aceștia a fost creată România modernă, din aceștia s-a născut partidul liberal -Leonte Moldovan : "Lumea râde de ce spui. Nimeni nu acceptă o asemenea doctrină." -GACuza: "Burghezia -creată de PNL- a dezvoltat o concepție cu desăvârșire străină de interesele și tradiția noastră națională." Apoi s-au dezvoltat principiile și suprastructura capitalistă, sub greșita deviză a PNL. Apoi a venit 1916. Credeam că, din război, vom ieși purificați "Dar ați venit dvs, PNT, care nu sunteți decât continuatorii aceleiași politici capitaliste a PNL, cu deosebire că dvs ați vândut tot avutul țării, străinătății."

▫LANC:revenirea la agricultură și tradiții

DI Ralea spunea ieri că noi suntem „utopici” și „reacționari”. Doctrina noastră, a naționalismului integral, nu mai este utopică, din moment ce în Germania, astăzi, a devenit o realitate. Reacționarismul - ni-l păstrăm.

Suntem reacționari fiindcă cerem revenirea la agricultură și la rosturile noastre [...] făcând nu un salt înainte [...] în domeniul capitalist, ci un salt de 70 de ani înapoi, la viața agricolă și la tradiția ei, pe care nu ar fi trebuit să le părăsim niciodată."

*ACCuza :eliminarea medicilor evrei(31 mart)

(DAD, MO 78, 31 mart.'33)

[Tot la discutarea bugetului, ACCuza cere scoaterea medicilor-evrei din sistem Ajuns la guvernare în dec.'37, Goga va trece la aplicarea acestui deziderat ...]

-ACCuza:medicii să fie creștini, nu jidani !

-DRIoanișescu (ministr.Muncii și ocrotirii) :îl pune la punct

-ACCuza : Să fie scoși medicii evrei, ca în Germania !"Programul celor din Germania îl vom aplica noi,când dvs nu veți mai sta pe aceste bănci !"

17.)"Afacerea Skoda", 20, 24, 27mart.'33

[LD: am tratat-o detaliat, la fișierele Armată, Etică și la partidele respective]

a)Dr. Lupu :

▫Lansează "bomba" .

Cere lămuriri cu descinderea fiscală la administrația " Skoda " din București, unde s-au găsit acte privitoare la apărarea țării. Totul a pornit în 1930,când s-a hotărât o mare comandă de armament [.....]Guvernul " Afacerii Skoda" nu poate face legea Conversiunii ! [-----]

b)Armand Călinescu (subsecretar Intene)

#Sinuciderea g-ral Sică Popescu

Dă amănunte despre **sinuciderea gralului Sică Popescu** (comandant Corp I Armată)
Generalul a lăsat 4 scrisori :Una , adresată g- ralului Prezan , în care spune că **acuzăția lui Lupu în Parlament este o mișelie** El nu a luat nici un "șperț "Să se caute la Bancă.
Dacă se va găsi ceva ,să se facă "cadou" lui Lupu și g-ralului Amza .Dacă nu, sângele lui să le țâșnească în față , pentru mișelia ce au făcut-o ! [-----]

c)IMLeon (PT-Lupu) :

(DAD, MO 78, 31 mart.'33)

Cere să se dea **rezultatul Comisiei de disciplină** în cazul dr. Lupu legat de **scrisoarea defunctului Sică Popescu** .Citește o **scrisoare a dr.Lupu** :

«Scrisoarea dr. Lupu

Din scrisorile citite de Armd.Călinescu, rezultă că **eu și gral Amza suntem vinovați de moartea lui** ;nu am adus nici o acuzație personală defunctului ;**El a avut o triplă responsabilitate la contractele Skoda**.Sinucigașul , iar acum soția sa , este în eroare când asociază numele meu de al generalului Amza .Nu sunt interpretul unei " *coterii politice sau militare* " .

Să spună **gral Samsonovici de ce l-a lăsat ca 2 ani să fie bănuț ?**

Să răspundă d.Madgearu pentru asta !Guvernul trebuie să plece ! [----]

[Dr.Lupu este exclus pe 10 zile, din ședințe.]

-**Șt.Cicio Pop** : Cere clemența Adunării ;Sancțiunea să nu fie aplicată.

-**Adunarea**: votează să se treacă peste incident

-IMLeon : **Dr Lupu nu are nevoie de generozitatea nimănu!** Nu vrea să retracteze cele spuse !

-**Șt.Cicio Pop (jignit)** : Nu trebuie să se meargă pe această cale ! **Nu toți le vor face pe plac trăgându-și un glonț în cap** !Refuză să creadă că dr.Lupu ar proceda astfel ,dacă ar fi prezent .

-IMLeon **Cicio Pop este ipocrit , falsă generozitate** [-----]

-**dr.Lupu (peste câteva zile)** : Nu vrea să fie "tolerat " , nu vrea să profite de " grația " nimănu.**Respinge concluziile comisiei de disciplină**

[LD : o scaldă , totuși, cu explicațiile și... rămâne în Adunare !]

d.)ACCuza(LANC) , intervenție:

La „Afacerea Skoda” ,24 mart.'33

[Vezi pe larg la fișier Etică , moravuri]

/Contra discutării ei în parlament ;

/Critică pe Lupu care a dovedit că nu este "bărbat politic"

/Contra pedepsei cu moartea – **susținută de Garda de Fier (M.Stelescu)** ;

/Face **apologia lui Hitler** , pledând pentru **guverne de "individualități"** , cu un program pozitiv.

«Guvern de personalități ,nu de partide!

-**ACCuza** : În concluzie , **guvernele să fie formate nu de partide,ci din individualități** , cunoscute, recunoscute, care să guverneze pe baza unui **program pozitiv**.

-**Voce**:Ce rămân partidele ?

-**ACCuza** : „**Dar ce interes am eu să rămână partidele ?**”Ele au fost totdeauna **o cale de călcare a Constituției**.

-**Iosif Rang** :Dar Hitler nu are partid ?

-**ACCuza** : Vă rog nu coborâți dvs mișcarea lui Hitler la scăzutul nivel al unui partid !

Hitler reprezintă mișcarea întregii nații germane.”

ACCuza / 24 mart'33

«Ofertă ptr un guvern de autoritate :LANC

[LD : alătură proslăvirea boierimii giubenite (de către fiu) , cu țărănismul enunțat de tată, și vezi ce fel de societate doreau cei doi Cuza.]

În România, **marea mișcare națională de mâine, va fi mișcarea LANC**

-**G.Ștefănescu-Goiceanu** : „Alianța dvs cu Hitler o cunoaștem, dle Cuza.Șeful tineretului dvs [

GACuza ?] a și fost numit avocat al Ambasadei Germane de aici"

-ACCuza : Foarte bine ! Felicităm și Ambasada și pe tânărul nostru reprezentant.
Pledează pentru **un guvern de "autoritate"**, subliniind că el are un astfel de guvern și-l va pune la dispoziția Regelui.[-----]

e)Gr. Iunian(PRT),10 apr.'33

▀Sprijină pe dr.Lupu în „Afacerea Skoda”

f)GhTătărescu, Vict.Iamandi, la „Afacerea Skoda” , 10 apr.'33

(DAD, MO 88, 10 apr.'33)

▀Interpelare

Stărnită de Lupu la Conversiune, afacerea revine în discuție.

Gh.Tătărescu anunță interpelare ;Iamandi îl susține.

Se cere , se scandează plecarea de la guvern

[26 mart.'33.Adunarea profesională PNL.IV]

/Școală /biserică/cultură/

(BCS, fd,St.Georges, pach.XLI, ds.1, f. 26- 167)

Vezi poziția 24

18.)La legea pentru organizarea cooperăției ,Senat, 28 mart.'33

(D S , MO 38, șed. din 28 mart.'33 , p 1359- 1372)

[LD: **Vezi pe larg la fișier Legislație II**]

a)Voicu Nițescu (ministr.Agriculturii)

▀Expunere de motive

Proiectul cuprinde **câteva modificări la legea din 28 martie 1929 (Mihalache)** cu **modificările aduse la 4 aprilie 1930 (Sisești)** justificate prin noile probleme ce se pun mișcării cooperatiste , în special clasei țărănești.

Prin proiectul de față, **am încadrat cooperativele de exploatare agricolă,în organizația generală a mișcării cooperative agricole** În locul unei instituții izolate de organizația cooperatistă a țării și în concurență cu ea, **punem o instituție care se disciplinează în cadrul unor directive unitare de îndrumare a agriculturii românești, în special a celei țărănești .**

-Uniunile cooperative

[**Vezi pe larg la fișier Legislație]**

-Obștiile, pădurile

[**LD :de-a dracului nu vrea nici să amintească de legislația liberală! De aceea cred că noile**

modificări vizau preluarea controlului mișcării cooperatiste de către PNT]

III. Prin codul silvic din 1910 și prin legea de extindere din 17 iunie 1923, legiuitorul s-a ocupat de proprietățile stăpânite în devălmășie, de obștile de moșneni sau răzeși și composesorate, dând Casei Centrale a Băncilor Populare însărcinarea de a controla și supraveghea întreaga gestiune a administratorilor și a da asistența judiciară și silvică în favoarea acestor colectivități. Prin legea cooperăției ulterioară [Care ? când , de cine ?]

dreptul de control și îndrumare a fost dat Oficiului Național al Cooperăției Române.

Există în țară **633 obști** (moșneni, răzeși , composesorate) stăpânind în devălmășie 1.106.273 ha pădure ceea ce reprezintă **17 % din suprafața totală a pădurilor țării**.

Producția acestor bunuri este însă sub orice așteptare , prin administrație nechibzuită, exploatare abuzivă, gestiune financiară necontrolată.

Multe obști și-au vândut pădurile pe prețuri derizorii , pădurile nu au fost regenerate , gestiunile nu au fost supuse adunărilor generale.

Deoarece statul nu mai poate suporta singur asemenea cheltuieli,

Oficiul Național al Cooperăției va prelua o contribuție de control, de maxim 1 % .

IV) Legea pentru asanarea datoriilor agricole , cu modificările recente , a influențat simțitor situația cooperăției, a băncilor populare.

Se impune o concentrare a acestor întreprinderi cooperative , prin-o fuziune a micilor unități, cf. normelor pe care le va stabili Consiliul General al Cooperăției .

Ministrul agriculturii și domeniilor, Voicu Nițescu

b) **Ștefan C. Ion** (PNL-1) , 28 mart. '33

Critica politicii PNT ; critica lui Mladenatz

Legea cooperăției

[În numele PNL, în finalul discursului, anunță că nu va vota legea]

Este a doua modificare a legii cooperăției (1929, 1930) , modificări necerute "de jos" , ci impuse "de sus" . În tradiția cooperăției românești, legile sale erau discutate în prealabil de congresele cooperărilor, întruniți pe regiuni .

Se modifică peste 20 de articole, fără să se fi pus față-n față textele .

Prin proiectul d-lui Nițescu , privind Legea din 22 iul. '31 (Sisești) -asociațiile agricole - nu face decât să consacre o situație de fapt. " Dacă ați făcut bine sau nu , prin această măsură legală, desființând prea repede ceea ce a săvârșit predecesorul dvs , înainte de a se fi putut aprecia roadele unor astfel de asociații urma va alege "

Ștefan Ion / 28 mart. '33

#Estatismul legislației PNT

Expunerea de motive este obscură și nelămurită ca să ne dăm seama. "Amestecul Statutului este prea vizibil și prea puternic , pentru ca să nu fie vătămător mișcării cooperative , care știm cu toții că s-a născut din însuflețirea și în entuziasmul înaintașilor și care nu poate trăi decât în libertate . "

" Cum se împacă oare principiul autonomiei mișcării cooperative , cu aceste dispoziții curat polițienești , ce se cuprind în articolele modificate , pentru a se efectua acest fel de căsătorii forțate ?" Pare că ar fi măsuri ce se iau zilnic peste Nistru , în Rusia sovietică, unde voința de sus reglementează până la cele mai mici amănunte , toate manifestările poporului.

" Ce mai rămâne din luptele aprige duse de d. Ion Mihalache și de toți fruntașii țărăniști din Regat , pentru autonomia absolută a mișcării cooperative ? [--]

Etenul adevăr : "S-a schimbat boerul ! " - din fabula nemuritorului Grigore Alexandrescu !

"În lunga serie a abdicărilor sau a abdicărilor guvernului național-țărănist , alături cu starea de asediu și cu legea draconică Mironescu, astăzi înregistrăm etatismul acesta exagerat în cooperăție . Pumnul conducerii de la centru se va simți bine la periferie."

Ștefan Ion / 28 mart. '28

▣ Cooperatismul liberal versus Cooperatismul național-țărănesc

Rezultatul ? : toate cooperativele "văzute rău " , vor fi condamnate să dispară ,și PNL va pune "piatra sepulcrală " peste cooperarea românească "

Art.68 are dispozițiunea "îngrozitoare" ca cooperativele ce nu se vor înscrie în Uniune se vor dizolva de drept și vor intra în lichidare !

"Nu putem decât să **deplângem ultimele clipe ale mișcării cooperative** , care nu vor putea supraviețui **acestor măsuri curat polițienești , vrednice doar de GPU-ul sovietic** , când ne amintim **munca uriașă** a unor oameni ca : **Spiru Haret , Ion G.Duca, Fotin Enescu și alții** care, ajutați de **preoți și învățători** - luminătorii satelor -au dus acea luptă aprigă pentru **emaniciparea economică a țărânimii** ." Aceștia, fericiți îndrumători, au atras la **cooperare** însuflețirea maselor, iar **astăzi** , prin **măsurile draconice ale conducerii dvs.** , **împrăștiați în aceleași mase** ,jalea și descurajarea "

În 1916, în ajunul intrării în război, erau **3100 bănci populare** , cu **650.000 membri**, cu un capital de 200 milioane lei -aur .

Existau 506 obști de arendare , cu **69.882 membri**, cu **388.235 ha**, care vindeau în comun 35.233 vagoane cereale .

Erau 280 cooperative de consum, cu 14.000 membri , cu un capital de 2.260.000 lei -aur .

Erau **165 cooperative de păduri** cu 1.300 membri , cu un capital de 1.400.000 lei -aur .

În total , **numărul cooperativilor din Vechiul Regat** se urca la **736.283**, iar capitalul lor era de 204.435.000 lei -aur ! În primii zece ani după război, cu toate lipsurile simțite, **mișcarea cooperatistă** a făcut " o adevărată minune " , înlesnind **trecerea a peste 75.000 ha de pământ , din proprietatea mare , în proprietatea mică a țaranului** ,cu ajutorul creditelor acordate de **Centrala Băncilor Populare** .

Astăzi, propaganda și educația cooperatistă au fost aproape desființate, iar "specialiștii " - beneficiarii cooperăției de ieri , " moștenitori veseli " ai muncii altora -se disting prin **munca de birou , proiecte, statistici, referate** ! S-a întâmplat cu cooperăția așa cum se întâmplă cu revoluțiile : **unii fac revoluția și alții profită de dânsa.** "

Ștefan C.Ioan / 28 mart.'33

/Proprietățile devălmașe (Regat)

/Composesoratele (Ardeal)

[LD : se vede cum nu se poate mai clar bătălia politică, cu substrat economic, ce se duce între PNL și PNL]

Aceste proprietăți, prin **Legea din 17 iun.1923**, au fost **puse sub privegherea și controlul Băncilor Populare** .

Prin legea actuală (art.106) au fost trecute asupra Oficiului Național al Cooperăției și Băncii Centrale Cooperatiste

Este vorba de **653 unități de moșneni și composesorate** , stăpânind **1.106.273 ha de pădure**, adică a **17-a parte din suprafața totală** a pădurilor țării.

Acestora li s-a pus un **impozit de 1%** , **abuziv și exagerat** , în beneficiul actualei conducerii Cooperăției . < **Sie volo, sie jubeo ; sit pro ratione voluntas !** >

Sau , pe românește , **domnia bunului plac !**

[invocă ex. date de colegul deputat **M.Negură**, la Cameră, cu privire la jetoanele încasate de birocrății din Direcția centrală a cooperăției .]

Ștefan C.Ioan / 28 mart.'33

▣ Oficiul Național al Cooperăției Române

()Gr.Mladenatz

Graba acestei legi nu era justificată . Multe din prevederile legiferate , erau deja aplicate în fapt. De ce , oare , PNL s-a precipitat să o aducă ?

Singurul interesat de această grabă ,om cu situație "complet pierdută " ,care nu putea ștepta, cerea "salvarea" sa printr-o lege specială: **Grigore Mladenatz** .
Horățiu, în *Arta poetică*, pentru a arăta un ex.de **adaosuri inexplicabile** într-o operă de artă, spunea unui pictor să nu picteze **un chiparos** ,într-un **peisaj de naufragiu** deoarece chiparoșii nu cresc în mare ! Tot așa de inexplicabil este **art. 84** din actuala lege , privind **numirea Directorului general** al Oficiului Cooperăției **prin decret regal !** "Este o simplă căpătuială , strecurată pe furis, pentru a salva pe un devotat partizan politic al partidului de la guvern. [...]**Numirea sa ,cu călcarea Statutului funcționarilor publici** (legea Mironescu, oct.'32)**este nulă de drept.**[.....] Chestiunea dlui Mladenatz , colorează perfect această lege , și-i dă **parfumul celui mai tare politicianism."**

c)NPNiculescu -Lungu (raportor la lege)

(este de la Curtea de Argeș)

▫Replică lui Ștefan C.Ion

DIȘtefan Ioan a ocupat un loc în **Consiliul de administrație al Casei Centrale a Băncilor Populare** . Este un loc de "general" dar **în ce unitate a lucrat , efectiv ?**!Nu știu dacă d-sa a fost moșnean, pe undeva ? **Știe cât de proastă este administrația acestora ? Este o administrație rea.**Cu această lege, lucrurile se vor îndrepta. Măsurile luate sunt salvatoare .
Roagă senatorii să voteze legea.

-Voicu Nițescu (ministru)

▫ Răspuns lui Ștefan Ioan

Apără legea ; contraargumentează lui Ștefan C Ion ; aduce ex. din timpul guvernărilor liberale : într-un an (1927) , sub guvernarea liberală, s-au lichidat 976 cooperative ;în 4 ani de guvernare PNT + Iorga ... s-au lichidat doar 730 cooperative.

Prin măsurile luate, guvernul dorește însănătoșirea cooperativelor. Dintre cooperativele de credit, 96 % s-au afiliat Uniunii .Au rămas neafiliate doar 4 % .Celelalte cooperative (moșnenești și composesorate) s-au afiliat 70 % .Și ele au cerut conrolul Oficiului Național.

Dacă dl Ștefan ar fi cunoscut oamenii de la Ministerul Agriculturii , din timpul guvernării pNT , n-ar fi adus asemenea **învinuiri , care nu au nici un temei.Art. 84** se găsește în **art. 205 din Codul liberal** (din 1928) ,al cărui **autor a fost dr. Lupu** , iar **raportor la Senat** însuși **dl Ștefan Ioan** (ilaritate)încât nu înțelege de ce îi învinuiește de aranjamente politicianiste !

la apărarea lui Mladenatz]

Legea cooperăției / 28 mart.'33

19.)La legea protecției muncii,Cameră,5 apr.'33

(DAD, MO 82, șed. din 5 apr.'33)

[LD: scandalurile se țineau lanț.Venise și rândul PSD Important , însă , nu este scandalul , ci faptul că, efectiv, **CGM, IMSER , în România , era sub conducerea PSDR !**]

a)Moscăuțeanu(disident):

#PSD=cumpărat de Ministerul Muncii

După primul război mondial, după **afilierea la Internaționala a III-a** ,după **procesele știute , în 1923, PSD a reînviat** și, fuzionând cu PSD din Ardeal,a ajuns **PSD de azi.**

Este un "**quasi partid socialist** " , dispus să **colaboreze cu guvernele** ,să îndrume **mișcarea**

muncitorească "pe cale pașnică " .

Pentru această "colaborare " ,**PSD a început să fie subvenționat** ,atingând apogeul în perioada 1928- 1931 ,**pentru că făcuse cartel electoral cu PNT** .

PSD nu ia banii direct, ci prin toate "**creațiunile**" artificiale ale lui :**CGM, IMSER, ajutoare șomaj etc etc**.Au luat bani : **I.Mirescu** (secretar general al CGM) ;**Lotar Rădăceanu** (secretar general al PSD) ;**Revista "Mișcarea socială "** (Ilie Moscovici) , trăește de pe spinarea IMSE , "**Citadela "** de pe str.Izvor nr 37 , a fost cumpărată de **Ministerul Muncii** ;

#PSD=bani de la Ministerul de Interne , ptr a combate comuniștii

PSD a primit bani de la Ministerul de Interne, pentru a combate pe comuniști .[-----]

[Proces -condamnare 1931]

În **procesul ce l-a avut în 1931**, pentru care a stat și în pușcărie (guv.Iorga-Argetoianu) **Siguranța** trimisese la dosar **o Adresă** în care se spunea despre el că **< a activat în toate organizațiile comuniste descoperite la Ismail , între 1921-1924 cu ramificațiuni în toată Basarabia , și a desfășurat o intensă activitate comunistă premergătoare revoluțiunii din 1924 , de la Tatar -Bunar .>**Aceasta a fost **o acuzație nedreaptă** .Pe atunci **el era profesor la Tulcea**.De la 28 oct.1924, el a fost cercetat de Parchetul din Tulcea ; **l s-a făcut percheziție ; a fost învinuit de instigație la Tatar -Bunar .**

[LD : Atenție !] Sub presiunea bătailor , **a dat 3 declarații la Siguranță** ,pe care , apoi, devenit liber, la București, **le-a anulat** .

-Lot.Rădăceanu : Pe baza lor, au fost arestați oameni nevinovați !

-Moscăuțeanu : primele declarații le-a dat sub presiunea bătailor ; apoi le-a anulat ; de atunci i s-a spus "**agent al Siguranței**"

La liceu, **a predat istoria și geografia (7 ani)** , iar acum **este avocat** ,pentru că a fost **îndepărtat de 7 ori din învățământ**, pentru **că este socialist !**

După alegerile din 1932, el a început să fie **calomniat ca "agent provocator" ,"comunist "** [-----]

b)Lotar Rădăceanu(PSDR)

≡ PSDR CGM- IMSER

În România,**CGM este sub conducerea socialistă** ,dar nu pentru că toți muncitorii ar fi în PSD ! **CGM nu este afiliată PSD !** Este compusă din **13 uniuni de breaslă** , care **grupează sindicatele , după profesioni.**

IMSER se ocupă cu timpul liber al muncitorilor. Președinte este I.Mirescu.

C)I.Mirescu

≡Conduce IMSER -onorific

/ Cât este parlamentar, **nu primește nici un ban de la organizațiile muncitorești, conducându-le " onorific"**

/ **Nu are casă, stă cu chirie ; , are 2 costume de haine ; nici un ban în bancă ; este cinstit, corect.Cere să fie controlat .**

"Sunt socialist și mă mândresc că nu sunt provocator !"

Rădăceanu -Mirescu -Moscăuțeanu / 5 apr.'33

20.)La legea prelungirii protejării Industriei (din 1912) ,7 apr.'33

[LD ! atenție ! Iar o lege foarte importantă amânată.Motivul real : era convenabilă multor naț-țărân. cu interese industriale.Toată polemica anti-industrialistă era de factură politicianistă și

regională.]]

a) I. Lugoșianu (ministr. Industrii),

▫ **Expunerea de motive, Senat ,28 mart.'33**

(DS, MO 38, șed. din 28 mart.'33 , p. 1374)

Legea întocmită în 1912, pentru încurajarea industriei naționale **a divizat industria în două grupe**, după cum își trăgea materia primă, din țară sau străinătate ,prevăzând **un spor de avantaje pentru industria care își trăgea materia primă din țară.**

Printre diferențierile dintre aceste două grupe de industrii, **era și timpul** pentru care se acorda folosirea avantajelor legii.

-**Pentru industriile** care-și trag **resursele din agricultură** sau derivate agricole și din subsolul țării, **termenul de aplicare a legii a fost fixat la 30 de ani deci expirarea va fi în 1942.**

-**Pentru industriile** care întrebuițeau **materii prime din străinătate**, **termenul de aplicare acordat a fost de numai 21 de ani deci expiră la 1 apr.1933 .**

"Spre a se evita însă luarea pentru moment a unor **măsuri izolate** ,credem nimerit a se **prelungi situația de acum cu încă un an de zile** " ,urmând ca , între timp, **să se studieze și să se fixeze regimul viitor și complet pentru întreaga noastră industrie "**

b) Cezar Spineanu (PNȚ), la Camera:

(DAD, M.O 84,7 apr.'33)

▫ **România -în faza formării burgheziei românești**

[**Efectiv , din p.d.v.doctrinar în acest partid exista un ghiveci de doctrine !** Parcă fiecare cu doctrina lui !Cezar Spineanu,altfel ,era în consiliul de administrație la LOTO ,alții spuneau că și în altele,și i se spunea " titanozaur]

-**Cezar Spineanu : Apără legea.Este nevoie de ea .Suntem în faza formării burgheziei românești .PNȚ prelungeste cu un an legea existentă, pentru a-și da seama ce industrii merită să fie menținute."**

▫ **PNȚ:societatea burgheză transformată în societate cooperatistă**

"**Dar , la fel ca alți național -țărăniști,nu le convenea să declare deschis societate " burgheză "și o botează fel de fel...**"

"PNȚ s-a dezvoltat în această societate burgheză ; trăește în această societate ; are programul său care prevede ca societatea să fie transformată într-o societate cooperatistă " Dar asta nu se poate face imediat !

Prin legiuirile ce se fac, **se pregătește această societate ,însă " tot societate burgheză vom fi noi ! "** , nu cum crede d.Popov , după lecturi,**Ce ne-am fi făcut fără această industrie națională** care a furnizat pentru armată **deși** statul nu are cu ce plăti ? ! " [LD ! aha !]

c.) V.Serdici, Adonis Popov, la Legea pentru încurajarea industriei,7 apr.'33

(DAD, MO 84, 7 apr.'33, fișă]

[**Ministrul I.Lugosianu (Industrie) cere prelungirea cu un an]**

// Stat eminamente agrar // industria parazitara //

Serdici / 7 apr.'33

▫ **Industria"națională"=?=interese opuse țăranului**

P-Ț Lupu a rămas singurul care mai apără interesele țăranului .

Țăranul vinde ieftin și cumpără scump.PNȚ i-a promis mereu atenuarea dar așa zisa "**industrie națională "** a profitat de lege ,de 21 de ani (1912) ,și nu a făcut progrese reale ; nu a devenit independentă ;este un " organism perfect concentrat " care face presiuni ,**având interese opuse plugarilor .**

#"Prin noi înșine" =industrializare excesivă

După război, țări industrializate au dat o mare încurajare agriculturii , pentru ca , în caz de război , să aibă produsele lor.În schimb, **țări agricole, ca România , sub argumentul " industrializării " ,pentru a ne putea fabrica < prin noi înșine > toate obiectele, am pornit spre o industrializare excesivă.**

Prin această teorie (care prinde teren !) se umărește schimbarea structurii economice a țării .Niciodată noi nu vom fi în stare să ajungem independenți de importul din țările străine , în ce privește, mai ales, aprovizionarea necesară în timp de război.

#Industria parazitată

Problema încurajării "industriei infantile " , până se "înfriripează " nu a ajutat decât la întărirea protecționismului,a întărirea zidurilor vamale atât de ridicate .

La noi există **cel mai ridicat tarif vamal din lume** , la adăpostul căruia s-a creat **" o industrie parazitată "** , care asfixiază viața de stat.

Dvs obligați un popor să consume pe vecie , produse scumpe și de calitate proastă . Noi semănăm cu Spania (cândva, Serdici a fost atașat comercial în Spania),care are tot industrie parazitată.[-----]

Serdici / 7 apr.'33

▫România -țară eminentemente agricolă

" Cu toate acestea , orice s-ar spune, **am fost și vom fi totdeauna o țară eminentemente agricolă "** **În această direcție trebuie să punem toate eforturile ; să se încurajeze industrializarea produselor agricole .Doar această industrie trebuie să fie încurajată."**

d)Adonis Gr.B. Popov /7 apr.'33

▫" Stat țărănesc"? :industria auxiliară .

" **Într-un stat țărănesc -și acesta este idealul onoratului guvern - care este poziția agriculturii ? Într-un stat țărănesc , industria trebuie să fie un auxiliar al agriculturii ,și în al doilea rând complementul ei."** **La noi, industria excede mai mult ca "complement (mașini, hârtie, petrol, fier, cherestea , haine) .Ea ar trebui încurajată numai dacă deservește "poporația " statului. Dacă ea este "adversar " al poporației , un "pericol " al poporației , ea nu mai trebuie protejată .** **" Acesta este cazul industriei românești. "**

Adonis Popov / 7 apr.'33

#Industria ?- suport pentru partide

#Inițiativa particulară ? -asaltul oamenilor politici

De ce mai trebuie protejată ... dacă este creată ? dacă este armonizată ?dacă are piață internă asigurată ? Dacă nu, este timpul oportun ca azi să se creeze în România o industrie națională !?Până când această protecție ? această pompă a unei părți din munca poporului ? **Industria a devenit " sporul politic " al tuturor partidelor ce au guvernat până astăzi .**

" În fața unei țărănime sărace , care nu este în stare să susțină partidele politice ,și în Țara Românească **industria a ajuns să fie asaltată , din ce în ce mai mult,și , cu timpul ,ea este destinată să devină singurul suport politic al partidelor** și, eventual, chiar dictatoarea lor ! "

Ce creiază o industrie ? Inițiativa particulară și creditul .

Acestea sunt asaltate de oamenii politici .

Partidele le acordă ajutor cu prețul plasării "partizanilor " care trebuie căpătuți .

Astfel de industrie trebuie încurajată ?

" Nu , ea trebuie eliberată de simbioza dintre politicieni și industriași "

Este imposibil ca PNT să voteze această lege ! El nu o va vota .

Adonis Popov / 7 apr.'32

21.)La legea pentru reglementarea cartelurilor, 8 apr.'33

(DAD, MO 85, 8 apr.'33)

[Lege propusă de Ion Lugosianu , raportor George Strat]

a)Gr.P.Mihăilescu (PNT.Uniunea Camerei de industrie)

«Legea =este bună, dar incompletă

De abia așteaptă să se voteze acest Proiect , așa incomplet, cum este , cerut încă din 1932 .

El a cerut această lege în 1932, în numele celor " spoliați " de carteluri,de acest " jaf " organizat .Legea este incompletă deoarece nu are nici o dispoziție de protecție pentru " nenorocitul de consumator " , victima jafurilor în stil mare al acestor carteluri.

#Cartelurile din România -cele mai venale din lume !

()Auscritt

Stăpânul industriei românești , stăpânul cartelurilor, vrea să distrugă concurența ,pentru a rămâne singur stăpân .

()Malaxa

Proprietarul la fabrica de vagoane, administrator delegat la Reșița !

Normal : "liber -schimbismul " ; combaterea cartelurilor, măsuri represive contra lor.

Va vota legea , deși ea ar trebui îmbogățită .

b)V.Serdici(PȚ-Lupu) la reglementarea cartelurilor , 8 apr.'33

#Încercarea PNT de a dirija economia

Cartelul este manifestarea cea mai caracteristică a abuzurilor în regimul capitalist .

PȚ nu va participa la discutarea legii în Comisie , și -l va combate în ședință publică.

Guvernul PNT încearcă să dea " recunoaștere legală " cartelurilor,sperând că astfel le va stăpâni , da nu va reuși .

"Sunt categoric contra oricărei încercări de a adopta la noi măcar umbra unei idei a economiei dirijate ." Libera concurență, libera inițiativă , vor izbândi .

Nu doresc pentru România experiențele " dirijanților "!

Cum ?! ... fără voia statului , nimeni nu are voie să construiască o fabrică ?!

Omul nu mai este proprietar absolut al averii și capitalului său ! ?

La noi, cartelurile duc o activitate criminală .

V.Serdici /8 apr.'33

[10 apr.'33.Adunarea profesională PNL.V.]

/armată /minorități /politica externă /Moțiuni.

(„Universul” , an 50, nr.98, 11 aprilie.Arhiva BCS, Fd St.Georges;)

22.)13 mart.'33.Adunarea profesională PNL.II.

/Industrie,/Muncă ,/Transporturi/

[LD : Adunările profesionale PNL se țineau în paralel cu sesiunea parlamentară a PNȚ. Așa se face că, în aceeași zi, existau parcă **două scene politice paralele** ,în care ,la **aceleași probleme , soluțiile erau diferite** .Coroborează , dacă poți , această dualitate. Din păcate, **îmi lipsește prima Adunare,dedicată agriculturii** Această elaborare a unui **Program de guvernare** , poate constitui **un model pentru orice partid de opoziție care revendică puterea** . El a fost dublat de **minuțioase măsuri organizatorice, de ample adunări provinciale** . Laboratorul lor : **Cercul de studii liberale**. Adunările profesionale au întrunit **specialiștii** din toată țara , din toate domeniile , **conducători de organizații locale, foști miniștri, tineret** în plină afirmare , "**elita liberală** " pe care PNL **putea conta** .Au avut caracter de lucru, s-au desfășurat pe bază de **Rapoarte, dezbateri, opinii, Moțiuni** ,ele urmând să devie părți constitutive ale **Programului** . Vezi obligatoriu , pe larg ,la **fișier PNL-Duca** .

a)Dinu Brătianu,13 mart.'33

#Industrialismul PNL

#Anti- industrialismul primitiv al PNȚ

Adversarii noștri politici , în lipsă de alte imputări, ne fac pe aceea să ne declare :**partid industrial și bancar.Suntem mândri** că am fost singurul partid politic , care întotdeauna a înțeles că **o țară nu poate să se dezvolte și să trăiască fără o industrie**. Toate țările încep a trăi în copilăria lor , numai din păstorit , în adolescența lor , din cultura pământului, în vârsta lor matură , ele devin și țări industriale. A susține că **România trebuie să rămână o țară pur agricolă** ,este a dori ca **ea să se înjosească la gradul țărilor sălbatece din Africa**.[.....]De aceea **nu este țară civilizată în lume** , care să nu caute să-și creeze cu orice sacrificii **o industrie națională**.Nu se aude înt-alte țări **proferându-se cuvântul de industrie parazitara**,deși toate-și **protejează industria lor**. Avem singuri **tristul privilegiu** să avem la cârma țării ,oameni cu concepții atât de primitive , încât fac **un program de guvernământ din distrugerea industriei**.[-----]
Brătianu / 13 mart.'33

#Politica „târâncopului” lui Madgearu

Cele mai însemnate venituri bugetare din țările industriale ,le produce industria. **La noi**, industria , până ieri scutită de impozite, **suportă astăzi sarcinile cele mai grele pentru alimentarea bugetului**. Astăzi, **contribuția industriei** la veniturile Statului , comunelor și județelor, **trece de 10 miliarde de lei**, pe când **agricultura este sub 3 miliarde**. Balanța noastră comercială a dat , în 1930 , **un excedent de export** asupra importului **de 6 miliarde**, sumă insuficientă chiar și pentru plata anuităților datoriei publice în străinătate. **Industria noastră** satisface în proporție de **70 % treburile populației**,cu o valoare a articolelor sale de **peste 56 miliarde lei**.[.....] Toate acestea sunt atât de evidente încât **este inexplicabil ca un guvern al țării să nu priceapă și din ură pentru tot ce s-a creat** , cu atâta muncă și jertfe ,să caute **să dărâme cu târâncopul d-lui ministru de finanțe ,distrugând** ,în același timp, **țara care a încăput pe mâinile lui** ."

#Industria-obiect de ură a gov.PNȚ

Impozitele nemăsurate ce curg droaie asupra industriei , culminând cu cel pe cifra de afaceri și pe capital (votate de majoritățile PNȚ);**Comenzile** făcute în străinătate ;**Neplata furniturilor** statului;**Inchiziția fiscală** din legea contribuțiilor directe, cu amestecul administrațiilor publice în afacerile societăților, căutând aplicarea unor contravenții acolo unde le convine ;**O campanie vie, contra cartelurilor industriale** , prezentate publicului ca vinovate de scumpirea vieții .

În realitate impozitele și taxele exagerate scumpesc produsele.
Afară de câțiva privilegiați, **industria este obiectul de ură al guvernelor național-țăraniste.**

b.)Ing.C.Orghidan,Raport :Problema industrială.

[LD : **C.Orghidan** era președintele *Uniunii industriilor metalurgice și miniere*,vice-președintele *Camerei de industrie și comerț din Capitală* .]

#Propaganda și confuziile țărăniști .

Pentru realizarea ideologiei "**statului țărănesc**" s-a lansat în lumea politică ,în contra celui de-al doilea izvor de bogăție al țării,**cuvântul de „industrie parazitara.”**În urma unei **propagande interesate și criminală**, față de interesele țării,la a cărei răspândire **partidul țărănesc a contribuit deosebit**,iar mentorul său economic [Madgearu] **are o răspundere deplină**, s-au stabilit în opinia publică **confuziuni regretabile privitoare la necesitatea industriei.** În contra acestor tendințe, **PNL s-a ridicat și se ridică cu hotărâre.**[-----]

c.)D.Mociorniță (observații):

#Greșelile politicii PNT

Înlăturarea industriei naționale de la furniturile de Stat,a constituit o gravă și neiertată greșală față de interesele țării ,**căci dându-se comenzile în străinătate**,s-au sprijinit industria și muncitorii străini, **fără ca cel puțin să se obțină compensațiuni avantajoase pentru alte ramuri de producție națională.**

Nu mai puțin au contribuit la sufocarea și nerespectarea angajamentelor Statului,pentru comenzile ce i-au fost atribuite ,precum și problema transporturilor , azi scumpe și nesigure. [-----]

d.)Mitiță G.Constantinescu (observații):

#PNT:Intervenționism de stat nenorocit

Relevă un aspect social și psihologic al felului cum actuala criză a găsit răsunset în mintea și înțelegerea guvernanților.Pornindu-se de la **principiul cu totul greșit ,că în timp de criză nevoile oamenilor pot suferi o subnivelare**,și **crezându-se în eficacitatea unor principii socialiste importate din foruri spirituale competente numai pentru admirabile speculațiuni „ex cathedra”** ,s-a spulberat **prin măsuri vexatorii față de așezările industriale** ,tot creditul de care dispuneau,și în felul acesta am avut **o relaxare a industriei noastre din rosturile ei firești prin intervenționismul unei politici de stat nenorocită** ,ca să nu zicem vădit falimentară."

e.)I.Arapu:Raport privind Meseriile și Mica industrie .

#Dezinteresul guvernărilor PNT

Pune în evidență valoarea meșteșugurilor și artizanatului , în obținerea bunăstării populației. "Industrializarea" încă nu are 100 de ani vechime.

Artizanatul, breslele de meserii,**au fost supuse în sec.XIX tuturor defavorurilor legislative.** **Astăzi însă, în toate țările, mișcarea sindicală se dezvoltă în favoarea meseriilor.** Lipsa unei legislații uniforme , pe tot întinsul țării, pentru organizarea meseriilor și a micii industrii, **nu îngăduie meseriașului român să lupte cu destulă putere ,în concurență cu cel străin.**Ultimele legiuri fiscale , **cu insuficiența clară a patentelor,cu nefastul principiu de taxe la cifra de afaceri a diferitelor faze în fabricațiune și bir pe curentul electric, stăvilește orice activitate și obligă meseriașiisă încrucișeze brațele.**

Dacă se adaugă reducerea sălbatecă de acum la școlile de ucenicie și învățământul profesional,se poate măsura puținul interes al guvernării național-țăraniste **pentru 400.000 de meseriași care alcătuiesc clasa muncii celei mai alese și are o productivitate cu atât mai însemnată cu cât devalorizarea prețurilor agricole este mai accentuată.**[-----]

f.)ing.dr.C.Motaș:factorii de energie

#Greșeli în politica PNT

Problema factorilor de energie privește valorificarea bogățiilor miniere de cărbuni, petrol, gaze naturale și a căderilor de apă, pentru a satisface cât mai bine interesele economiei naționale.

PNL a dat totdeauna o atenție deosebită acestei probleme ,căutând s-o rezolve cu concursul muncii și capitalului românesc.

În ce privește **petrolul**, **statul încurajează de fapt istovirea zăcămintelor**, pentru că nu are grijă să exploreze regiuni necunoscute. Ceea ce știm astăzi că este ținut petrolifer, este foarte puțin și nu poate ajunge decât câțiva ani. **Este de aceea greșită politica guvernului că nu limitează extracția**, că nu prelucrează mai mult țiței pentru benzină la export.

În România este o subconsumație de petrol. Țara Românească a crescut de 26 de ori în populație, dar consumul de petrol pe cap de locuitor a scăzut.

Deși producem foarte mult, noi exportăm aproape tot țițeiul în străinătate, și în țară nu se consumă decât a cincea parte, pentru că prețurile sunt f.mari.

Trebuie făcută o altă politică a petrolului

Cât privește energia căderilor de apă, ele nu pot fi deocamdată întrebuințate, pentru că ar reveni prea scumpă energia. De aceea trebuie încurajate industriile electrice care consumă gaze de petrol și lignit slab. [-----]

g)Tancred Constantinescu:Meritele PNL

#Opera distructivă a PNT

Mulțumește raportorilor și oratorilor pentru însemnatele lor contribuții.

Cunașteți ce a făcut PNL pentru țară, din 1922 –1928 ; din o țară în mare parte ruinată , lipsită de căi de comunicație, de material rulant, de materii prime, de credit și chiar de hrană....

PNL a știut , în câțiva ani, fără împrumuturi, fără concesiuni, să aducă țara la regimul de excedente , de credit privat și public, de dezvoltarea a griculturii , industriei și comerțului, de îngrijire a intereselor mari ale țării.

A fost însă de ajuns , tot câțiva ani, regimurilor ce au urmat , pentru ca , **cheltuind miliardele împrumutate, în condițiuni rușinoase, apăsând factorii de producție cu o fiscalitate distrugătoare și prigonindu-i ,să aducă țara la sapă de lemn.**

A întronat **regimul concesiunilor scandaloase**, al **comenzilor în străinătate**, al **regiilor autonome de pradă**, al **jafului și favoritismului**, al **distrugerii comerțului și industriei**, al **desființării creditului privat și public**. [-----]

h)Barbu Dumitrescu:Problema muncii

#Greșelile politicii PNT

Opera PNL a fost întreruptă prin guvernarea național-țărănistă, care, deși a elaborat legi noi de ocrotire, **a lovit interesele muncitorimii**, întru cât **nu a aplicat cu strictețe legea magistrațiunilor** pentru a apăra munca românească , de concurența străină ; **întrucât a dat însemnate comenzi pentru stat industriile străine**, lipsind astfel de ajutorul Statului industriile și muncitorimea din țară ; **întrucât a compromis** printr-o rea administrare **opera de asigurare muncitorească** ce, din această pricină, amenință să cadă în bună parte în sarcina Statului ; întru cât prin **abuzul de legiferare a creat o atmosferă de nestabilitate și neîncredere** de natură de a paraliza orice activitate economică , ceea ce a avut **efecte dezastruoase în mediile muncitorești.**

PNL va trebui să reia firul întrerupt al operei sale de ocrotire a muncitorimii, desăvârșind într-un cadru unitar **cadru legal de protecțiune** destinat a asigura acestei clase **condițiuni de viață materială și morală la nivelul cerințelor timpului.**

PNL va trebui să realizeze dezideratele formulate în programul său de guvernare , prezentat la Congresul din mai 1930, și să dea o atenție deosebită problemei șomajului. [-----]

i)dr. I .Costinescu

#Degradarea căilor de transport și comunicații

CFR ajunsese înaintea războiului într-o stare mulțumitoare ; războiul a produs grave distrugerii ;A lipsit continuitatea în refacere .

În privința șoselelor, drumurilor , stăm f. rău.Aproape totul trebuie refăcut.

Tracțiunea mecanică automobilă în mod fatal ia locul tracțiunii animale

Automobilul nu mai este instrumentul de lux de acum 25 de ani ;a devenit o necesitate a timpului, un concurent al locomotivei.

S-a spus că lipsesc banii ; în parte este adevărat ,dar mai adevărată a fost **incapacitatea guvernanților țărăniști**, și, mai rău,interesulu pe care l-au avut de a risipi sute de milioane pentru a comanda **poduri metalice pentru șosele, în străinătate**, inutile,expunând la distrugerii inutile șoselele, sau făcând **un contract revoltător** cu un grup suedez , **pentru o singură șosea București-Sinaia-Brașov**,care se plătește cu un preț îndoit, decât se cuvine.

Fabrica de avioane de la Brașov, făcută de PNL, **lânțește , nu lucrează** ,în așteptarea tipului de avion care este supus pertractărilor de 4 ani ! Și ce tare ne lipsesc avioanele !

PNL are datoria de a reintroduce această administrație pe calea din 1926-1929, calea cea bună , căutând pe căi legale să readucă în patrimoniului statului telefoanele .

Adunarea profesională PNL / 13 mart.'33

23.)19 mart.'33.Adunarea profesională a PNL.III.

/Finanțe/comerț / cooperație

(„Universul” , nr.77 , 21 mart.'33)

IGDuca, Dinu Brătianu, Constant Georgescu, Al.P.Necșești, G.Leon, M.Oromolu, M.Negură, Cristu Staicovici.

[LD: tot duminica, la teatrul Liber. Prezidate de IGDuca]

a)IGDuca:Legislația nechibzuită a PNȚ:

” Credincios principiilor de **armonie socială**, care stau la temelia doctrinei sale,Partidul liberal înțelege să acorde întreaga solitudine și **comerțului țării**.El făgăduiește acestui comerț , **degrevări fiscale, încetarea măsurilor legislative și administrative care stau astăzi în calea propășirii lui, înlesniri de credit , precum și un regim vamal** care să permită un schimb normal și favorabil de mărfuri , între noi și străinătate.”[-----]

Două ne par a fi condițiile esențiale pentru a reda țării creditul cerut de întreaga noastră dezvoltarea agricolă , industrială și comercială:**1) încrederea și 2) lichidarea trecutului.**

După legislația nechibzuită din anul trecut, care a încurcat și compromisdelicata și însemnata problemă a conversiunii,toți oamenii conștienți din această țară , așteaptă soluționarea ei echitabilă și chibzuită de la competența și dela experiența partidului nostru.[-----]

#Cooperația

Cooperația în România a fost creată de partidul liberal și **a fost distrusă de partidul național-țărănist**,și vă mărturisesc că pe mine nu mă îngrijesc atât greutățile materiale ale cooperației , cât **criza morală de care suferă astăzi mișcarea.**

Cooperația nu este numai o organizare economică , **Ea este o formulă de conciliațiune în lupta dintre capital și muncă , un ideal - un înalt ideal social.**Din templul cooperației vom goni fără milă pe cei care au pngărit prin materialismul și prin politicianismul lor, altarele lui neîntinate.[-----]

b)Dinu Brătianu

▫ Stabilizarea

Numai prin stabilizarea monedei se pot stabili bilanțurile reale ale instituțiilor de credit și raporturi normale între creditori și debitori.

Ori, în momentul când s-a făcut stabilizarea , **s-a declanșat și criza mondială.**

A fost o fericire pentru țara noastră că această operație s-a făcut la momentul oportun, pentru că mai târziu nu s-ar mai fi putut realiza, din cauza dezechilibrului financiar din lumea întreagă. **Pentru ce stabilizarea nu a dat roadele așteptate ?**

Nu este nici o îndoială că **schimbarea politicii noastre financiare a compromis efectele așteptate** . Vintilă Brătianu care tratase această operație voia să o realizeze , pentru că știa că **PNT este absolut nepreparat și inapt în afacerile publice și pentru că presimțea efectele crizei economice.**

Iată ce măsuri impuneau noua situație :

- / Reducerea bugetului statului cu cel puțin 4 miliarde lei ;
- / Simplificarea aparatului administrativ ;
- / Reducerea scontului BNR și sporirea emisiunii de bilete ;
- / Reducerea dobânzilor instituțiilor de credit;
- / Comprımarea plăților în străinătate , prin regimul devizelor ;

Ori, tocmai în mod contrar s-a procedat de noul guvern :

- / Bugetul s-a sporit cu 4 miliarde ;
- / Scontul Băncii Naționale s-a sporit de la 6% la 9% ;
- / Emisiunea biletelor s-a redus de la 22 miliarde , la 18 miliarde ;
- / Statul a dat exemplu prost al sporirii dobânzilor , de la 9% , la 15 % ;
- / Libertatea completă a devizelor, până în 1931, apoi o comprimare severă ;
- / Contingentarea exportului, cu punct culminant în 1932.

Guvernul nu a avut altă politică decât aceea de a pune impozite mereu crescânde, și de a face afaceri pentru partizanii săi.

Cum ar putea rezista comerțul nostru , pe de o parte, suprimării creditului, care este sprijinul lui cel mai puternic, pe de altă parte, sărăcirii consumatorilor săi ?

Legile de concordat preventiv, de moratoriu, de conversiune , cum au fost întocmite, pot folosi unora ; dar distrug creditul tuturor.

Legile naturale ale comerțului nu pot fi înlocuite prin legi de expediente și aruncate în viața economică a țării prin curentul demagogiei.

Nechemații trebuie să plece , pentru ca să poată reînvia încrederea.[-----]

c)prof.Constant Georgescu:Raport asupra finanțelor

(„Universul” , nr,cit.; BCS, fond St.Georges, pach.XCII, ds.3 ,[Victor Antonescu])

[LD: am preferat forma originală, deoarece „Universul” l-a dat în rezumat .

Victor Antonescu a condus secțiunea și a tras concluziile.]

▫Politica fiscală a guvernelor după 1926

#Guv.Averescu, Maniu, Iorga, Vaida

/Impozitele directe

Guvernele ce s-au succedat , prin modificările introduse sistemului impozitului pe venit, **au deformat cu totul concepția ce prezidase la alcătuirea Legii contribuțiilor directe;** organele fiscale au exagerat procedeele de evaluare a veniturilor ;perceperea impozitelor a devenit vexatorie :încordarea dintre fisc și cetățean a atins maximum de intensitate ;impunerile au ridicat proteste vii și fraudă fiscală a crescut ;Rezistența contribuabililor , a coincis cu declanșarea crizei economice ;

/Prima agravare a impozitelor directe, a fost introdusă de guv.Averescu, care , în 1927, **a triplat din oficiu impozitul pe 1927.Sub prima guvernare PNT**, cotele impozitelor directe au sporit , unele de până la 32% ,într-o epocă în plină criză economică.

Atât în guvernarea PNT, cât și sub gov. Iorga, **sistemul impozitului pe venit a fost deformat, după semne exterioare sau prezumțiuni**

-O cotă nouă de 2% la impozitul pe clădiri ;

-S-a abrogat (cu efect retroactiv !) scutirea de impozit din *Legea ptr. încurajarea construcțiilor* (3 mai 1927)

-S-a introdus **inchiziția fiscală**, contribuabilii fiind lăsați pradă agenților fiscali ;

-Au fost înlăturați delegații contribuabililor din **Comisiile de impuneri** ;

-S-au suprimat dispozițiile favorabile **Societăților cu caracter național** ;

- Impozitul global a devenit un impozit inchizitorial ;

-În urma modificării **Legii impozitelor directe**, impozitele au devenit împovărătoare și nedrepte, sunt considerate odioase, fictive și abuzive.

-Prin introducerea **impozitului pe clădirile întreprinderilor industriale** și a impozitului minimal **pe capitalurile comerciale și industriale** (Legea PNT, 1933), **s-a introdus un impozit pe capital, de esență bolșevică.** [Atenție LD !]

-Încasările statului din impozitele directe, între 1927-1930, au sporit simțitor, atingând 9 miliarde lei. Sporul acesta, însă, nu s-a obținut natural, ci în mod artificial prin **mărirea cotelor, arbitrarul fiscalului, deformarea sistemului impozitului pe venit.**

În ultimii doi ani, 1931 și 1932, randamentul impozitelor a scăzut în mod general, inclusiv la impozitul agricol, ceea ce dovedește că sporul din 1927-1930 a fost obținut artificial și că sporirea cotelor și-a făcut efectul : **frauda fiscală.**

Mai mult, aceasta a distrus materia impozabilă. [-----]

Constant Georgescu / 19 mart.'33

#Guvernele PNT, Iorga, PNT -

/Impozitele indirecte

Guvernele ce s-au succedat după PNL, **și-au pus toată nădejdea sporirii veniturilor, în sporirea exagerată a impozitelor indirecte :**

-**Taxele pe alcool** au fost urcate în așa măsură încât - după cum a prevăzut Vintilă Brătianu - la Legea spirtioaselor [LD : **Legea Garoflid, gov. Averescu**], „A ucis” pe viticultor, pe producătorul pe scară largă, cu concursul organizațiilor fiscale.

-**Taxa pe zahăr** s-a ridicat de la 4 la 10 lei / kg.

-**Taxa pe benzină** „ „ „ 2 la 7 lei / kg.

-**Impozitul pe cifra de afaceri** a devenit inchizitorial

Sporite într-o epocă de depresiune economică, **impozitele indirecte au scăzut ca randament, fraudele s-au mărit la maximum** (a constatat și d. Rist, în raportul său !)

-Partidele ce au venit la guvern, au distrus însemnate surse de venituri, prin **înființarea regiilor publice comerciale, create pentru plasarea partizanilor politici**, care au sporit cheltuielile, au încasat tantieme fabuloase, iar veniturile regiilor au fost reduse .

(**Domeniul forestier** evaluat la 40 miliarde, a dat excedent 300 milioane (1928), apoi doar ... 95 milioane în 1932 .**Pescăriile** au dat numai 48 mil. excedent, ;

Poșta, telegraful, Regia minelor din Ardeal, Regia fermelor, au dat deficite)

[-----]

Constant Georgescu / 19 mart.'33

/Impozite locale

-PNT, prin Legea din 1929, **a creat noi unități administrative, ca satele și regiunile**, punând în sarcinile lor noi organizații, sporind, pe de o parte, **cheltuielile administrațiilor locale**, iar pe de alta, înlocuind articolele privitoare la finanțe, **sporind impozitele actuale, promițând dublarea celor adiționale.**

-Prin Legea din 1930, **Mihalache a permis**, pentru echilibrarea bugetelor umflate de partizanii politici, **să se adauge impozite, fără limită, de către comune și județe.**

Abuzurile și impunerile au devenit revoltătoare, și azi cetățenii plâng mai mult de povara impozitelor și taxelor administrației locale, decât de cele către stat :

(impozit pe valoarea locativă a localurilor, a întreprinderilor industriale ; comunele au supraevaluat

veniturile , au ordonat cheltuieli fără acoperire , încât bugetele comunale sunt în deficit cronic. De aceea, anul bugetar 1932, avea grevat de datorii 40% pentru comune , 50% la venituri ordinare .
-În mai multe comune , **au introdus taxe de barieră , la intrarea în oraș pentru țărani ;taxele ad-valorem** pe valoarea mărfurilor ce intrau sau ieșeau din oraș (inclusiv materia primă pentru uzină)
-Revenind la o lege din 1887, contribuabilul a fost lăsat fără apărare , căci apelurile în loc să fie judecate de un magistrat , erau cercetate de o comisie alcătuită din consilieri comunali.

-Bugetele comunale și județene au fost mereu sporite , pentru cheltuieli de personal (peste 50 % din total) pentru lucrări de investiție , vizând luxul , pentru exproprieri costisitoare .
-Întreprinderile comunale , în loc să perceapă taxe pentru serviciile aduse cetățenilor (lumină, apă etc.) au căutat să realizeze beneficii , **urcând prețurile serviciilor peste costul de producție** , spre a acoperi golurile bugetare și cheltuielile de personal.

Rezultatul guvernării PNȚ a fost : o risipă bugetară pentru plasarea partizanilor politici , sub masca unor reforme rău începute - sporirea funcționarilor – distrugerea producției printr-o politică de istovire fiscală inchizitorială.

Deficitele adunate în 4 ani = 10 miliarde lei, într-o epocă în care contribuabilul român a dat cea mai mare povară .Împrumuturi, contracte, peste 25 miliarde, n-au înviorat economia națională , n-au consolidat BNR

Dacă în ultimii ani s-a constatat o slăbire a finanțelor , aceasta se datorește, în primul rând, **incompetenței miniștrilor care au condus Ministerul de finanțe ;** lipsei de autoritate ; perturbărilor aduse în legislație ; **modificărilor de organizare a administrației financiare și în statutul funcționarilor .[----]**

d)Cristu Simionescu ,Politici bugetare :PNL / PNȚ

[**Recurs istorico-financiar . Deosebirea dintre cele două concepții**]

Periodizare a finanțelor românești

I. Agitata perioadă a războiului de întregire (1916-1921) ;

II. Perioada de întremare postbelică (1922-1928)

III. Perioada de destrămare (1929- 1933) [-----]

În concepția PNL : impozitele nu trebuie să ia o prea mare parte din venitul național, pentru a nu stânjeni economia țării ;

În concepția PNȚ : totul se reduce la o negațiune , o critică a concepțiilor liberale ,cheltuieli cât mai mari pentru sarcinile publice ; stoarcerea contribuabilului ;deoarece piața s-a mărit de peste 2 ori .Argumentele sunt empirice,lipsite de elementele de control ale științei și practicii financiare .

#Bugetele PNȚ

Deși bugetul pe 1928 arătase un venit clar de 32.730.000.000 lei,

//**Bugetul pe 1929** , stabilit de PNȚ , a fost de 37.700.000.000 lei

De unde cele 5 miliarde prevăzute , în plus, pe 1929 ?

S-au mărit dările directe și indirecte , cu 20-30% ,dar bugetul s-a încheiat cu un deficit de 536 milioane .Experiența a fost tristă, dar era o experiență !Dar PNȚ nu s-a servit de ea și ...

//**Bugetul pe 1930** s-a fixat la 37.450.000.000 .

Cum se înființaseră regiile comerciale , care au mărit bugetul cu 5.369 milioane,ceea ce pentru regulile financiare înseamnă o deformare a unității bugetare.

Și, în timp ce toți socoteau bugetul la 37.450 milioane , el era ,în realitate ,de 74.900 milioane (din care :5.369 -Regiile ;10.700 – județe și comune) ceea ce , la venitul național de 126.669 milioane (pe 1930) dă o cotă de 60% .

(În Franța , cota era de 22% ; în Anglia de 17% ; în Germania de 14% , SUA de 8% !)

Și atunci ... **s-au mărit dările indirecte** (zahăr, benzină etc etc) dar ...

Bugetul a dat un deficit de 2.780 milioane lei ! El putea fi mai mare , dar s-au acoperit o parte din „venituri excepționale” :670 milioane –concesiunea telefoanelor ; 284 mil. din fondul împrumutului .Urmările n-au întârziat : **au scăzut valorile tranzacționate ; venitul național nu a putut acoperi sarcina ; salariile s-au redus cu 3.426 milioane.**

//**Bugetul pe 1931**

Povara sarcinilor publice **s-a accentuat de criza economică** ;scăderea economiei naționale ia forme precipitate, pe o pantă de povârniș ;se face **o altă reducere a salariilor** (cu 15%)

Bugetul se încheie cu **un deficit de 6.204 milioane lei !**

//Bugetul pe 1932

Pentru a face față plății salariilor, s-a luat din diverse fonduri :

- in fondul de investiții CFR – 405.175.000 lei ;
- de la BNR , din contul monedei metalice, - 1.040 milioane ;
- un împrumut din Elveția – 1.612 lei .

Cu toate acestea, **bugetul se încheie cu un deficit de 5.470 milioane lei** ,din care aproape 1 miliard - salarii.

În 4 ani (1929 - 1932) , **puterea de plată a țării scade cu 16 miliarde ; datoriile neplătite ajung la 7.500 milioane** ; recipise de depozit – 3.764 milioane !

O comparație : între 1916-1921 ,România duce războiul , ajută populația sărăcită,face unificarea monetară , **și are o datorie de 12 miliarde lei !**

Între 1929-1932, România Întregită, viață obișnuită, urmând o perioadă de întremare a finanțelor,**lasă o datorie de 17 miliarde !**

Vizionar , Vintilă Brătianu spunea că printr-o politică prudentă de cheltuieli ,se poate asista la o reducere continuă a veniturilor Statului,dar ... la întărirea leului!

Dar să dăm Cezarului ce e a Cezarului ! PNȚ a introdus o inovație pentru învierea vieții economice : în loc să protejeze exportul produselor, a exportat el însuși drepturi din dreptul țării : dreptul regalian pentru fabricarea chibritelor; dreptul de exploatare a telefoanelor ; contractul drumurilor [-----]

//Bugetul pe 1933 ?

În al 11-lea ceas, PNȚ va părăsi această nenorocită politică economică ?

După potopul legilor fiscale, se pare că nu ! Impozitul pe „cifra de afaceri „lovește toate produsele și impune greu pe micul meseriaș ; impozitul excepțional pe salariile funcționarilor particulari - lovesc munca ; legea contribuțiile directe ... etc etc.

Ministrul de finanțe, **Madgearu**, spune că poate pleca de la suma de 19.250 milioane.

Și totuși, el este fixat la ... 23.473 milioane !

Că diferența va fi acoperită cu rezultatele date de noua organizare a finanțelor – vorbe !

Sunt atari acțiuni de dezorientare încât generațiile viitoare , la cercetarea trecutului , în neputința de a le da o explicație , le va boteza „rătăcirii” [-----]

e)prof. G.Leon (raportor):Finanțele private

▣ Politica bancară a PNȚ

BNR a făcut marea greșală de a ridica dobânda de la 6% , la 9- 9,1/2 %

Apoi , **gub.PNȚ a ucis creditul complet prin :**

/Legea concordatului preventiv (10 iul.'29) care pune pe debitorul băncilor la adăpost de execuție .**Ea produce și retragerea depozitelor.**

/ **Legea pentru suspendarea executărilor silite** (18 dec.'31)

/ **Legea asanării datoriilor agricole** –Argetoianu , **care a ucis complet creditul.**

/Legea pentru controlul devizelor (1932) care , **vine târziu,** după ieșirea devizelor din țară ... [-----]

f)M.Oromolu, Raport

▣Problema conversiunii.

Au fost două soluții : restabilizarea sau conversiunea.

Sunt infinite motive pentru care **trebuie adoptată a doua soluție.**

PNL a înscris , pentru prima oară, conversiunea , în programul său.

A vrut să facă o conversiune largă, dreaptă și rapidă.

PNȚ a venit cu moratoriul, care este o nenorocire.

g)M.Negură (raportor)

▣Problema cooperăției

Cooperăția s-a născut spontan, s-a mișcat liber, conducătorii prin entuziasm și dezinteresare au cucerit încrederea maselor, statul având doar rol de îndrumător.

În afară de unele cauze inevitabile, ruina de astăzi a cooperăției se datorește legiurilor pripite, cu instituții ce se abat de la normele cooperatiste, organele de conducere urmărind foloase materiale nepermise, cu vinovata îngăduință și încurajare a guvernelor PNȚ.

Propune revenirea la Legea PNL din 1928.

[-----]

h)Gh.Tătărescu / citește -19 mart.'33

▣Moțiunea privind Cooperăția .

1.) Abrogarea legiurilor nefaste, care au nesocotit tradițiile sănătoase ale mișcării, pentru a reveni la **Codul cooperăției din 1928**, întru cât cuprinde în întregime dezideratele cooperatorilor, cu modificări cerute de nevoile de economii actuale.

2) Sprijin necondiționat și finanțare cu orice jefă a ramurilor cooperative care s-au înrădăcinat temeinic : cooperativele de credit, de exploatare forestiere, federalelor, exploatațiunile sistematice și vânzări în comun.

[-----]

Ad.profesională PNL / 19 mart.'33

24.)26 mart.'33.Adunarea profesională a PNL.IV.26 mart.'33

/Școală /biserică/cultură/

(BCS, fd,St.Georges, pach.XLI, ds.1, f. 26- 167)

IGDuca, Al.Lapedatu, I.Ghiață, Bogdan –Duică, prof.N.Candrea, prof.Dragomir Hurmuzescu, prof.C.Stoicescu, prof.Marmeliuc, I.Pilat, șa șa

[-----]

a)G.N.Costescu (raportor)

▣ Învățământul primar

[-----]

Legea -Angelescu a stabilit și sancțiuni severe pentru părinții ce nu-și lasă copiii la școală .

În 1928, guvernul PNȚ, desființând amenda pentru nefrecvență, ciclul II (clasa V- VII), aproape s-adesființat de tot, încât școlaritatea obligatorie de 7 ani, a rămas o formulă goală.

Astfel a ajuns România și Portugalia singurele țări unde școala obligatorie a rămas de 4 clase ! [-----]

Legea din 1924, prelungea obligativitatea învățământului primar până la 18 ani, inclusiv prin înființarea unor școli pentru adulți.

În 1928, noi aveam deja peste 3600 asemenea școli, în sate și întreprinderi, cu peste 160.000 elevi. **După 1928, nimeni nu s-a mai interesat de aceste școli !**

IGDuca și dr.Angelescu încurajaseră învățătorimea să înființeze instituții culturale și de asistență școlară : cantine, colonii de vară, cooperative, biblioteci, șezători, conferințe, coruri, serbări ...

Sub PNȚ ... totul s-a desființat !

Sub gov.PNL s-au reparat localurile ruinat ale școlii, s-au construit alte 4000 noi, 6500 săli de clasă. Până în 1928, s-au înălțat 6.000 localuri de școală.

După 1928 ... nici o cărămidă nu s-a mai pus .

Trebuie luate măsuri serioase. PNL va trebui să-și continue opera, să pună în aplicare legea din 1924.[-----]

b) Nic. I. Russu (raportor), 26 mart. '32

▣ Învățământul particular și minoritar.

PNL înțelege să aibă față de minorități o politică însuflețită de liberalism, din considerații politice și umanitare. Minoritățile pot fi sigure că vor avea față de ele o deplină înțelegere, cu condiția ca și școlile minoritare să lucreze în armonie cu interesele statului și să nu fie focare de iredentism sau nucleu de destrămare a vieții de stat românești.

Școlile minoritare sunt îndrituite să ceară drepturi de la stat, și PNL le va da toată dreptatea.

Școlile minoritare nu sunt îndrituite să ceară privilegii, ceea ce PNL nu le va acorda. Din nenorocire, **școlile minoritare** sunt pornite să nu se mulțumească cu un regim de dreptate, ci să **solicite mereu favoruri nejustificate.**

Așezarea României Întregite se lovește, printre altele, de problema neliniștitoare **a învățământului particular, în mare majoritate confesional și minoritar.**

Confesiunile minoritare au profitat de **insuficiența Consiliului Dirigent** de după Unire, și de stările tulburi din celelalte noi provincii.

Au împânzit țara cu școli minoritare, în toate structurile.

Au pus cât mai multe jaloane, pentru a-și asigura dominațiunea școlară printr-o febrilă acaparare a școlilor de stat, transformate în școli „confesionale”.

Cazurile de iredentism ale cadrelor didactice și școlarilor, au devenit din ce în ce mai grave. În Ardeal, în Basarabia, Cadrilater ... [.....]

Între 1928- 1932, sub guvernul PNȚ, **nr. școlilor primare ungurești încep să crească,** de la 811 (1928) la 874 (în 1932), iar cele germane, de la 339 (1928), la 438 (1932)

În aceste școli, 68% din profesori sunt necalificați, nu cunosc limba română;

folosesc manuale iredentiste; n-au material didactic corespunzător, dar

au drept de publicitate, de eliberare de diplome, deși, în 1928, acest lucru fusese limitat.

[.....] Ce este grav, școlile minoritare sunt focare de iredentism.

Acum (1933), după desființările nenorocite ale școlilor românești, sub regimul PNȚ, disproporțiile sunt mult mai mari.

În Bucovina, la încorporarea în Austria, existau numai în jud. Văscăuți, 18 școli românești – mănăstirești.

Toate au fost desființate, iar școlile românești au fost înlocuite cu școli rutene și germane.

Cei 140 de ani de stăpânirea austriacă ... au lăsat urme înfiorătoare.

Astăzi, 48.000 români vorbesc rutenește!

Guvernul PNL luase măsura ca 103 școli primare din regiunile desnaționalizate de ruteni, să introducă limba română. Învățătorul Krakalia a deslănțuit o campanie fără pereche împotriva țării, înaintând către Liga Națiunilor un Protest plin de neadevăruri.

Liga a respins încercarea îndrăznească, a lui Krakalia, recunoscând ca perfect fondate măsurile românești. PNȚ a reintrodus limba ucraineană, iar pe Krakalia l-au gratificat și l-au făcut deputat!

[-----]

c) V. Candrea:

▣ Situația școlii românești în Ardeal-

În 1914 (cf. Anuarului oficial al Ministerului Ungar) în Transilvania existau 74 de licee, dintre care 68 ungurești și germane și 6 românești.

3.000.000 de români, aveau 4 licee și 2 gimnazii.

1.300.000 de unguri, evrei, sârbi aveau ... 51 școli secundare și 9 licee

250.000 de sași, aveau 9 licee.

Grație legii Angelescu, treptat, a început să fie reparată această nedreptate.

Guvernul PNȚ... a redus școlile românești, încît de la 135 secundare (1927), au rămas 70 (1932)

[-----]

d) Prof. Dragomir Hurmuzescu:

▣ **Învățământul universitar românesc.**

Organizarea Universităților în România s-a făcut la Iași (1860) și București (1863)
Legea din 1864 le-a fixat menirile.

Facultatea de medicină – București (1869) și Iași (1883) ; Teologia – 1884 ;
Med.veterinară (după război)

Legea Haret și Legea Arion (1912) se refereau numai la înv.universitar.

/ Congresul universităților , Cluj, 1921 , cele 4 : București, Cluj, Iași , Cernăuți

Toate școlile de înv. Superior, au fost subordonate Ministerului Instrucțiunii.

e)prof.Aurel Candra

▣ **Înv.universitar**

Peste 2-3 ani , Universitatea va rămâne pustie.Între 1929-1932 , nr studenților a scăzut cu 75 % .
mari lipsuri materiale.Cultura se prăbușește.

f)prof.C.Stoicescu /Fac.drept-Bucur ,

▣ **Înv.superior**

Critică politica de partid pătrunsă în universități.Inflație de cadre, inflație de studenți, șomaj
intelectual, surmenaj școlar, tulburări politice. Trebuie ca PNL să organizeze rațional înv.superior.

g)Prof.Marmeliuc / Cernăuți

▣ **Înv.superior**

În Bucovina, înv.a avut 2 faze : de progres (1922-1928) , **de regres** (1929-1933)

Vechea universitate din Cernăuți ad evenit românească la 1918.

PNL are mari merite.A înființat și Teatrul românesc,
iar în 1924, Conservator de muzică și artă dramatică.

După 1928, perioadă de regres : se reduc 47 de școli, și multe posturi de învățători ;

se desființează școli normale (Vășcăuți și Ceremuș) ;

se desființează școli secundare și licee (Vatra Dornei, Cernăuți, Siret, Gura Humorului) ;

Universitatea din Cernăuți , a fost și ea maltratată;

S-a desființat Conservatorul ; Teatrul Național se zbate în mari greutăți.

PNL trebuie să revie la politica sa cultulară și școlară.

[-----]

h)I.Pillat (raportor) / 26 mart.'3

▣ **Problema culturală**

De la retragerea PNL (1928) , **statul român trece printr-o gravă criză economică, politică,morală și ... culturală.**

La Congresul cultural (martie 1927) PNL schițase luminos liniile generale a unui program cultural vast pentru țară , adevărat testament politic al lui I.I.C.Brătianu :

[-----]

Programul acesta cultural a fost reluat de ultimul Congres PNL (1930) , printr-o Moțiune.

Între învățământ și cultură există o mare deosebire.

Instrucția – înseamnă știință și educație .Adaptarea individului la lupta pentru existență , materială și spirituală., prin înarmarea cu mijloace științifice moderne.

Ea tinde, ca și știința, către universal și abstract.

Cultura – diferențierea individului prin calități morale și estetice , ca ceamai înaltă expresie a specificului etnic. Nu există cultură ca știință universală.

Cultura românească înseamnă suflet românesc. Ea trebuie să creeze un tip etic și estetic.

Într-un stat modern, muzeul, biblioteca, radio, filmul – sunt arme tot atât de vitale precum o

escadrilă de avioane . Țările democratice – ca România – bazate pe liberul exercițiu al sufragiului universal, dacă nu luminează masele, riscă.

Problema culturală în România este o problemă vitală de apărare națională și de perfecționare a democrației. Ea mai are importanță și pentru prestigiul României în Europa , prin crearea unei culturi autohtone , înalte , pe fond latin.

În 1928, la plecarea de la guvern, PNL lăsa moștenire programul cultural al lui IICBrătianu.

I.Pillat /

#Politica culturală a PNȚ

Concepția „târnăcopului” , inaugurată de PNȚ, cât și a „rumbei” culturale ... au prevalat , Concepția distrugerii culturale pătimase a tot ce fusese creat de PNL.

Distrugerea lor a fost completată de „intermezzo” Iorga, cu experiențe catastrofale.

Guvernul Maniu, își începe „opera” culturală , prin desființarea Ministerului Artelor...

, înființând Direcția educației poporului pe lângă Ministerului muncii și sănătății !

Guvernul Iorga a reorganizat și dezorganizat ceea ce dezorganizase deja PNȚ !

/ Ministrul actual al Instrucțiunii, Gusti, reluând proiectul de organizare culturală de pe timpul lui Angelescu, vine acum cu un nou Proiect de reorganizare completă în care introduce unele inovații . [-----]

i)IGDuca / 26 mart.'33

▣ Cultele.Biserica

PNL a avut grijă ca în Constituția din 1923 pentru Biserică să se precizeze principii largi și cuprinzătoare : autonomia (sub controlul statului) în problemele spirituale , administrative, culturale , episcopicești .

PNL a ridicat Biserica Ortodoxă - ca biserică națională – la rangul celei mai înalte ierarhii , la rangul de Patriarhat (1925) .Legile speciale pentru organizarea bisericii ortodoxe (1925) , și pentru regimul general al cultelor (1928) s-au făcut în spiritul unei cât mai depline armonii între șefii ortodocși și ai celorlalte confesiuni.

Tot PNL a condus partea cea mai mare și hotărâtoare a lucrărilor pentru încheierea Concordatului cu Biserica Romei .

Opera de legiferare în domeniul bisericii și cultelor , este parte integrantă din unificarea legislativă a României Mari , în guvernarea PNL 1922-1926.

PNL a mai realizat :

1) Legea pentru reorganizarea Ministerului Cultelor, prin care statul să-și exercite controlul asupra cultelor.

2) Legea de salarizare a clerului și personalului bisericesc.

3) Legea de organizare a învățământului seminarial și teologic.

Aceste legi erau pregătite în 1928, când a căzut de la putere.

[-----]

IGDuca / 26 mart.'33

▣ Politica PNȚ : cultele

PNȚ a făcut, din nenorocire, și la acest capitol , **lucrare negativă și distructivă** :

1) **A desființat Ministerul Cultelor** .Direcția cultelor de la Ministerul de Instrucție, a fost amenințată și fără autoritate.A compromis lucrurile foarte tare.

2)**A lăsat clerul și personalul fără salarizarea oficială** la discreția unor miniștri și subsecretari de la Direcția Cultelor.

3.) Organizarea înv. seminarial , este încă **neresolvată.**

4.) **A modificat legea** pentru regimul general al cultelor , în dispozițiile sale privitoare la cultul mozaic, numai și numai din interese de partid, **distrugându-se unitatea de organizare a comunităților rituale evreești**,și revenindu-se la starea lor anarhică din trecut.

PNL , după ce va prelua puterea, va trebui să repare tot ce a sticat PNȚ .

Va onora promisiunile făcute la Congresul I național bisericesc (1925)

Adunarea profesională PNL / 26 mart.'33

25.)10 apr.'33 .Adunarea profesională PNL.V.10 apr.'33

/armată /minorități /politica externă /Moțiuni.

(„Universul” , an 50, nr.98, 11 aprilie.Arhiva BCS, Fd St.Georges;)

IGDuca, Valeriu Roman ,I.Nistor ;gral Mărdărescu, gral Gh.Ștefănescu, gral Munteanu, gral Cioc ;I.Inculeț, I.Plessia, Eug.Titeanu, George Fotino, Laurențiu Onea

[LD, context :Este cu 3 zile înaintea închiderii sesiunii parlamentare PNȚ .

Este în aceeași zi cu lansarea Programului de guvernare PNA-Goga .

Este **ultima Adunare profesională** organizată de PNL, pentru consultarea diverselor categorii de muncă și producție. S-a ținut tot la „Teatul liber” .A fost prezidată de **IGDuca**.

Cu ele, **PNL și-a pus la punct întreg programul de guvernare** ,și a lansat **campania de răsturnare a guvernului PNȚ**]

a)Valeriu Roman (raportor)

▣Problema minorităților

[LD: cred că **ședința este condusă de I.Nistor**]

La noi în România problema minoritară se așează pe **trei pietre unghiulare** , și anume :

1)ca minoritățile să-și găsească cea mai deplină libertate pentru dezvoltarea personalității lor ;

2.) ca unitatea și siguranța statului să nu sufere nici o atingere ;

3.) ca **elementul românesc, ținut în urmă prin opresiuni** , să fie reintegrat în drepturile sale firești .

Așezarea pe baze juridice a problemei minoritare ,a făcut-o PNL în cursul rodniciei guvernării din 1922-1926.Credincios concepției sale că subiectele protecției sunt indivizii minoritari , iar nu colectivitățile,PNL nu a acceptat a întocmi o lege -statut a minoritarilor."

-Prevederi constituționale

În articolele 5, 7, 22, 25 și 28,**Constituția garantează tuturor cetățenilor** ,cu mențiunea expresă ,<**fără nici o deosebire de origină etnică, limbă sau religie** > ,**toate libertățile cari izvorăsc din personalitatea omului .**

La adăpostul acestor texte constituționale , minoritarii își desfășură , nestânjeniți,o viață politică foarte activă, prin partidele lor naționale, bine organizate,o presă cu mult mai puternică ,decât au avut sub vechile stăpâniri.

-Legile organice

S-au făcut o serie de **legi speciale care asigură o bună funcționare a instituțiilor minoritare** : **legea generală a cultelor** ;**cele 3 legi ale învățământului** (primar, secundar, paticular) cari impun statului să influențeze și să susțină școli cu limbă de predare minoritară , sau secțiuni minoritare la școlile românești iar **legea învățământului particular** acordă posibilități largi pentru înființarea și susținerea de școli minoritare .

b)Șerbescu

#Minoritățile și revizionismul.

Este adevărat că **protecția minorităților** își are origina în **ideile președintelui Wilson**.

Minoritarii au dus o politică greșită , însă, când au căutat un sprijin extern,și **au alimentat campanii în contra statului român**.Ele au servit drept **argument pentru cei ce cer revizuirea tratatelor**.[-----]

c) I. Nistor (ex ministru)

▣ Moțiunea

[LD : lipsește din documentar .Regret.]

I. Nistor a făcut o foarte interesantă expunere a felului cum s-a făcut infiltrația minoritară în diverse provincii , sub stăpânirile dușmane și a scos în relief caracteristicile generale ale problemei minoritare. [-----]

d) I. Măldărescu (raportor) / 10 apr.'33

▣ Armata

" Cu cât o țară este mai îmbelșugată și mai prosperă, cu atât mai mult se impune să ia măsuri pentru **apărarea avuțiilor sale și a realizărilor ce a înlăptuit** , precum și pentru garantarea liniștii, deoarece numai pacea îndelungată îngăduie punerea în valoare a bogățiilor sale și trecerea la o stare și mai înfloritoare.

Avuții, cultură și civilizație nu servesc la nimic , **dacă** existența țării nu este asigurată.

Dacă o țară este în curs de așezare - cum e țara noastră - **nevoia de a consolida și păstra alcătuirile existente și posibilitatea propășirii în viitor** , de asemenea, reclamă necesitatea unei lungi perioade de liniște.

Așa dar , un stat, fie mare fie mic, are nevoie de asigurarea existenței sale și de asigurarea liniștii , și pentru aceasta se impune, ca **oamenii de guvernământ să se ocupe permanent și în mod deosebit de organizarea apărării naționale** , firul ei nu trebuie întrerupt nici când, cu toate rezultatele ei, deși se evidențiază , la câteva decenii, că ele pot fi dintre cele mai fericite către țară, dar pot fi și catastrofale." [-----]

e) I. Inculeț (raportor) 10 aprilie

▣ Politica externă

Politica externă a PNL nu se schimbă de la zi la zi. Această politică n-a fost improvizată, ci a **fost dictată de interesele fundamentale ale neamului nostru** , care rămân permanente.

/Suntem partizani sinceri și apărători aprigi ai păcii bazată pe siguranță.

În această direcție am lucrat tot timpul la **Geneva în Societatea Națiunilor** - în această direcție vom lucra și înainte , sprijinind toate inițiativele ce ar duce la stabilirea și menținerea bunei înțelegeri între popoare.

/Dorim să fim în raporturi bune cu toate statele din lume. Vom apăra însă cu sfințenie și dârzenie, toate tratatele cari ne asigură integritatea , independența și demnitatea.

/Avem **tratate cu Franța , Italia** . Le vom menține și le vom întări în spiritul dreptății.

Cu Franța, ne leagă o veche prietenie care n-a fost niciodată desmințită.

Purtăm toată recunoștința acestei surori latine pentru sprijinul dat cu dărnicie și fără precupețire în decursul vremurilor .

/Ne bucură consolidarea prin ultimul pact al **Micii Înțelegeri** , la organizarea căreia partidul liberal a contribuit atât de mult. Vedem în acest organism internațional o cheazășie puternică pentru apărarea tratatelor și menținerea păcii în lume. [-----]

Cu **Uniunea Sovietică** n-avem niciun interes contrariu. Vrem o pace permanentă și o înțelegere perpetuă cu acest vecin de la răsărit. Dacă nu avem încă și cu dânsul

relațiuni diplomatice , un pact special de neagresiune, căci avem Pactul Kellogg-Litvinov,

vina nu este a noastră , ci a uniunii Sovietice care persistă în intransigența ei

de a nu recunoaște , cum au făcut celelalte popoare

, dreptul și dreptatea noastră asupra Basarabiei.

Inculeț / 10 apr.'33

#Controlul străin.

Apărând cu hotărâre **principiul egalității morale a tuturor statelor**, mari și mici,

partidul liberal înțelege ca **România să conlucreze strâns și efectiv cu Societatea Națiunilor**, contribuind în măsura puterilor ei , la menținerea păcii între popoare și progresul omenirii în toate direcțiile.

Însă, dacă PNL înțelege o conlucrare sinceră cu Areopagul lumii , **nu înțelege să admită , sub nici un motiv,nici un control străin , orideunde ar veni el.**

Partidul liberal, ca și în trecut, tot așa și astăzi, și mâine **se va opune cu toată hotărârea oricărei încercări de a atinge demnitatea poporului român** , ori de a se atinge de independența lui.

Inculeț / 10 apr.'33

#Revizionismul

În momentul de față asistăm , nu fără îngrijorare, la **încercarea fostelor state învinse** în războiul mondial ,**de a revizui tratatele** cari au orânduit lumea de astăzi.

Cu atât cu mai mare **îngrijorare** **privim încercarea de revizuire** , dat fiind că ,pentru această idee, pare-se că **au fost câștigate și unele state mari.**

Noi nu admitem nici o revizuire a tratelor existente cari pentru noi sunt sfinte nu numai fiindcă ne asigură integritatea, dar fiindcă asigură și pacea lumii.

Nu voim nimic din al altora, dar conștienți de dreptatea și de puterea noastră, **nu vom da niciodată nimic din aceea ce ne aparține nouă.**"[-----]

f)Eugen Titeanu (raportor) /10 apr,'33

▫Serviciul de Informații și propagandă

O politică externă lipsită de **un bun serviciu de informații și de propagandă**, înseamnă o armată lipsită deopotrivă de recunoaștere și de munițiuni.

A avea informații complete , rapide și obiective, pe de o parte,**a transmite** – cu șanse de rezonanță în opinia publică străină - **informațiunile interesând țara noastră** , pe de altă parte, **iată cele două principii călăuzitoare** ale unui **serviciu de propagandă.**

În această privință, **PNL poate revendica** pentru sine organizarea **Direcției presei și informațiilor** din Ministerul de Externe (1923) ,**înființarea Corpului de atașați de presă** (1926) ,**inaugurarea acelor Conferințe de presă** periodice ale Micii Înțelegeri ,și **Asociația presei polono-române.**

În domeniul difuziunii de știri, **PNL a constituit prima Agenție telegrafică** direct dependentă de Ministerul de Externe, și **afiliată celor două mari organisme de difuziune internațională** , **Havas și Reuter.**

În 1930, **s-a făcut sub guvernul PNT o adevărată inflație de atașați de presă** ,**Cei mai mulți din acești atașați improvizati, nu cunoșteau cel puțin limba țării unde erau numiți.**

În schimb **corpul de atașați de presă** recrutat **dintre ziarisții calificați**,a fost **serios dezorganizat.**

Pentru curmarea acestui rău pe viitor, se cere neapărat **alcătuirea unui statut care să asigure o soluție și o continuitate.**

Adevărul e că politica noastră externă nu poate fi lipsită în domeniul hotărâtor al presei , de ceea ce constituie antenele de recepție și de transmisie.

Dacă se poate critica materialul omenesc întrebuințat, nu se pot critica principiile de bază ale unor **servicii importante** pe care partidul liberal , sub ministeriatul d-lui IGDuca la Departamentul externelor , **le-a organizat cel dintâi.**

În ce privește însă **materialul de propaandă de plasat**,să nu uităm că **ne lipsesc unele lucruri elementare** , începând cu **statistica și cu harta demografică a României întregite.**

Noi utilizăm , încă, **statisticile ungurești tendențioase din 1910.**

Recensământul din decembrie 1930 , **încă nu s-a publicat**;stim câți bărbați și câte femei avem, dar **nu știm de ce etnie și religie sunt.** [-----]

g)CCBrătianu /Moțiunea /10 apr.'33

▫Politica externă

[LD ; atenție ! nu este Dinu, este CCBrătianu]

Partidul Liberal își pune **toată încrederea în eforturile unite ale statelor** și este convins că ele vor duce la stabilirea unei **înțelegeri politice reale de împăciuire pe continent**.

România, de sigur, **va da larg partea sa de contribuție acestei opere**, pe care o vrea dusă util și trainic clădită **pe temeiul drepturilor imprescriptibile ale națiunilor, consfințite în tratate și în cadrul principiilor călăuzitoare ale Ligii Națiunilor**.

Partidul Liberal **consideră deci inoportună și dăunătoare** orice soluțiune care, prin conținutul ei, **ar putea slăbi, sau pune numai în îndoială drepturile noastre imuabile asupra teritoriilor istorice și etnice actuale**, sau ar distruge principiul egalității de tratament între state.

Pătruns de menirea pacifică a Ligii Națiunilor, **partidul liberal urmărește** cu un viu interes **problemele** de covârșitoare importanță **ce se discută astăzi la Geneva**, convins fiind că **singura formulă indivizibilă „securitate-dezarmare –sanctiune” poate constitui cheagul temeinic al unei solidarități internaționale**.

Alianțele indisolubile ce leagă România de marea prietenă **Franța, de Mica Înțelegere**, de **Polonia și Italia**, constituiesc însă astăzi **chezășia cea mai trainică a intangibilității așezărilor noastre** și posibilitatea pentru țară de a contribui și colabora în mod eficace la **soluționarea în comun a dificultăților existente**.” [-----]
Adunarea profesională PNL / 10 apr.'33

26.)O.Goga,Program PNA (Comit.Executiv),10 apr.'33

(„Universul” , an 50, nr.98, 11 apr.'33)

[LD :context: ultimele zile ale sesiunii parlamentare ;desfășurarea adunărilor profesionale ale PNL în care se cere plecarea PNȚ de la putere ;atmosferă politică încordată
Compară cu primul program enunțat în 1932 -Vezi fișier PNA - Goga]

Goga / 10 apr.'33

#Diferendul Averescu –Goga:Regele !

[LD: aici sau altundeva , trebuie să te oprești asupra acestui fenomen în sistemul de partid din România :despărțiri de aripi și aripioare pe tema apropierei (obedienței) sau respingerii amestecului lui Carol în viața politică.**Gh.Brătianu** -fractură în PNL ;**Gr. Iunian** -fractură în PNȚ ;**O.Goga** -fractură în PP.]

”**Am făcut politică de idei**, și chiar **începutul organizației** noastre de partid,a ieșit dintr-o **diferență pe o chestiune de idei**, între **mareșalul Averescu și mine**.

Vă aduceți aminte că **m-am despărțit de mareșalul Averescu pe ideea că trebuie să nu se umbrească cu nimic strălucirea Coroanei**, în împrejurările actuale..

”Cred că a fost **o idee simplă și normală**, iar atunci când am tras toate consecințele, în apărarea acestei idei, **am fost pe drumul cel bun**.”

Dovadă că a fost așa, e că **mareșalul Averescu, după un an de zile,s-a dus la picioarele Tronului**,ca să afirme cu prezența lui acolo ,adevărurile pe care le-am reprezentat și pentru care ne-am despărțit unul de altul.[-----]

Goga / 10 apr.'33

«Stat "românesc” !

[LD: Programul marchează asumarea unui naționalism radical autohton , prin care **Goga urmărește un dublu obiectiv :exploatarea mișcării naționaliste în ascensiune** (la concurență cu LANC și G de F)și **intrarea în grațiile regale** (prin respectarea mecanismelor de guvernare existente).Pe măsura amplificării și ascuțirii acestei lupte ,în perioada următoare , Goga va face noi mișcări în ambele direcții,terminate prin fuziunea cu ACCuza,**transformarea în PNC**și și **parvenirea la guvernare** (1937).

Aceste metamorfozări graduale vor da naștere la multe confuzii, conflicte,interpretări și, terminate

cu un eșec umilitor(1938) ,prin **generalizări tendențioase** ,extinse la toată viața sa,vor pecetlui acțiunea acestui mare patriot cu etichetările cele mai negative:**reacționar,extremist,fascist.**]

"Acest popor al nostru , ca să poată să trăiască, trebuie să se smulgă din starea primitivă .
Statul român, care are la baza lui **o legitimitate etnică**,nu poate exista decât atunci când va creia **o civilizație specific românească** .

Deci , **nu stat țărănesc ne trebuie**,ci ne trebuie **un stat civilizat ,întemeiat pe ierarhia valorilor de gândire** ,un stat care să aibă la bază **rezervorul sănătos al maselor populare**.

S-a făcut apel la tot ce este dizolvant în această țară,și se pare că **toată tendința de consolidare a sufletului românesc a trebuit să fie stânjenită**.Vedeți rezultatele la care am ajuns."[-----]

#Legenda "statului țărănesc"

()Mitul Mihalache

[LD : de acord cu Goga !]

" **Scump au fost plătite aceste încercări** , dar , în sfârșit, **ele se lichidează**,și nu cred că s-ar găsi o judecată diabolică care să poată da **o imagine mai tristă și mai sugestivă** a acestei **lichidări de legendă**,decât aceea a **dlui Mihalache**, care **cutreeră palassurile occidentale ca un nou Ahasverus în ițari** .Eu cred că în sufletul d-lui Mihalache este o șovăială .

Nu vine acasă ! Stă acolo și va veni exact a doua zi după închiderea Parlamentului , pentru ca, întorcându-se acasă să-și adune impresiile.

Eu cred că **drumul acesta** este un drum la al cărui sfârșit stă **ultimul popas**.

Se lichidează această legendă și socotesc această dualitate de alb și negru , odată în ițari și o dată în pantaloni, ca **un simbol** care trebuie să rămână , ca **un prilej de examen** pentru toți care , de aici înainte , **uitându-se împrejur**, **să-și dea seama unde trebuie să meargă țara**.Aceasta este prima legendă."

Goga / 10 apr.'33

▣ Legenda „ardelenismului”

()Mitul Maniu

[LD : întru totul de acord cu Goga !]

"A doua legendă este **lichidarea ardelenismului** , așa cum a fost interpretat de către acei cari **au venit să-l pună la bursa valorilor** , aici, în **București**.

Vă asigur, însă, că, **dacă ideea propagată de ei după război** , ar fi fost ideea conducătoare în viața noastră publică din Ardeal, înainte de război,**unirea nu se făcea**.

Dacă sufletul poporului românesc ar fi fost atât de otrăvit față de patria mună,ar fi fost **atât de paralizat** , cum au năzuit ei să-l facă, în zece ani de la liberare,**vă închipuiți cu ce forță morală ar fi venit Ardealul** , ca să vă îmbrățișeze pe voi."

"Noi am respectat năzuințele și strădaniile locale.N-am fost niciodată nebuni să pretindem o nivelare de pe o zi pe alta ;ne-am dat seama că **trebuie un proces normal , dar politicește am afirmat liberarea granițelor și libera circulație a credințelor de la un capăt la altul al țării**.
Acești oameni s-au strâns laolaltă pe ideea separațiunii sufletești de Vechiul Regat.

Goga / 10 apr.'33

▣< Ardealul sunt eu ! >

[LD:asta e boala generală a românului ! Iar la Goga ea capătă forme megalomane, exacerbate !]

Dar **Ardealul** nu este acela, **Ardealul** este splendida noastră **țărănime** , în care **am crezut, credem și vom crede**,Ardealul sunt **cărturarii** aceia care , în cursul vremii , **au ținut flacăra sfântă** în masele noastre populare.**Ardealul sunt aceia care au afirmat un ideal** ,care **au mers în temnițele ungurești** ,**Ardealul sunt aceia care au dus lupta înainte**. **Ardealul sunt eu !**
Spun aceasta cu fruntea sus,față de **acei cari au compromis Ardealul** și față de **domnul Iuliu Maniu** ,acest **călător de periferie** care **azi nu vine aici ca să-și apere credințele** pe care le are, sau pe care nu le are.Iată deci **a doua legendă care s-a lichidat !"**

Goga / 10 apr.'33

#Compromiterea ideii de autoritate

"Dar paralel cu aceste două legende distruse, **ca o rezultată a lor, avem compromisă ideea de autoritate. Suntem într-un hal de anarhie de la ministru și până la jandarmi, nu se mai crede nimic, nu se mai respectă nimic.**"

▣Schimbarea regimului politic!

▣O nouă Românie !

"**Cerem deci schimbarea regimului** ca o necesitate pe care o impune **instinctul de conservare al neamului**, aș putea spune **o necesitate biologică a românismului**. Dar schimbarea politică ce va veni nu trebuie să fie **nu numai o schimbare de regim politic**, ci trebuie **să fie o schimbare în spiritul public**, o schimbare care **să creeze o altă Românie**. Afirm că , după cum **sunt de convins că trebuie să sacrific egoismul** acesta al unei **concepții de partid**, și **să accept o platformă de colaborare**, afirm în același timp că **restaurarea frontului suflesc al României, nu se va putea face fără noi, și nu se va face fără noi.**" [----]

O.Goga / 10 apr.'33 (la banchet)

▣Epocă revoluționară

▣Ei, Goga?: gata de luptă și jertfă!

[LD : atenție ! fără să faci speculații ieftine, vezi totuși cum rezonază cuvintele lui față de **momentul 1938 când a trebuit să părăsească , umilit , puterea , și a murit !**

Vizionarism ? profeție ? simplă coincidență ?]

"Constat un unison de gândire în jurul **partidului meu**" " Suntem una, **voi cu mine și eu cu voi**"

"**Am zis** anul trecut , la înființarea partidului nostru , că **trăim o epocă prerevoluționară**.

Și unii au rămas surprinși de această declarațiune.

Ei bine, vă declar că **această constatare este perimată**. **Suntem dincolo de această epocă** **Nu mai putem suporta această atmosferă**. Toată românimea nu mai poate suporta această **atmosferă**. Sunt atât de confundat cu viața acestui popor , încât e destul să mă uit în adâncul sufletului , ca să descifrez nenorocirea tuturor. Sufletul meu vibrează la **cutrerumurul de mâine**.

[...] **Să ferească Dumnezeu** să fie nevoie să fac spovedania mea întreagă. Pretutindeni este o **izbucnire** , în toate colțurile umanitatea caută să se stăpânească. Fiți siguri , că **dacă ar fi să fie momentul , ași lansa cuvintele mari** , pe toate zidurile țării , **să răscolească poporul nemulțumit**. **Sunt gata , sunt pregătit pentru propășirea adevărului** . Nu mi-ați dat o bucurie când m-ați adus conducătorul vostru,

când mi-ați încredințat greaua îndatorire de astăzi.

Într-o vreme scurtă , vom veni cu colaborarea noastră prețioasă , în conducerea acestei țări. Sunt hotărât să restabilesc liniștea și siguranța acestui popor. Să vă pregătiți pentru această misiune. [...] **Ori biruiesc , ori îmi las viața pe teren** Aveți în fața dvs **un om hotărât , care , pentru salvarea patriei, își va aduce jertfă chiar viața lui.**"

Goga / 10 apr.'33

27.) Conversiunea datoriilor agricole, 9 , 10, 13 apr. '33

[LD: sunt ultimele zile ale Parlamentului . În paralel, se desfășoară Adunările profesionale ale PNL și Consfătuirea PNA-Goga .]

(DAD, MO 87,88,91,)

a) M. Negură (PNL):

▫ Declarația-protest PNL

(„Universul”, 11 apr. '33)

Protestează pentru felul cum se cere discutarea și votarea legii.

De la venirea la guvern, **PNȚ a fost în neputință să formuleze precis punctul său de vedere**. De 9 luni, asistă la continui schimbări de proiecte, iar în ultimele zile, soluțiile se schimbă de la ceas la ceas.

PNL nu a încetat să declare în Parlament și în afara lui, că este pentru o **conversiune largă**, care să cuprindă diferite categorii de debitori, dar **să fie întocmit astfel, încât**, pe de o parte, **să satisfacă interesele debitorilor**, pe de altă parte, **să îngăduie reînvierea creditului**, în general, și **al celui popular**, în deosebi.

Proiectul înfățișat, **nu corespunde nici uneia din aceste două preocupări: ocrotește doar pe unii debitori, menține haosul existent pentru creditorii.**

PNL lasă guvernului PNȚ întreaga răspundere.

-**Dinu Brătianu** anunță că **iar va apela la Curtea de Casație.**

b.) Al Vaida Voevod, Legea datoriilor agricole, 9 apr. '33

(„Universul”, 50, nr.98, 11 apr. '33)

[**LD mai erau 3 zile până la închiderea sesiunii. Ia cuvântul după Declarația PNL**

▫ Conversiunea nu poate satisface pe toți!

"Nu ași fi luat cuvântul, dacă nu s-ar adevăra și acum vorba veche: *in caude venenum*, pentru că în rest **sunt gratuite reproșurile**. Această chestiune a conversiunii datoriilor agricole, **de ani de zile este la ordinea zilei**. Ea s-a legiferat în două rînduri; încât nu este cetățean, care se ocupă cu această problemă, care să nu fi căutat - și, după iluzia lui, **să nu fi găsit - soluția.**

"Noi ne-am dat silința să coordonăm, pe cât omeneste este cu putință, conflictul de interes între debitori și creditorii. D. Negură, în numele partidului național-liberal ducist, a spus că nu este deplin satisfăcut. **Eu iau aceasta implicit ca un vot de încredere [?!?]** că adică acest anteproiect totuși îi satisface și pe d-lor în mare măsură.

Pe deplin satisfăcător - și pentru creditorii și pentru debitorii - nu este posibil să se alcătuiască un proiect, care să dea soluția.

▫ Bună sau rea, s-a dat o soluție!

"Cred că nu este o dovadă de incapacitate, ci de capacitate, că guvernul, îndată ce legile fiscale ne-au făcut cu putință să avem datele necesare, în scurt timp, a dat o soluție.

Că ea este bună sau rea [.....]

"Mai departe, **am conștiința liniștită** că atunci **când această lege va intra în practică și va fi aplicată**, se va dovedi că **nu a fost făcută de oameni incapabili**, ci de oameni cari, după mult-puțina lor minte și experiență, **au dat satisfacție**, în măsura cea mai mare în care s-a putut da, **țării și acelei pătri a populației care așteaptă** cu înfrigurare să poată în fine **ajunge la liniște, și întreaga țară să progreseze, începând o nouă viață financiară și economică**

c) Lupu, Ștefănescu –Goiceanu, Mischie, Adonis Popov, 10, 13 apr. '33

// Conversiune // Afacerea Skoda // **Vezi fișier Etică**

d) Gr. Iulian, 11 apr.

#Critică procedura și conținutul Conversiunii

28.) IGDuca ,Declarație în parlament,12 apr.'33

#Contra "Acordului de la Geneva", 12 apr.'33

(DAD, MO 90, 12 apr.'33 ,)

Preziua închiderii parlamentului Protest vehement la sistemul votării legilor

[LD : cred că este ultimul discurs parlamentar al lui Duca]]

Vacanță parlamentară

29.)Demisia lui Maniu din președinția PNT și din Parlament, 1 mai'33

("Facla " , an XII, nr. 681, 8 mai '33)

7 mai'33.Șed.Birou și C.Ex.PNT

Au asistat **toți membrii guvernului** și aproape **toți șefii de organizații**.

(Iuliu Maniu :scrisoarea către Al.Vaida(1 mai)

[LD:pe fondul unor mari tensiuni interne și externe,la câteva zile de la izbucnirea scandalului Skoda,în plin proces de legiferare a Conversiunii ,**Maniu a prezentat lui Vaida demisia** din șefia partidului .Din scrisoarea sa,rezultă că **încă din 2 aprilie**,prin Mihai Popovici .

Trecuse o lună de zile -timp în care ,după spusele lui Mihalache,încercaseră tot posibilul să-l răsgândească -și Maniu rămâne de neclintit în hotărârea sa.Lucrurile s-au petrecut așa și nu mai pot fi schimbate Rămâneau pentru judecata contemporanilor (mai târziu a istoricilor)câteva întrebări fără răspuns :

-De ce nu a provocat Maniu ,ca șef al PNT ,**retragerea de la guvernare ?**

-De ce **nu și-a explicat Maniu demisia** , în fața Biroului, a Comitetului Executiv ?

-De ce nu și-a explicat Maniu , ca parlamentar, dezacordurile politice cu guvernul?

-De ce a fugit Maniu de răspundere ?]

Virg.Madgearu (secretar gral al PNT , ministru) citește scrisoarea:

<Iubite Alexandre,

Motive politice ,cari sunt în strânsă legătură cu **credințele mele** și cu **concepțiile mele** **privitoare la politica de stat** ,m-au îndemnat **să-ți prezint la 2 aprilie 1933 demisia mea de la președinția partidului**.

Te rog **să aduci la cunoștința conducerii de partid** , că , precum am comunicat aceasta

verbal d-lor Mihalache și Mihai Popovici ,**nu pot reveni asupra acestei demisii**

și **sunt hotărât să rămân un simplu membru al partidului nostru național-tărănesc**

în care m-am născut și pe care sunt decis a-l servi în spirit de solidaritate și disciplină.

Rog conducerea de partid **să ia fără întârziere la cunoștință demisia mea**,ca lucrările partidului să nu sufere întârziere prin **ținerea în suspensie în mod cu totul inutil**

a problemei președinției partidului.Te salut cu prietenie , **ss Iuliu Maniu >**

Scrisoarea este datată **1 mai 1933** .

Ion Mihalache:explicații

[LD:Ca un "om de echilibru"(sau de sacrificiu ?sau joly-joker ?)între cei doi magnifici ardeleni, Mihalache reușete performanța de a transforma "defectarea" conducerii partidului , ca o **consolidare a fuziunii între ideea națională și țărănism**.

Lansează și el pentru contemporani (ulterior ,pentru istorici)câteva mari întrebări fără răspuns :

- De ce nu s-au tranșat disputele în cadrul PNT-ului ?
- Prin demisia lui Maniu ,care ramură a fost sacrificată și care a reperat victoria ?
- Care era , efectiv, poziția "majorității" parlamentare față de guvernare ?
- Partidul, ramurile, majoritatea etc. cum pot fi , în același timp, **solidari și cu Maniu și cu Vaida ?**
- Cine și de ce a împiedicat ieșirea de la guvernare ?

-Maniu nu părăsește partidul !

Maniu nu se desparte de partid ![----] "D-sa se desparte **nu de partid, ci de conducerea partidului, și pe chestie de metodă.** Încercările de a-l clinti din hotărâre sau de a-l face să-și amâne hotărârea , **au fost inutile. Regretând profund gestul d-sale, suntem nevoiți să pășim de îndată**- în interesul și al guvernului , și al țării , și al partidului nostru- **la împlinirea vacanței .** [----]

-PNT iese consolidat !

"O constatare satisfăcătoare însă se impune , din primul moment, **și aici este marele său merit -că partidul nostru este așa de solid încheșat încât trecerea la o nouă președinție se poate face fără zdruncin și fără primejdiile prin care trec alte partide în astfel de împrejurări .** Marea operă națională a fuziunii ideii naționale cu ideea socială a țărănismului , se vede astfel **deplin consolidată** spre binele neamului." [-----]

-Vaida -președinte PNT

"Noua răspundere a conducerii revine noului Președinte . **Noul președinte nu poate fi altul decât acela care și-a sumat** , cu pieptul deschis , **răspunderea guvernării** partidului nostru , chemat la cârmă prin **îndoita încredere a Coroanei și a Țării-** pe baza programului și în urma luptelor aprige ce am dus. **Noua președinție se impune în persoana d-lui Alex. Vaida - Voevod, fără putința vreunei contracandidaturi , din două mari considerațiuni . Interesul țării de a avea guverne cu răspundere întregă , concentrată în persoana președintelui .** **Experiența de a avea șef de guvern , care nu e șeful partidului ce îl susține, poate avea în țara noastră neajunsuri care împiedică funcționarea disciplinată și armonică a aparatului oficial de stat .** Al doilea : **distinsa personalitate a dlui Vaida-Voevod.** Patriarh al luptelor politice pe terenul național, luptând bărbătește ca un tânăr , și în fața problemelor prezentului atât naționale , cât și sociale - **el era merit și trebuia să-și încununeze pe vârful piramidei glorioasa lui activitate politică.** Iată de ce **Biroul propune cu conștiința clară prezidenția d-lui Alexandru Vaida -Voevod.** Din parte-mi, îi fac această urare : **Cât a fost de viteaz și norocos pe tărâmul luptelor naționale, să fie tot așa și pe terenul gloduros al problemelor sociale și economice pe care le ridică noua evoluție a omenirii în granițele și între granițele popoarelor.** [-----]

-Țărănismul -ca program și metodă

"Se impune ca **guvernul , sprijinit de partid** , să nu piardă din vedere **reala topografie a partidului, realul nostru rost și dinamism . < Țărănismul > - ca program și ca metodă.** Și întru aceasta îi urăm strălucit succes d-lui Alexandru Vaida -Voevod, iar noi îi vom sta de ajutor. Partidul nostru a țâșnit mai ales în numele marei nevoi de **valorificare a economiei și spiritului țărănesc în aparatul de stat . Economia și spiritul țărănesc - care înseamnă , în același timp economia și spiritul național - au fost și rămân axul mișcării noastre politice.**

#Criza economică-factor de perturbare a programului

[LD :deși confuz ca argumentare ,**raționamentul lui Mihalache** este de bun simț și poate constitui o **explicație pentru eșecurile guvernărilor PNT.** Cu o condiție : să se probeze valoarea " **țărănismului** " ca doctrină, ca program de guvernare viabilă .
Evenimentele nu i-au dat dreptate. Dar istoria ?]

Venit la guvern în **ajunul crizei mondiale** , care a impus probleme și soluții neașteptate - pe care încă și azi le pipăie popoarele prinse în noul vârtej al evoluției - **guvernul național-țărănesc a fost prins și el în noua orbită.** Problemele crizei și problemele financiare , în

special, **au impus primatul lor față de cele sociale** și un permanent examen al lor ,de fiecare minut, și soluția adecuată momentului se impune astăzi."

#"Crenguțele" disidente

[LD: evident "crenguțele sterile" erau **steriștii, lupiștii, iunianiștii** ,care s-au rupt de trunchiul țărănist , considerând abandonarea principiilor și doctrinei pe altarul fuziunii cu "naționali" .

Vezi pe larg la **fișier Sistem de partid]**

. "Masele ,**instigate de adversarii noștri** ,n-au putut astfel să culeagă și să simtă întreg rodul acțiunii noastre de guvernare ."Adversari sau chiar prieteni dintr-ai noștri,mânați de **temperamente nerăbdătoare or de ambiții personale** ,**au căutat să exploateze situația** , pentru a crea **partide personale** , în numele unui "**țărănism** " care nu poate avea decât **soarta crengilor așa numite "Iacome"** , neproducătoare de rod, dar care cresc pe copacii plini de vigoare ."

/Guvernul-sprijit de partid

"Se impune ca guvernul , sprijinit de partid, să nu piardă din vedere **reala topografie a partidului, realul nostru rost și dinamism** | < **Țărănismul** > - ca program și ca metodă. Și întru aceasta îi urăm strălucit succes d-lui Alexandru Vaida -Voevod, iar noi îi vom sta de ajutor.

▫Comitetul Executiv ,aclamă pe Vaida

În unanimitate , primește prin aclamație **propunerea d-lui I.Mihalache.**

▫Al.Vaida- Voevod, președinte de partid și guvern

▫Asumarea președinției PNT

[LD :cum a fost Vaida ?La Budapesta (până în 1918)și la București(după unire)

A fost el "aghiotantul " lui Maniu ?L-a manipulat Maniu ?Conjuncturile ?Partidul ?Carol II ?

Dimpotrivă.**Cred că a fost un mare bărbat de stat** .Poate forțez nota , dar, păstrând proporțiile și specificul , cred că a fost pentru Ardeal ,un "**Kogălniceanu**" pe lângă "**Cuza**" al Moldovei .Cu deosebirea că , în tandemul ardelenesc, Maniu a fost consacrat de valul popularității,jucând roluri intrasigente,rigide,particularist-regionaliste,(nu mă opresc în a demonstra) Vezi pe larg la **fișier PNT** Ce și-or fi vorbit cei doi în închisoarea din Sighet după 1948 ?]

Mărturisiște că retrăește astăzi **acele grele sentimente** , pe care le-a încercat **când Iuliu Maniu și-a dat demisia pentru întâia oară**.A fost deprins a fi totdeauna alături de Maniu , din frageda lor junețe.Reamintește **luptele purtate împreună**, pentru **cauza națională**, apoi ,în **luptele sociale ale țărănismului** ,căci cele două idealuri coincid."

-"Aghiotantul" lui Maniu

" În aceste lupte , **soarta și rostul meu a fost să fiu aghiotant** , un **întregitor** al activității dlui Maniu .**Eu proclamam cuvântul adevărului dictat de el ."**

Astăzi, **când eu eram convins să mă retrag din vâltoarea politică** ,**mi se impune rolul primei conduceri**.**"Omul însă nu poate să-și calculeze soarta și oricât de grea ar fi clipa prin care trece ,trebuie să facă față datoriei sale."** A înlocui pe d.Maniu, **ar fi o lipsă de modestie și o temeritate**.Eu mă angajez la acest rol **numai dacă dvs. îmi veți da același ajutor ,același concurs, pe care i l-ați dat lui "**

Vaida / 7 mai'33

▫Triada sarcinilor asumate:

[LD:el nu marchează faptul că exact pe această triadă asumată ,**Maniu nu-i împărtășea nici principiile , nici metodele**.În orice caz, ca să folosesc expresia lui,"aghiotantul"și-a găsit alt "**comandant**" ,și acesta a fost ,fără îndoială,Carol II

Iar odată cu el,**întreaga echipă guvernamentală** (cu aprobarea partidului) l-a urmat pe el, nu pe comandantul Maniu .Acesta este adevărul pur și simplu .]

Până acum ,a avut grele sarcini :de a ține unitatea partidului din Ardeal ;de a întrona metoda constituțională a **alegerilor parlamentare libere** ;de a încheia întreaga țară în jurul **ideii monarhice , în jurul regelui Carol II** ;
Vaida -președ.PNȚ / 7 mai '33

30.)Manifestul PNȚ-Vaida către țară , 20 mai .'33

("Universul " , an 50, nr.135, 21 mai 1933)

/Greutățile guvernării

Noua conducere a partidului național țărănesc, se adresează țării printr-un manifest care, în prima lui parte ,semnalează **starea nenorocită moștenită de la guvernul precedent [lorga]**,pentru ca , în a doua parte, să arate **îndreptările și înfăptuirile PNȚ**.Punctul culminant al crizei mondiale;agravarea conjuncturii externe ;valul restricțiilor financiare și comerciale

/Realizările guvernării

Plata datoriei externe ; plata soldelor salariaților și pensiilor ;legea conversiunii ; politică externă activă ;

/Sarcini de viitor

Sarcini de viitor :o nouă organizare a vieții economice ;

[**Blocul țărilor agrare**] **Vezi fișier și Economie**

[**Conferința de la Londra**]

«Programul rezistenței naționale

Păstrarea unității naționale ; stoparea încercărilor de aventură ,de anarhizare
Păstrarea regimului constituțional .

Manifest PNȚ / 20 mai '33

31.)Conferința blocului statelor agrare .București, 5- 6 iun '33

Cuvântări : **GGMironescu ,Virgil Madgearu N.Titulescu**

("Lupta " , an XII, nr.3480, 6- 7 iun.'33 ; "Facla" , an XII, nr. 704, 7- 8 iun.'33)

Titluri mari + foto , aspect Conferință .

[**LD . Conferința era continuarea unor demersuri agrariene, la care PNȚ,în special Madgearu, a depus multe stăruințe.A fost o pregătire în vederea apropiatei Conferinței de la Londra ,** Aceste conferințe nu s-au soldat cu succese ptr.țările agrare , dar ,ca doctrină sunt notabile.

Încercările făcute de statele mici, agrariene, din această zonă ,sunt semnale realiste despre inegalitatea economică impusă de statele mari,dezvoltate industrial.

[LD:24 nov.2006.Adaog :sub acest unghi,stăruințele lui Madgearu constituie **un aport original și constructiv**,și sunt demne de apreciat .Faptul că s-au soldat cu un eșec,nu denotă

"utopia"statelor agrare,ci **alcătuirea discriminatorie a relațiilor economice** (și politice) dintre state. Mărturisesc cu umilitate că nu mă prea pricep să dezvolt aceste teze , dar de simțit așa le simt .Madgearu a fost ales președintele Conferinței.]

Cu deosebită solemnitate , la Palatul Parlamentului, în prezența **membrilor guvernului - GGMironescu**(Interne), **Virg.Madgearu** (finanțe) , **Voicu Nițescu** (agricultură) , **Popovici** (justiție) , **DRIoanițescu** (muncă) ;**VVTilea, Petre Andrei, M.Ghelmegeanu** (subsecretari de stat) ;ministrul Finanțelor **Zawadski** (Polonia) , ministrul Agriculturii **Muravief** (Bulgaria) , ministrul Agriculturii **Tomovici** (Iugoslavia) , subsecretarul de stat Agricultură **Karl de Mayer** (Ungaria) , în numele ministr.Agriculturii **Milan Hodza** , J.Șeba (Cehia) ;**C.Argetoianu** (Uniunea Agrariană) ,**Jean Th Florescu** (PLD) ,**Ionescu -Sisești** (ex-ministru gov.lorga) , **G.Tașcă** ;**CRMircea** (UGIR) ,parlamentari din grupul " agrarian " :**I.Cămărășescu, Virgil Potârcă , Ernest Ene, V.Toncescu,Niculescu -Duvăz,Cezar Simionescu, Gr.Mladenatz,**

a) G. Mironescu (vice prim ministr, ministru Interne) :

■ Uniunile economice regionale

Salută popoarele care , unite, s-au întrunit ca să apere interesele lor agricole. Aceasta nu implică ideea de luptă, ci de cooperare. Deoarece criza este mondială, și soluțiile trebuie să fie mondiale. În **Conferința de la București**, se vor cerceta și fixa **cele mai propice remedii și metode** ,pentru a le propune **Conferinței de la Londra**.

Principiile fundamentale au fost stabilite la **Conferința de la Varșovia** (august 1930)

"Trebuie coordonate interesele a două, a trei , a patru state și lărgit mereu cercul. Se vor stabili astfel uniuni economice regionale [.....] și apoi se vor asambla.

[-----] **Uniunea economică** a popoarelor civilizate pentru **a trăi frățeste și a prospera fără piedici** - iată viitorul măreț către care trebuie să tindem. **Să-l pregătim cu metodă și sinceritate** , rupând hotărât cu un trecut trist , din ură și din războaie. [-----] Guvernul român, prin glasul meu, exprimă cele mai vii urări pentru **succesul acestei conferințe "**

b) Virgil Madgearu (ministr. Finanțe)

■ Blocul țărilor agrare

Este cea mai importantă conferință a blocului țărilor agrare din Europa centrală și orientală. **Țările agrare au relevat** înainte de criză , **pericolul protecționismului agrar** practicat de **țările industriale importatoare de produse agrare** ,ca un obstacol insurmontabil în calea realizării solidarității economice europene

El a dat alarma asupra **pericolului pierderii de bușeele naturale** de scurgere a produselor **Statelor agricole exportatoare europene** ,arătând că implica **ruinarea milioanele de producători agricoli și sărăcirea progresivă a țărilor noastre.** [-----]

Zădarnic am pledat pentru **favorizarea dezvoltării unor unități economice mari** asemănătoare Statelor Unite ale Americii,menite să deschidă calea pentru **realizarea solidarității economice europene** . [-----]

■ Rostul conf. București

"Rostul Conferinței de la București, este să fixeze **atitudinea noastră comună față de problemele economice financiare** ce urmează să-și găsească rezolvarea la Londra.

Scopul **Aide-Memoire -ului** relativ la **atitudinea țărilor agricole din Europa Centrală și Orientală** la Conferința Mondială , este să înlesnească ,să creeze, **o bază de înțelegere și să stabilească un punct de vedere comun.**"

Madgearu / 5 iun.'33

/Defensiva blocului agrar

"Acțiunea de până acum a blocului țărilor agricole , prezintă următoarele caractere : într-o perioadă de agresivitate economică crescândă, **blocul s-a menținut într-o atitudine defensivă.** "[-----] El a izbutit să elaboreze **un program de principii și de soluții economice practice** care, respinse la început, **au pătruns treptat treptat în spiritul public european , și au triumfat asupra prejudecăților și intereselor potrivnice** [.....] dar," în afară de succesul moral , **n-am obținut nici un rezultat tangibil.** "

Dar criza s-a accentuat **Țările agricole nu poartă nici o vină pentru asta .**

#Industrializarea forțată

[LD: străbate ca un fir roșu doctrina economică țărănistă pe care a lansat-o, a apărut-o, a vrut să o impună (în opoziție cu cea liberală) Important este să introduci aici ,poate , și concluzia lui din 1940 , privind înfrângerea ei ...])

"Reconstrucția economică și financiară postbelică a statelor noastre ,a fost condusă de regulile clasice ale politicii de stabilizare (1924 -1928) ,împrumuturile se găseau cu prea

mare ușurință; unele țări au trecut la **dezvoltare industrială accelerată**, care a fost asistată de consilierii Societății Națiunilor sau de Băncile de emisiune. **Statele industriale n-au urmat recomandările** Conferinței economice din 1927, și, la **măsurile exagerate de protecționism agrar**, introdus de statele industriale, **statele agrare n-au reacționat** decât după aproape 3 ani !

#Politica de deflație

[LD : oare cum s-o fi simțit Madgearu când prezenta aceste " performanțe " ? ! Ce a ieșit din politica " porților deschise " ? ! ce a ieșit din eliminarea protecționismului pentru industriei ? !]

"În acest timp, **venitul național a descrescut**, sub scăderea catastrofală a prețurilor.

Statele agricole au practicat o politică de **deflație sângeroasă**, care a costat **sacrificii incomensurabile.**

"**Cazul României**, este în această privință tipic. Ca și în celelalte țări, criza economică s-a manifestat printr-**o scădere generală a prețurilor** și printr-**o retragere masivă de credite.**

Scăderea prețurilor între 1929-1932, a fost mai accentuată la produsele agricole și alimentare.

Țara a luptat într-o muncă istovitoare, menținându-și aproape constantă producția agricolă.

Cu toate acestea, **rezultatul a fost o scădere totală a valorii totale a producției**

de la **167 miliarde (1929)**, la **87 miliarde (1931)**. care a atras **o scădere a venitului național** de la **185 miliarde (1929)**, la **107 miliarde (1931)**.

Datoria publică, care în bugetul pe **1929** reprezenta doar **15,5 %**, în **1932** ajunge la **20,6 %**.

#Retragerea capitalurilor străine .

[LD :ce nu pot eu înțelege este de ce a perseverat ...]

România a suportat din **1929**, **o retragere de capitaluri străine** și **o fugă de capitaluri naționale** de **15 miliarde de lei**. Economia românească a fost lipsită de de capitaluri străine, care în mod normal ar fi trebuit să vie .

Institutele de credit au suferit; statul a fost silit să **contracteze împrumuturi** pe termen lung de cca **20,5 miliarde lei** și alte credite și avansuri de cca **5,6 miliarde lei**, pe termen scurt ;

Această situație dezastruoasă a anulat și sacrificiul de aproape 7 miliarde lei

consimțit de Stat din împrumutul de stabilizare, pentru a realiza lichiditatea portofoliului BNR

#Sacrificiile suportate de România

România a **introdus târziu controlul devizelor** și controlul comerțului de import, și, până în 1931, a **făcut față tuturor aranjamentelor sale financiare** față de străinătate,

fără a reclama nici o ușurare. **Această politică de sacrificiu, a devenit imposibilă.**

Toate eforturile naționale **n-au putut să împiedice convulsiunile sociale.**

"**Criza mondială a ajuns la un punct paroxistic** dincolo de care **ordinea economică actuală este primejduită.**"

#Stare de război economic Scepticism .

" Experiența **conferințelor economice internaționale** din trecutul apropiat, **ne comandă însă**

scepticism și suntem îngrijorați de perspectiva de a vedea terminate și lucrările Conferinței de la Londra, printr-**o serie de recomandări platonice**, a căror realizare ar putea fi împiedicată și în viitor, ca și în trecut, de **conflictele grave de interes**, care comandă încă **starea de război**

economic în care se găsește omenirea. "

▣Dezideratele țărilor agrare

-Anularea datoriilor de război !

"Mai presus de orice trebuie să afirmăm cu tărie **necesitatea absolută a anulării imediate a datoriilor de război**, care s-au dovedit a constitui **un factor de permanent dezechilibru**

în balanța prețurilor și **un ferment de neliniște și frământare politică**, a cărui îndepărtare este indispensabilă pentru restabilirea încrederii .[-----]

-Restaurarea creditului !

"Într-adevăr , una din condițiunile esențiale ale **asănării situațiunii economice** este restaurarea creditului. Aceasta nu se poate realiza însă fără să se reconstruiască etalonul de aur internațional. Nu putem în această privință decât aproba în întregime concluziile Delegației aurului de pe lângă Societatea Națiunilor .Astăzi, însă ,după suspendarea etalonului monetar în Marea Britanie și Statele Unite, restaurarea monetară trebuie să înceapă prin stabilizarea acestor monete .

Aceasta presupune însă echilibrarea bugetului și scăderea inflației.

-Balanță comercială activă!

Din nefericire , pentru țările agrare , realizarea acestor condiții este imposibilă , atâta vreme cât prețul produselor lor nu pot asigura o balanță comercială activă.

[-----] Dacă nu se vor deschide barierele comerțului, rând pe rând, toate țările agricole debitoare vor deveni insolvente .[-----]

Nu se pot face pronosticuri . "Dar nu ne putem opri de a nu sublinia credința noastră că un eșec al acestei supreme încercări de restaurare economică pe căile internaționale, va arunca responsabilitatea istorică asupra tuturor conducătorilor de azi ai destinelor popoarelor." De aceea datoria țărilor agricole este să dea tot concursul pentru deplina reușită a inițiatorilor Conferinței, pentru " dezarmarea economică a lumii " .

-Autarhii regionale

Dacă însă Conferința va eșua , rostul " blocului agrar " este să realizeze "apărarea în comun" a țărilor agricole , prin organizarea unor "autarhii regionale" .

c)Miniștrii străini:raliere cu p.d.v. Madgearu

Muravief, Zavodski , Tomovici, Mayer, Hodza , într-o formă sau alta , exprimă îngrijorările țărilor respective și se raliază la p.d.v. exprimat de Madgearu.

32.)Guvernul Vaida :măsurireprimarea tulburărilor ,27 apr.'33

("Dreptatea" , 27 apr.; "Facla" , 28 apr.'33)

[LD : Surprinde undeva evidenta surescitare și îndrăzneală a legionarilor și cuziștilor după victoria lui Hitler. Nu în sensul vulgar de "stipendiere" - care nu este exclusă ! -ci efectiv ca un flux de încredere în posibilitatea ajungerii la putere,prin politică naționalistă.

Revezi comentariile pe temă de la [fișier LANC](#)]

«Conferință guvernamentală.

/Comunicatul Minist.de Int(29 apr.)

Acasă la dl GGMironescu (ministrul de Interne) , a avut loc o lungă conferință ,la care au participat : Vaida -Voevod, Mihai Popovici (Justiție) , gral Samsonovici (ministrul de Război) ,Șerban (ministru la Minorități) , Armand Călinescu (subsecretar Interne) .

Cu această ocazie, s-au discutat pe larg măsurile propuse de ministrul de Interne , pentru a asigura ordinea deplină în țară.

"Incidentele de la Cernăuți -ale căror reale proporții au fost înfățișate opiniei publice prin Comunicatul Ministerului de Interne - au dat prilej la diferite comentarii ,mai mult sau mai puțin exagerate ,privitoare la o "mișcare hitleristă" ,în colaborare cu arhangheliștii și cuziștii din România.Această "mișcare" nici nu va putea să fie pusă la cale, necum să înceapă.

Agitațiile, dacă se vor încerca, se vor lovi de severitatea dispozițiilor legale în vigoare , care vor tăia definitiv pofta aceloracare vor să se „miște” pentru turburarea ordinii publice.

"Legea pentru reprimarea unor infracțiuni la liniștea publică, oprește purtarea de insigne și

uniforme. Ea conține toate elementele necesare pentru **oprirea activității și pedepsirea** acelor care vor să pună în practică **teorii sau metode distrugătoare**-pe care nu numai legea , dar însuși poporul român le respinge.

"Ministerul de Interne a luat **măsuri generale de ordine.O supraveghere specială** a fost orânduită **în acele centre** în care s-a semnalat oarecare tendințe de agitație."

#Dezordini cuziste la Cernăuți.

La 26 apr.'33, **au fost aduși la Iași cei arestați cu prilejul turburărilor de la Cernăuți.**

Numele lor a fost ținut secret , pentru a nu declanșa reacții nedorite.[.....]

Transportarea celor arestați s-a făcut în cel mai strict secret.

Aseară la ora 11 noaptea, au sosit la chestura din Cernăuți ,2 camioane-autobuz, în care au fost încărcăți toți, sub **supravegherea chestorului Costescu, a comandantului de jandarmi Topa, a subinspectorului Siguranței Pehin și a comisarului regal Burda.**

Camioanele au fost însoțite de jandarmi și polițiști, sub comanda maiorului de jandarmi Grozea. În gara Costin (12 km. de Cernăuți) , au fost încărcăți într-un vagon atașat la trenul de Iași .**Cei arestați au fost predați Consiliului de război al Corpului 4 armată.**

...Ministrul de Stat(ptr.Bucovina) Teofil Sauciu-Săveanu , a sosit în Capiatală, unde va face o expunere lui Vaida –Voevod , asupra celor întâmpate.

33.)Acțiuni represive contra mișcării cuziste și legionare, mai'33

("Dimineața", an 29, nr.9478, 20 mai'33)

«Iași, Cluj, Brăila

// **percheziții / descinderi / arestări /**

/ La Cluj și Iași, **sanctiuni contra unor studenți naționaliști ;**

/ **Descinderi și percheziții** la G de F din Brăila ;

/ **Senatele Universităților din Iași și Cluj**, măsuri împotriva unor extremiști care s-au datat la acțiuni antisemite .

34.)Măsuri represive contra G de F , apr.mai'33

(Cf.Discurs **Armd.Călinescu** din 5 apr.'34 .Guv.Tătărescu.Legislatura PNL, Ses. ordinară . DAD, MO 39, șed. din 5 apr.'34, p. 1690-1691.Retro'33)

[LD : **aceste explicații el le dădea după un an,după asasinarea lui Duca.]**

Armand Călinescu / retro'33

«**Circulara Ministerului de Interne,29 apr.'33**

Prin **Ordinul circular nr. 27.847 din 29 aprilie 1933, Ministerul de Interne** a fixat

p.d.v. al guvernului național-țărănesc față de Garda de Fier.

Ordinul glăsuia :

<Din rapoartele organelor de poliție și jandarmerie,rezultă că în numeroase puncte din țară, **au luat ființă și se dezvoltă organizațiuni denumite cuiburi, secțiuni, companii, centurii, batalioane de asalt .etc.**

<Aceste formațiuni,rezemate pe **principiul disciplinei militare** ,își îmbracă oamenii în **uniforme**, îi supune la **instrucție și antrenament de luptă,în scopul mărturisit de a provoca, prin violență,o răsturnare a actualei ordini politice** , consfințite de legi.

<De multe ori s-au putut constata **legături între aceste organizații și organizații similare din străinătate** ,de la care își procură **instrucțiuni și mijloace materiale.**

<În ultimul timp,ele **au ieșit din simpla activitate organizatorică** ,pentru a se deda la **manifestațiuni violente** , la tulburarea ordinei de stat și la brutalizarea cetățenilor pașnici.

<De altminteri,**scopurile urmărite de ele fiind răsturnarea prin violență a stărilor politice consfințite de legile în vigoare și, chiar suprimarea prin violență a unor categorii de cetățeni, ele se încadrează în prevederile art.1 din Legea din 17 martie 1933,privitoare la liniștea**

publică, care pedepsește asemenea fapte.

<Astfel fiind, urmează a se înfrâna aceste mișcări ,cu toată hotărârea și cu toată energia .>
Armd.Călinescu / retro'33

/Măsuri contra Gărzii de Fier.

În ordinul dat de Ministerul de Interne în aprilie 1933, către organele de poliție și jandarmeriei, se recomanda ca ,față de acțiunile Gărzii de Fier, să se procedeze la :

pct.1.)Percheziționarea tuturor sediilor organizației , pentru a se găsi documentele și publicațiile care demonstrează scopurile subversive ale organizației ;

pct.2)Să se confişte toate publicațiile subversive, manifeste, ziare ;

pct.3) Să se trimită "la urmă" toți propagandiștii și agitatorii străini de localitate ;

pct.4) Să se împiedice ținerea adunărilor, procesiunilor, marșurilor organizației ;

pct.5)Să se interzică portul insignelor și uniformelor nepermise ;

pct.6) Să se dreseze acte de dare în judecată pentru cazurile prevăzute de Legea din 17 martie 1933, privind liniștea publică.

Ordinul conchidea ca toate aceste măsuri să contribuie la reprimarea mișcării ,în interesul superior al menținerii ordinii în Stat."

Armd.Călinescu / retro'33

/LANC-exceptat de la măsurile represive

[LD : Atenție la precizarea pe care o face !]

În ordinul Ministerului de Interne , privind reprimarea Gărzii de Fier,se menționa explicit că congresele, acțiunile și publicațiile LANC - ului ,ca partid politic,erau exceptate de la măsurile represive"(Ordinul M.Int./ 29 apr.'33)

«Circulara Ministerului de Justiție(24 mai'33)

Circulara cu nr. 42.143 , din 24 mai 1933, consemna că se constata fenomenul că ,anumite organizații de extremă –dreapta fac, prin agenții lor, o vie propagandă atâtaoare , îndemnând populația la o mișcare care tindea la o răsturnare a ordinii de Stat.

Circulara explica că <sub masca unei mișcări de contra-balansare a mișcării comuniste > s-au format grupări de extremă- dreapta care, la fel ca cele comuniste,< departe de a duce o luptă sinceră de idei, în cadrul permis de legile țării,sunt expresia aceluiaș gând subversiv , sub diferite aspecte>,pentru subminarea autorității și dezagregarea Statului."

Armand Călinescu / retro'33

«Urmarea represiunii.

Între ianuarie –noiembrie 1933, se înregistraseră în țară :

72 de incidente provocate de Garda de Fier.,fuseseră acționate în judecată 67,42 fiind încă în curs de judecare la părăsirea guvernului ;din cele judecate ,se pronunțaseră 11 condamnări și 14 achitări.

Armand Călinescu ,apr.'34,retro'33

35.)Mișcări hitleriste săsești și germane ,Transilvania și Bucovina ,mai'33

("Dimineața" ,an 29, nr.9471,13 mai '33 ;"Lupta" , 17 mai '33)

[LD :atenție!sunt preluări de la radio și oficiosul "Patria"(Cluj),considerat fief-ul lui Vaida .

Atenție la nuanțe, la naivități,la erori ,exagerări,dar ,mai ales ,atenție la ce poate produce "climatul democratic "din presă.În epocă, dar mai ales după război, au curs etichetările de "fascism " sau " hitlerism "asupra a tot și toate Pentru atmosfera de epocă sunt interesante !

Istoriografia comunistă a "altoit" pe ele comandamentele noii configurații geopolitice de după al doilea război mondial,pentru a-și justifica represiunile antigermane (spre ex) dictate de sovietici . Va trebui să meditezi asupra acestui balast...]

a)Al.Vaida Voevod (radio)

"D.Vaida ,în conferința rostită la radio în seara zilei de 10 mai ,s-a pronunțat categoric **contra hitlerismului**.A întrebuițat **cuvinte tari și juste** .A arătat toată **absurditatea acestei mișcări** și a subliniat **primejdia pe care o reprezintă această mișcare pentru România** "

b)"Patria" -oficiosul guvernamental clujean

"În legătură cu **noile mișcări de dreapta** ,izbucnite în special în sânul **populației minoritare a sașilor din Ardeal și a germanilor din Bucovina**,s-a dus și se duce **o vie discuție**. În ce privește **proporțiile mișcărilor amintite** ,**această campanie a fost și este desigur exagerată** ,ceea ce autoritățile au confirmat ,în urma cercetărilor făcute .

/Rățoieli și import de mândrie germană

Totuși, nu este mai puțin adevărat că , în unele părți,**rățoielile de hitlerism importat ca articol de modă germană**,au fost de natură **să îngrijoreze păturile pașnice ale populației**. **Spiritul de largă toleranță românească** , în ce privește libertatea manifestării pașnice a sentimentelor oricui,este cunoscut.**Câtă vreme aceste manifestări se reduc la sentimente de bucurie, de mândrie , de laudă sau de compătimire** ,fără a jigni interesele statului și ale țării, ele nu sunt periculoase.

"Toleranța aceasta , însă, a fost **înțeleasă greșit de minoritatea germană** din România, și **sașii ardeleni, braț la braț cu germnarii bucovineni**,au început să treacă **dincolo de marginile permise în manifestările lor**."Pe străzile orașelor și târgurilor cu populație săsească ,au început să apară **uniformele batalioanelor de asalt**, împodobite cu **zvastici , bastoane**, înarmate **agresiv cu cuie , pumnale** etc."

/Impactul asupra mișc. de dreapta românești

"Acest curent de **hitlerism importat** , de care a amintit d.primministru Vaida în cuvântarea d-sale la radio, **a făcut să se deștepte și grupările izolate** și aproape intrate în uitare **ale Gardiștilor de Fier**, care mai apăreau doar din când în când ,în toiul campaniilor electorale. **"Deodată cu uniformele hitleriste** , au început astfel să iasă la lumină ,mai mult pentru a impresiona , decât pentru a amenința,**pumnalele** care mai înainte erau folosite doar la pașnica ocupație a creșterii feliilor de slănină autohtonă."**Deodată cu gălăgia hitleristă**, au reînceput în mod izolat **mișcările studentești împotriva evreilor** .

...La **Mediaș** se vorbea de pumnale sosite din Germania .La **Cernăuți** s-au produs incidente regretabile.La **Brașov**, o instalare de preot s-a făcut în ritual hitlerist,cu participanți îmbrăcați în uniforma batalioanelor de asalt.

"În general ,**aceste mișcări nu sunt încă în proporția arătată de unele ziare**.Ele pot însă **degenera** , pentru a însemna pericole reale ."

/Măsurile preventive ale guvernului

De aceea, **guvernul este ferm hotărât să le reprime de la început.** " [----]Zilele acestea , **cu prilejul consfătuirilor administrative ale prefectilor,la ministerul de Interne, s-au dat indicațiuni pentru reprimarea energică** a tuturor turburărilor cari ar fi încercate "

36.)Campania PNL de răsturnare a gov.Vaida ,mai '33

Circulare .Declarații **IGDuca** ; Cuvântări:**Const.CIBrătianu,V.P.Sassu ,I.Nistor,Al.Lapedatu, C.Angelescu, Aurelian Bentoiu**.

(„Universul” , an 50, nr.129, 15 mai 1933)

«Circulară,semnată Duca-Tătărescu ,14 mai'33

(BCS, Fd.St.Georgs, pachet XLI, ds. 21) p.CCII,ds. 2)

[LD Nu am nici un dubiu că toate manifestările toate gesturile , toate cuvintele ce se rosteau atunci erau adresate lui Carol ! Că "decapitarea" lui Maniu fusese un semnal alarmant pentru deteriorarea relației Rege – Parlament – partide- șefii de partid !

Că PNL, Duca, se luau la trântă ,nu cu PNȚ și Maniu ci cu MSR și camarila !

Că asasinarea lui Duca va fi, moralmente , a doua "decapitare" săvârșită,de data asta și la propriu ,verigă ce se va adăuga lanțului cu care Carol al II-lea va zugruma sistemul democratic pluralist în România.

Restul este regie , balet politic, pe o scenă , din nenorocire, reală .Simt nevoia de a strânge firele din ceea ce s-a chemat țesătura pe care s-a urzit destinul României Întregite.

Cred că ar fi o speculație .dacă aş pune-o pe seama „modei politice”proaspăt marcate prin victoria lui Hitler în Germania.

Simple sau nu simple simptom al crizei sistemului democratic ???]

/Instrucțiuni organizatorice

Incapacitatea guvernului și partidului național-țărănesc de guvernare ;Intensificarea campaniei de răsturnare ;Organizarea de întruniri , consfătuiri etc.etc.

Ședința CC al PNL, clubul central, 13 mai'33

Hotărâri :la 4 iunie ,ținerea în fiecare capitală de județ a unei mari întruniri publice , numai cu cadrele de partid și masele.Cuvântările trebuie să cuprindă :critica necruțătoare a regimului PNȚ ; cererea succesiunii pentru PNL

Întrunirile se vor termina cu votarea unei Moțiuni.*

Ședința Comitetului Executiv al PNL, 14 mai'33

S-a hotărât ca , după 4 iunie, să se țină și 2 mari adunări regionale :la Craiova, Chișinău sau Cernăuți. Duca va pleca duminica următoare la Cluj, ca să prezideze adunarea tineretului din Ardeal, ocazie cu care va face noi declarații politice.

*Notă.Model de Moțiune

Cetățenii din județul.... adunați la chemarea PNL.... ascultând cuvântările

Constată că guvernul PNȚ reprezintă un guvern de violență și uzurpare .Nu a reușit să îndrepte cu nimic situația țării .Finanțele – dezordine , risipă ;șomajul funcționarilor ; pensiile micșorate ; impozitele mărite ;conversiunea –nesatisfăcătoare ; pe plan extern a permis „ controlul străin” ;Afacerea Skoda etc etc.

În consecință , PNL atrage respectuos atenția Coroanei asupra dezastrului ce amenință țara .Cere aducerea PNL la guvern

«Comitetul Executiv PNL

a)IGDuca

PNLși-a făcut datoria:critică și soluții

[LD:vezi pe larg și complet la fișier PNL-1]

"V-am chemat să ne consfătuim asupra acțiunii pe care trebuie să o desfășurăm în continuarea luptei noastre pentru apărarea marilor interese naționale..

În cursul ultimelor luni,în parlament și în afară de parlament,partidul nostru și-a făcut datoria.Am denunțat fără încetare și fără cruțare abuzurile și incapacitatea regimului național-țărănist.Iar pe de altă parte, pentru a dovedi încăodată că un partid de guvernământ ca al nostru nu se poate mărgini cu opera negativă a dărâmării unui regim , oricât de nefast ar fi el, și că în vremurile grele de astăzi , mai mult decât oricând, el are datoria să se înfățișeze opiniei publice ca un factor constructiv, am arătat țării , prin lucrările celor 6 adunări profesionale, soluțiile noastre precise și amănunțite asupra tuturor problemelor la ordinea zilei.[.....]

Așa fiind, datoria noastră nu este și nu poate să fie decât una :să nu dezarmăm până nu vom doborî un regim care compromite cele mai de seamă interese naționale .

▣Problemele țării

Într-adevăr, în momentul de față **patru mari probleme** stăpânesc viața statului român : problema **financiară**, problema **economică**, problema **ordinei publice** și problema **ordinei morale**. Peste câteva săptămâni , **se va împlini un an de când PNT a fost readus la guvern**. Suntem , deci, îndreptățiți să ne întrebăm : **în ce măsură a știut el să stăpânească , dacă nu să rezolve , aceste patru mari probleme ?**

Pentru orice observator nepărtinitor, este evident că guvernele național-țărăniști nu numai **nu au fost în stare să îmbunătățească situația** , dar că în toate domeniile **au complicat-o, au agravat-o și au compromis-o** , prin lipsa lor de **concepții** bine definite , prin **divergențele de vederi** din sânul lor, prin **adânca lor dezorientare** și prin organica lor incapacitate.

N-am de gând să fac bilanțul amănunțit al greșelilor și al neputinței național-țărăniști.

Câteva cuvinte sunt de ajuns pentru a stabili proporțiile răului și ale îngrijorării obștești.

#Financiar:controlul străin

"În ce privește situația financiară , acum un an n-aveam decât dezordine și deficite bugetare.

Astăzi **dezordinea continuă, risipa înflorește** tot mai sfidătoare , **fiscalitatea sporește** , dar , în plus, avem și **controlul străin**.

Oricum ar prezenta guvernul lucrurile, oricare ar fi formulele cu care ar căuta să amăgească opinia publică, **realitatea, trista realitate , este că patru ani de guvernare național țărăniștă se încheie cu epitropia Societății Națiunilor asupra finanțelor țării** și că România Mare trebuie să cunoască astăzi **umilinte pe care România Mică a știut să le evite** , chiar pe vremurile încheierii noastre , ca stat modern și în zilele suzeranității otomane.[....]

N-am avut și nu vom avea cuvinte îndeajuns, pentru a protesta împotriva acestei știrbiri a demnității noastre **pe care statul român n-o merită** și la care l-au adus numai incapacitatea unor cârmuitori vremelnici.

De aceea, **PNL**, care în tot trecutul său a luptat pentru neatârnamarea pe toate țărmurile , **se leagă să facă tot ce-i va sta în putință, pentru a înlătura cât mai repede acest control și a reda iarăși României o viață financiară de sine stătătoare."**

#Economic :fiscalitate exagerată ,nerezolvarea conversiunii

"În ce privește problema economică, **guvernele național-țărăniști n-au fost în stare să facă nimic** pentru a micșora criza și efectele ei. Dimpotrivă, prin **mărirea tuturor impozitelor**, printr-o **fiscalitate exagerată** și inchizitorială, printr-un **noian de legi nesocotite** , au secătuit ultimele izvoare de producție ale țării și **au distrus cu desăvârșire încrederea** fără de care orice reînviere a activității economice este cu neputință. Iar prin **felul nestudiat și pripit** prin care au căutat să rezolve **problema atât de însemnată a conversiunii** , n-au făcut decât să **prelungescă nesiguranța generală ,fără să îmbunătățească situația debitorilor și fără să salveze creditul public și privat."**

▣Ordinea publică:stare de asediu

[LD : Atenție ! Cred că este prima admonestare virulentă , nominalizată explicit, a lui IGDuca.

Stalin și Hitler cu ale lor **"coloane"** ,nu-l vor ierta ,**grăbindu-i condamnarea la moarte**.

Și deși , în istoriografia de până acum, de asasinarea lui Duca vor fi învinuiți numai legionarii, eu găsesc că ,din p.d.v. moral,**ambii dictatori puteau fi cointeresați** (deci implicați)în asasinarea lui. Cât privește dușmanii "interni" ,vor avea și ei , în doze diferite , partea lor de "contribuție" la crearea unei atmosfere violente **Inclusiv încrâncenările liberale, în asaltul spre putere .]**

"În ce privește ordinea publică, **deși PNT a dus zece ani dearîndul campanii înverșunate împotriva stării de asediu** ,acum **s-a declarat incapabil să guverneze fără a recurge la o atare măsură gravă și excepțională**. Am fi înțeles și aceasta , dacă n-ar fi fost decât pentru a putea avea **voluptatea de a constata că există o ironie a soartei împotriva demagogiilor nesocotite și o justiție immanentă** ,mai implacabilă decât toate răzburările omenești.

Nemesis își păstrează drepturile și în politica românească. Dar nepriceperea guvernelor național-tărăniste este atât de mare, încât **nici având în mână arma stării de asediu, ele nu sunt în stare să stăpânească ordinea publică.** E și firesc să fie așa, căci le lipsește condiția esențială pentru o atare operă, **le lipsește autoritatea morală."**

#Păcatele(greșelile) se plătesc (se răzbună)

[L.D:IGDuca pune o dublă doză de critică pe conduita PNL].Sau, mai bine zis, pune pe seama PNL greșelile morale și ale altor instituții și medii specifice regimurilor democratice . Dar surprinde parcă inefabilul unei lumi, mai greu de surprins : **climatul(atmosfera) politică.** "Când ai pactizat în opoziție **cu toate curentele subversive**, când ai apărat la bara justiției **toate dezordinea comuniste**, când ai negat ani de-arândul **orice pericol bolșevic**; când ai denunțat toate aceste agitațiuni primejdioase **ca fiind simple invențiuni interesate ale Siguranței Generale a Statului**; când, pe de altă parte, ai tolerat, ba, mai mult, ai încurajat curentele **extremiste de dreapta**; când ai găsit natural ca anumite minorități **să se înarmeze după lozinci și cu stipendii peste hotare**; e firesc ca **valul extremismului de la stânga și la dreapta**, să fi luat **proporții îngrijitoare** și ca la numeroasele greutăți ale zilelor de astăzi, să se aduce pentru România, în mod inutil și artificial, și **primejdia dezordinilor interne.** Întrucât ne privește, **nu putem tolera ca viața și siguranța statului român să fie amenințate de asemenea curente destrămoătoare și anarhice."**

#Este inadmisibil ca în România să existe imitațiuni străine

[LD: Oare de ce credea Duca că România putea rămâne fără contagiuni exterioare ? Dacă intrarea României în ciclul "modernizării" a fost, în mare parte, și rezultatul contagiunii ideilor venite din Apus, putea ea să-și sustragă destinul de la noile idei și evenimente ?

Duca avea însă dreptate atunci când sesiza anume acțiuni politice subversive, care vizau suveranitatea și integritatea țării. Și faptul că el, la acel început de an 1933, vedea în **Hitler și Stalin întru chiparea acestor pericole**, certifică luciditatea și competența unui **mare bărbat de stat** .]

Omenirea trece, desigur, pretutindeni, printr-o criză gravă. **Dar este inadmisibil ca România**, care își are rosturile și așezările ei, care-i pot asigura în chip normal o viață liniștită și o evoluție fără de zbuciumări, să fie abătută de la drumul ei firesc prin **imitațiuni fără rost, și după porunci** are vin fie de la **Moscova d-lui Stalin**, fie de la **Berlinul d-lui Hitler.**

"Dacă sunt astăzi în țara noastră **oameni atît de orbi** încât să nu vadă că, prin aceste acțiuni, și imixtiuni, **dușmanii noștri din afară urmăresc slăbirea României** și **pregătirea terenului necesar tuturor uneltirilor revizioniste**, PNL, al cărui nume este strîns legat de opera de întregire a neamului, **va ști să lumineze opinia publică și să determine astfel reacțiunile care se impun, ca o necesitate vitală de conservare și de apărare a patrimoniului național."**

IGDuca / 14 mai, 33

#Minoritățile

[LD : nici minoritățile nu aveau de ce să-l iubească ! Mai ales cele cu dorinți și acțiuni centrifuge, revizioniste]

"În nenumărate rânduri am arătat **simțimintele noastre prietenești, față de minorități.** În interesul însă al conviețuirii frățești care trebuie să existe între ele și noi, suntem datori să **le atragem în chip hotărât atenția** că **nici un stat nu poate să admită ca minoritățile lui,** în loc să urmărească politica statului din care fac parte, **să urmărească scopurile politice ale altor țări, și să execute poruncile de peste hotare,** care vin în conflict direct cu interesele României." Pe cât de larg este decis să fie PNL în privința tuturor revendicărilor minorităților, în cadrul statului român, pe atît el va ști să pună stăvilă pornirilor de **destrămare națională învesmântate în haina înșelătoare a drepturilor acestor minorități."**

IGDuca / 14 mai '33

≡Ordinea morală

#Afacerea „ Skoda”

"În ce privește ordinea morală, după **afacerea „Skoda”** este inutil să insistăm. **Moralitatea regimului național-țărănesc a fost definitiv pecetluită.** Știu că oamenii regimului susțin pretutindeni că afacerea s-a închis. Noi afirmăm încă odată că ea abia începe, și că **interesul PNT de a o îngropa, se va izbi de hotărârea noastră** nestrămutată de a nu înceta lupta **până când nu se va face lumină deplină.** Această hotărâre nu izvorăște dintr-un spirit dușmănos de răzbnare politică, ci din convingerea poruncitoare pe care o avem că în vremuri turburi și de adânci prefaceri de azi, **triumful imoralității duce matematic și fatal la prăbușirea însăși a ordinii sociale existente.** Or, aceasta n-o putem admite nici în temeiul credințelor care stau la baza crezului nostru politic, nici în temeiul grijei firești pe care o avem de viitorul acestui neam."

IGDuca / 14 mai, 33

#Decapitarea lui Maniu.

[LD:26 nov.2006. Dacă în ce privește caracterizările politice, Duca se vedește un fin portretist, în cazul lui Maniu este crud și pătimaș. A nota pozitiv "decapitarea" unui șef de partid de către propria formațiune, vedește o micime sufletească de care nu-l credeam capabil, cu atât mai mult cu cât "autorul moral" al decapitării putea fi Carol ! Nu-mi pot depăși eu răspunderile de istoric, dar pe moment gândesc că Dumnezeu îl va pedepsi pentru această "bucurie negativă"]

"Trebuie să recunosc însă că, în mijlocul acestei opere negative, **PNT a făcut și o operă pozitivă : a decapitat pe d. Maniu.**

N-am să examinez a cui e vina : a șefului, care la fiecare 6 luni demisionează, sau a a partidului care la fiecare cotitură mai importantă se desolidariza de el ?

A șefului care în chip nepermis flutura de la Bădăcin drapelul regionalismului și al republicanismului, sau **a partidului** care, în sfârșit, a refuzat să-l mai urmeze pe asemenea căi ? Nu o voi face din două considerațiuni : întâi, pentru că **nu vreau să mă amestec** în viața internă a partidelor. Ele sunt libere să-și aleagă, să-și păstreze și să-și dărâme șefii. Le privește.

În al doilea rând, fiindcă **nu știu până la ce punct** putem considera **ca sincere cele petrecute.**

Mentalitatea și practicile PNT nu sunt, prin tradiție, incompatibile cu duplicitatea jezuitică și, prin urmare, **n-ar fi exclus** ca printre alte inovațiuni, **el să fi introdus în viața noastră publică și sistemul șefiei bicefale, cu un șef pentru guvern, cu alt șef pentru opoziție.**

În aceste condițiuni, dacă am vorbit totuși de criza de șefie din PNT, este fiindcă **această criză constituie o nouă dovadă a stării de haos și de destrămare** în care se zbate **partidul care are încă pretenția de a conduce țara.**"

IGDuca / 14 mai '33

#Național –țărăniștii

"De altfel, ce jalnic spectacol ! **Priviți PNT în structura și sub toate laturile lui.** O doctrină pe care, între **demagogia și renegările țărăniște** din vechiul regat și între **regionalismul ardelean clerical și conservator** de peste munți - **nimeni nu o mai poate identifica** și situa precis în configurația politică a României de astăzi.

Principalii făuritori și apostoli ai partidului, unul câte unul, au plecat din rândurile lui :

în vechiul regat, **figurile reprezentative** și creatoare ale ideii țărăniște **au părăsit partidul :**

[LD : **Stere, Lupu, Iunian**] iar în **Ardeal, 80% din participanții adunării de la Alba Iulia, sunt în alte partide** și în luptă deschisă cu vechiul partid.

Și, pe deasupra tuturor acestora, **o permanentă criză de șefie** din care nu știm încă dacă decapitarea împlinită trebuie considerată ca hotărârea de a pune capăt, unor anumite apucături sau o nouă manoperă pentru prelungirea la guvern a unui regim osândit.

Adevărul este că **anul trecut acest regim nu trebuia să vină, iar acum el nu trebuie să mai rămână la guvern.** Prin urmare, **datoria noastră** este astăzi, ca și ieri, să luminăm opinia publică, și **să arătăm factorul constituțional** [LD : **Prima oară când este indicat explicit, Regele !**] **primejdia prelungirii regimului actual** și să nu încetăm lupta, până nu vom obține biruința"

IGDuca /

«Campania PNL

"În aceste zile, în care **toți nechemații și toți megalomanii revendică puterea pentru ei,**

fie-ne îngăduit cel puțin nouă, să nu recurgem la formule cari au devenit patrimoniul tuturor **acelora ce au pierdut simțul proporțiilor sau simțul ridicolului** [Lupu ? Iunian ?]- al preoților altarelor sfărâmate [G de F ?], al apostolilor credințelor perimate [Grigore Filipescu ?], al victimelor ambițiilor patologice. [ACCuza ?]

Un partid ca al nostru, cu trecutul, cu doctrina, cu programul, cu rădăcinile lui în masele populare și cu puterea politică și morală pe care o reprezintă, luptă cu demnitate pentru propovăduirea credințelor, până la izbânda de care nu-mi e permis să mă îndoiesc.

IGDuca / 14 mai'33

▫Politica externă

"Nu vreau însă să închei această cuvântare fără a vorbi despre **o chestiune care ne preocupă pe toți** și care este atât de scumpă și de sfântă, încât intenționat **n-am voit s-o integrez în analiza situației creată de regimul actual**. Prin natura ei însăși, **această chestiune este și trebuie să rămână neântinată**, pe deasupra scăderilor noastre interne și a luptelor noastre de partid. **E vorba de acțiunea care s-a întreprins în unele cercuri internaționale pentru revizuirea tratatelor de pace**. Să fie bine știut, urbi et orbi, că **întreagă conștiința națională, indiferent de partide politice și de luptele noastre intestinale, va face zid pentru apărarea hotarelor patriei**. [Vezi pe larg la [Politică externă](#)]

IGDuca /

▫Apel la mobilizare

Mulțumește pentru munca ce o desfășoară; îi roagă să vegheze ca masele să nu se lase ademenite de acțiunile demagogice. **"Partidul liberal va lupta cu ultima energie împotriva regimului național-țărănist, care este o primejdie națională, și nu se îndoiește nici o clipă de biruința sa finală."**

b) Const. I. C. Brătianu

▫PNL -partid loial șefului său.

[LD: acest mesaj este adresat pentru Carol II]

[.....] **Restabilirea situației politice, a crizei morale, a crizei economice, a dezordinii și crizei financiare depind de prestigiul partidului național liberal.**

Acest prestigiu este reprezentat **printr-un drapel. Drapelul nostru este șeful nostru.**

Dacă nu se va ști de toți că **noi suntem soldați devotați care ne urmăm șeful, că nu putem admite să ni se ceară vreo schimbare în organizația noastră, că noi suntem stăpâni pe noi**; dacă nu se va ști aceasta, **nu vom avea autoritatea morală și nici prestigiul necesar unui partid mare și puternic de guvernământ.**

Țara trebuie să cunoască **devotamentul nostru nețârmurit pentru șef.**

Trebuie să se știe că **partidul nostru este unul și indivizibil, că șeful nostru este autoritatea supremă a partidului nostru, și că vom merge înainte, având în cap pe d. Duca."**

c) Vasile Sassu /14 mai'33

#Axiomele regimului național-țărănist.

"Că țara trăește **zile grele, turbure, plină de suferinți și de umilințe, de anomalii și de primejdii, e o axiomă.**

Că la această situație îngrijorătoare a contribuit, în chipul cel mai determinant, **regimul național-țărănist care ne guvernează, e o a doua axiomă.**

Într-adevăr, **regimul național-țărănist are tristul merit de a fi generalizat mizeria și desnădejdea**. Iar **partizanii acestui regim, au cinicul privilegiu, ei în mijlocul acestei lumi desnădăjduite, să trăiască mai bine ca oricând, formând o insulă a desfrâului, sfidătoare, în mijlocul unei mări imense agitate și frământate.**

Sub acest **regim prielnic tuturor rătăcirilor**, sarcinile fiecăruia s-au înmulțit au sporit partidele, s-a anarhizat spiritul țării, a crescut enorm numărul milionarilor noi fără muncă, azi când munca e

hrană. **Se pulverizează forțele politice și se înmulțesc forțele anarhice. Au scăzut caracterele. Au slăbit rezistențele înăuntru.** Iar afară dușmanii ridică semeț capul. Iată situația. [...]

#Regimul PNȚ-trăește numai prin grația regală!

" Lipsit de voința țării , de voința națională, **trăește numai din grația regală.** Iată adevărul, iată **punctul delicat și nevralgic**, în jurul căruia se desfășoară tragedia situației politice.

Ce-i de făcut ? Suntem într-un impas. Cum ieșim din el ?

Răspunsul e simplu :Întrucât când, **după Constituție, Suveranul singur are prerogativă,** când un guvern devine un guvern de primejdie națională,atunci **Suveranul trebuie să facă uz de prerogativa Sa și să dizolve Parlamentul care mai susține acest regim** pentru considerațiune de exploatare pe cari toți le cunoaștem .

Da, țara întreagă să facă un apel , plin de respect și de demnitate , factorului constituțional , ca printr-un *decret regal* să pună capăt primejdiei și să libereze națiunea de sub povara și canonul regimului nefast."

d)I.Nistor, Al Lapedatu, CAngelescu ,Aurelian Bentoiu

▣Bucovina solidară

▣ Ardealul solidar

▣ Vechiul Regat solidar !

▣ Generația tânără solidară !

e)NNSăveanu

▣Puterea pentru PNL !

f)IGDuca

▣Înainte, până la biruința finală!

"Țin să vă mulțumesc călduros pentru cuvintele rostite de dvs.Și pentru că **fiecare dintre dvs ați ținut să subliniați solidaritatea dintre partid și șef,** țin să fac următoarea declarație :

Cu sprijinul dvs., al partidului, sunt convins că voi purta cu demnitate drapelul glorios ce

mi-a fost încredințat.Vă mulțumesc încăodată și nu vă mai spun decât un lucru :

Înainte până la biruința finală !" .

PNL / 14 mai '33

37.)Întruniri liberale în toată țara ,duminică, 5 iun.'33

("Lupta" , an XII, nr.3480, 6 iun.'33 ; " Facla" , 6 iun.'33)

[LD În acea zi, la București , se ținea Conferința Blocului țărilor agrare ,unde Madgearu expunea situația economico-financiară a României

Dau aceste episoade ca un exemplu de mobilizare pentru schimbarea unui guvern.

Folosită ca o amenințare de *război civil* de către PNȚ în 1928,metoda acestei **disproporționate mobilizări de forțe, timp, bani, energie,** se făcea totuși...numai pentru urechile "*factorului constituțional*",pentru a-i forța mâna să facă gestul !]

/71 întruniri în 71 capitale de județ

În Capitală, 4 întruniri, și la toate , pe rând, a ținut scurte cuvântări IGDuca .Discursuri multe .La

ele nu s-a prezentat programul de guvernare al PNL ,ci s-a criticat guvernarea PN
T ,cerându-se puterea .

-IGDuca (București) :în cele 71 de județe , mii și mii de cetățeni afirmă credința lor în PNL,
cerând înlăturarea regimului PNT. Zidurile cetății guvernamentale se clatină din toate părțile ;
să se considere permanent mobilizați.

-Dinu Brătianu (Câmpulung) : **România are o politică internă și externă slabă.**

Pactele între Polonia și Rusia , între Franța și Soviete, Pactul celor 4 mari puteri, **se încheie
peste capul nostru.** S-a impus controlul financiar străin.În zădar se străduiește Titulescu să ne
convingă că toate acestea s-au făcut cu ... consimțământul său .**Formulele platonice ale**

Conferințelor de la Stressa,Geneva și Lausanne, nu au soluționat nimic ...

-Victor Antonescu (la Tr.Măgurele) :Sarcinile economice ale PNL vor fi f.grele :
nerezolvarea datoriilor agricole ;echilibrarea bugetului ; problema valutară ;
în așteptarea Conferinței de la Londra - problemele statelor agrare

-Vict.Iamandi (Iași) :**PNL va veni singur la putere și nu va face nici o tranzacție ;**

Grupările politice apărute din " arivism " și "ambiții ridicole" ,**trebuie să dispară din viața
publică ;**

-dr.Angelescu (Buzău) : **situația precară a învățământului** și a cadrelor didactice .

-V.Sassu (Constanța) : **a cerut lui Duca să facă un apel la regele Carol - singur în drept -
să dizolve Parlamentul, să înlătore guvernul, să pună capăt acestui regim**

-C.Dimitriu (Târgoviște) : Pentru guvernul de mâine, PNL nu va face nici o "combinatie" .
Suntem destul de tari, competenți, cumiști , pentru a ne asuma puterea.

-I.Nistor (Cernăuți) : **contra încercărilor de " balcanizare " a vieții noastre politice,**
prin introducerea **metodelor " teroriste " ,**precum se încearcă din partea anumitor
grupări hitleriste, gardiste, comuniste.

Întrunirile PNL / 5 iunie '33

38.)Agitații hitleriste,naționaliste ,antisemite, mai-iul.'33

[LD :convingerea mea este că atmosfera , propaganda, acțiunea , antisemită , zurbagistă,
a fost cu precădere , cuzistă.În manifestările universitare , legionari și cuziști , au acționat
deseori împreună.Cu toate acestea ,la "judecata istoriei",au fost și sunt culpabilizați ,mai ales ,
legionarii.Încearcă să dezvolți ipoteza **rolului cuzismului în formarea mentalității naționaliste**
antisemite românești,cu prelungire în mișcarea legionară.Adică , cuzismul – ca ideologie , și
legionarismul – ca braț.De aici se pot trage câteva concluzii foarte interesante.

Pe de altă parte,foarte **active,zgomotoase și exagerate** ziarele **Lupta,Dimineața ,Adevărul ș.a**
Trebuie să surprinză **campania exacerbată** (după părerea mea) , pe care au făcut-o !

De asemenea ,**măsurile disproportionat de grave** luate de **Senatele universitare** ,contra
studentilor naționaliști.]

Închiderea Fac.Medicină Cluj

("Lupta" , 17,18 mai' 33)

Din Cluj se anunță că **agitațiile antisemite la Universitatea locală** , departe de a fi potolite, au
luat proporții.Studenții evrei au trebuit să se retragă de la cursuri, de teama amenințărilor
colegilor lor creștini. Eri însă, în urma **măsurilor luate de rectorat, studenții evrei au revenit la**
Universitate ,dar n-au apucat să intre la cursuri căci **bătăușii antisemiți s-au năpustit asupra lor,**
lovindu-i.Un student evreu din anul V, a fost grav rănit.

O delegație de cuziști a cerut d-lui Iuliu Hațieganu să înlătore pe evrei de la cursuri.

D.prof. Hațieganu a răspuns delegației că **va aduce forțe de poliție și nu va îngădui să se
producă scandaluri.A sosit imediat un detașament de jandarmi, și numeroși polițiști**, care i-
au înconjurat pe studenți și i-au adus la Poliție. **S-au operat vreo 100 de arestări.**

În urma acestor incidente, **a fost convocat Senatul universitar** , care a hotărât
suspendarea cursurilor la Facultatea de medicină din Cluj, până la terminarea anului școlar.
S-a mai decis **eliminarea de la 2 sesiuni de examene a celor 40 de arestați."**

Între cei arestați, se află și **4 studenți din Garda de Fier**, care fuseseră înaintați Parchetului cu 10 zile în urmă, [7 mai] pentru că **au sechestrat și amenințat pe polițiștii** veniți la sediul Gărzii de Fier, **spre a ridica scriptele și a proceda la dizolvarea ei.**

/Neautorizarea congresului LANC , Iași, 17 mai '33

La Iași, **Liga cuzistă** convocase pentru duminică **un congres. Autoritățile n-au aprobat ținerea acestui congres.** Studentul ieșean **Virgil Gavrilescu**, președintele Cercului studențesc creștin, a fost **eliminat din Universitate**, pentru că a lansat un **Manifest** prin care cerea **introducerea în Universitatea ieșeană a lui „numerus nullus”**

/Eliminarea studenților din Universitatea Iași

(“Dimineața” an 29, nr. 9491, 2 iun. '33)

Iași, 31 mai '33

[LD: dar ziarul nu publică nici o statistică despre nr studenților de la Fac. din Iași ! Să elimini aproape 100 de studenți deodată, nu era ceva obișnuit !]]

Senatul universitar s-a întrunit spre a discuta **cazul studentului Gavrilescu**, care a semnat cunoscutul **Memoriu**, prin care cerea **introducerea lui "numerus nullus"** pentru studenții evrei. Senatul a decis **eliminarea pentru totdeauna din Universitate a 23 studenți**, care au făcut **declarații individuale de solidarizare cu Gavrilescu.**

De asemeni, a hotărât **eliminarea pentru 2 sesiuni de examene a 63 de studenți**, care au semnat o **declarație colectivă de solidarizare cu Gavrilescu.** S-a mai hotărât ca, **dacă** studenții vor „reveni” asupra declarațiilor, **decizia Senatului să fie anulată.**

#Agitații cuziste și codreniste la Tighina

(“Adevărul”, an 47, nr.15.179, 1 iulie 1933)

Tighina, 29 iun. '33

Agitațiile la care se dedau cuziștii și codreniștii din Basarabia, recrudescența acestor agitații, **de când s-a instalat în Germania regimul hitlerist.** De altfel, **cuziștii și codreniștii se reclamă ca adepți ai lui Hitler**, elogiind politica acestuia, și organizându-se în **batalioane de asalt și legiuni, după model german.**

#Partidul "naționalist-socialist"-Ștefan Tătărescu

Se pare, însă, că **aceștia n-ar reprezenta adevăratul spirit hitlerist**, căci **de curând au descălecat în Basarabia**, reprezentanții „adevăraților hitleriști români”, conducătorii **partidului „naționalist-socialist”** din România, în frunte cu d. **Ștefan Tătărescu.**

Despre d. Tătărescu știam până acum că e președintele „ARPA”. În materie politică, este un **cunoscut „aviator”**, deoarece a cutreierat mai toate partidele. Acum aflăm că **este șeful partidului național-socielist** și reprezentantul spiritual al lui Hitler în România.

Acum câteva zile, însoțit de d. **Bibiri –Sturia** și de perceptorul **Bălan** (condamnat cândva pentru delapidare), a sosit la Tighina pentru a organiza secțiunea.

A ținut două adunări, la Tighina și Bulboaca, unde a împărțit manifestul partidului.

Manifestul, redactat în **"stil de gardist de noapte"**, începe prin a constata că

< Tineretul și în special intelectualii români și germani creștini > sunt înlăturați sistematic din toate funcțiile active ale vieții economice . Cere abandonarea etalonului aur și orientarea spre Germania , deoarece < poporul român și cel german au fost predesinate de providență să apere onoarea, libertatea și civilizația în centrul și sud-estul Europei . >

Manifestul are și o parte redactată în l. germană, în care **germanii din România sunt îndemnați să se înscrie în PNS.** În cursul nopții, în Tighina, **s-au lipit manifeste PNS, numai pe casele evreești**, sub privirile binevoitoare ale gardienilor publici ! Acțiunea PNS la Tighina, este sprijinită de Schroder, supus german, șeful uzinei electrice.

Prefectul de Tighina, Luncescu, a dat ordin să se facă cercetări și să fie arestați cei care au lipit afișele.

39.) Ion Zelea Codreanu, Scrisoarea-protest , 2 iul. '33

("Universul" an 50, nr.177, 2 iul. '33)
IZ Codreanu / 2 iulie 1933

#Campania de calomnii din presă

"Domnule director,

"**Anumita presă**, care n-are nimic comun nici cu destinele neamului nostru românesc și nici cu legea noastră-**acompaniată această presă și de presa tuturor partidelor** protivnice organizației politice din care fac parte -**răstoarnă zilnic asupra noastră o avalanșă de invenții tendențioase, neadevăruri sfruntate și calomnii.**

La aceasta se mai adugă și **cele răspândite sistematic din gură în gură , pe șoptite.**

"Spre a putea înlătura numai câteva din seriile nesfârșite ale neadevărurilor lansate, **fac apel** , pentru șirele ce urmează , în numele Adevărului Sfânt, la ospitalitatea presei românești independente , și în primul rând **la prea valorosul dvs ziar**, adevărat monitor al conștiinței naționale și românești, **ospitalitate pentru care vă rog să primiți viile mele mulțumiri.**"

#Garda de Fier=org constituțională, monarhică, națională, creștină

"**Organizația politică** din care fac parte , care se numește „**Garda de Fier**” , înscrisă pe tabloul comisiei centrale electorale de la Ministerul de Justiție, cu semnul electoral , numit pentru popularizare „**gardul de fier**” , **este o organizație strict constituțională** . Adică înțelegând că chiar o eventuală modificare a Constituției , nu poate fi făcută decât cu respectarea normelor prevăzute. **Este perfect legală** . Înțelegând adică nu numai să respecte legile , ci că orice reforme ar necesita viața nației , ele trebuie să devină mai întâi legi.

"**Este necondiționat monarhică și dinastică** Crede cu fanatism **în ideea de ierarhie , de ordine și de disciplină**. Este **națională** , întrucât crede necondiționat într-un viitor etnic al neamului românesc. Este **creștină** , întrucât crede în Divinitatea lui Isus și în învățătura neatinsă a Bisericii lui Hristos. **Adoră adevărul și este protivnică minciunii** până -ntratât , încât preferă înfrângerea pe calea adevărului , decât biruința pe calea minciunii. În sfârșit , **Garda de Fier posedă cultul onoarei și bucuria jertfei**. Și nu este caz să fi deviat vreodată de la aceste principii fundamentale.

#De ce este prigonită ?!

"**Atunci de ce este prigonită ?** Tocmai de aceasta ? Adică pentru principiile acestea și pentru neabaterea de la ele ? O astfel de luptă este firesc s-o ducă fiii Minciunii . Ei o duc doar de la începutul lumii."

#G.de F va reacționa dacă este atăcată

Înțeleg în ultimă analiză **îngrijorarea, invidia și lupta partidelor în contra noastră, din cauza popularității mereu crescânde a Gărzii de Fier.**

Deși, chiar și partidele și grupările adverse ar trebui să știe , **că sunt limite , peste cari nu se poate trece fără mari riscuri și peste cari , deci, nu trebuie să se treacă.**[.....]

un organ al partidului național-țărănesc , anunță că **< organele însărcinate să ne apere pe noi de furia sătenilor, nu vor mai interveni pe viitor . >** Adică tălmăcind pe înțelesul tuturor , **partidul ne amenință** că va folosi pe viitor **bande de bătauși în contra noastră**, individual, sau pentru tulburarea adunărilor noastre. adică ceea ce au încercat **la Teiuș, unde au adus cu 16 camioane , 400 de inși cu ciomege.**

Totdeauna noi am fost de părere , **că adunările adversarilor politici trebuiesc respectate ; dacă însă ne vor provoca** în modul acesta , **atunci și noi putem face la fel.**

Și întrebăm , care va fi rezultatul ? Aceasta pentru partidul național-țărănesc și pentru toți șefii și fruntașii politici.

#Prigoana guvernului este inadmisibilă

"Dar guvernul ? Guvernul trebuie să fie al țării. Atunci **ce rost are prigoana asmuțată de de Ministerul de Interne**, prin **ordinul secret nr.27.845 din 30 aprilie 1933?**

Și a Ministerului de Justiție , tot așa de secret, sub nr. 42.143 din 24 mai 1933 ?
În orice caz, coarda este prea întinsă , și eu consiliesc , rog chiar, să se destindă , puțin măcar, ca să nu plesnească .Iar dacă această rugămintă a mea nu va fi ascultată și înțeleasă, atunci eu implor între mine și dușmanii noștri , dreptatea lui Dumnezeu, prin osânda Lui : Dacă eu am spus neadevăr și umblu pe căi nedrepte ,să se aleagă praf și pulbere de ființa mea fizică și spirituală,și de organizația din care fac parte , iar dacă domniile lor, dușmanii noștri, au lansat neadevăruri în contra noastră și ne asupresc pe nedrept,atunci asupra lor să cadă osânda lui Dumnezeu :praful și pulberea să se aleagă de ființele lor fizice și spirituale , ca și de partidele lor! Amin !
Prof.Ion Zelea Codreanu ,deputat de Tutova.”

*Notă.Armand Călinescu despre scrisoarea-protest a lui IZC

LD: Armd.Călinescu invocă ca o dovadă a legitimității măsurilor represive ,o scrisoare –protest adresată de CZCodreanu , publicată în "Calendarul" din 3 iulie 1933, în care se cerea încetarea prigoanei contra G de F ,de către guvern ,prin ordine secrete ,reproducând pasajul cu acest blestem ,în care este invocată judecata lui Dumnezeu. Cred că este vorba de aceeași scrisoare sau de o variantă a ei (DAD, MO nr.39 ,5 apr.'34 ,p.1691, retro'33)

40.)13 iul.'33.Comitetul Național Antifascist

("Facla" , an XII, nr. 734, 13 iul.'33)

[LD: ehehei , câtă cerneală a curs pentru acest CNA și Apelurile lui, în care a activat și tânărul Nicolae Ceaușescu ! Câtă importanță s-a dat acestei asociații "legale" aflate sub directă conducere a PCR !Dar și cât de popularizată a fost în epocă !Momentan mi-i lehamite să scriu despre el.Dar va trebui .Nu se poate să vorbim numai de extrema dreapta și să nu ne ocupăm și de extrema stânga de la noi !]

Primim :

<Dle director,

Comitetul Național Antifascist a lansat următorul **Apel :**

"Izbânda vremelnică a regimului hitlerist în Germania , a provocat pretutindeni

o nouă îndârjire a reacțiunii fasciste.

Peste tot, și la noi în România de asemenea,**partizanii urii de rasă și dictaturii fascisto-antisemite** se dedau la cea mai demagogică propagandă ,**ațâțând șovinismul și deșteptând instinctele reacționare** ale unor pături pe cari mizeria fără precedent , le împinge să vadă mântuirea înapoi, nu înainte.**Adeptii hitlerismului român iau ca exemplu , în propaganda lor, Germania** .[-----]

≡**Congresul de la Paris**

"**Congresul de la Paris a hotărât să înceapă o mișcare antifascistă în lumea întreagă** , pe baza **unirii tuturor adversarilor barbariei antisemite și fasciste** , fără deosebire de credință politică și stare socială.

Congresul recomandă deci constituirea de **Comitete antifasciste** în lumea întreagă, recomandând ca **muncitorimea de astăzi, clasa cea mai bine organizată** cea mai în stare de a opune **o forță hotărâtă fascismului** , stăruie cu deosebire asupra necesității **de a se forma comitete largi antifasciste** , în toate întreprinderile industriale ,și mai ales în cele ale **industriei grele** .**Congresul se adresează intelectualilor** , cerându-le să adere **în grup cât mai compact la mișcarea antifascistă.** [.....]

≡**Comitetul Antifascist din România**

[LD: fă de bine și citează un coleg care a scris despre acest CNA ,poate dai de lista completă șoi cu cine a mai aderat la acest CNA .Și despre procesul CNA Nu trebuie pierdută ocazia de a vorbi despre tov.Ceaușescu , nu ?!]

<Față de creșterea pericolului fascist în România,**subsemnații intelectuali și muncitori români**, am luat inițiativa formării unui **Comitet antifascist** ,pe baza hotărârilor **Congresului de la Paris**. Acest Comitet va fi **sâmburele** în jurul căruia **se vor concentra toate forțele antifasciste din**

România.[....]

Iorgu Iordan, prof.la Facultatea de Litere, Iași ; **P.Constantinescu-Iași**, prof.la Facultatea de Teologie , Chișinău ; **Ilie Cristea**, profesor ; **Dr.I.Mironescu**, prof. la Facultatea de medicină,Iași ; **Barbu Lăzăreanu**, scriitor ; **C.Motaș**, prof.univ. ; **Cicerone Teodorescu**, prof. și ziarist ; **Sandu Eliad**, regizor ; **Sorin A.Toma**, student ; **Ilie Stănescu** , muncitor tipograf ; **Ion Iliescu**,muncitor CFR ; **Maurice Edel**, ziarist .>

41)26 iun.'33.Întrunirea PP-Averescu ,la Silistra

("Universul", 50, nr.172, 27 iun.'33)

a)Gr.Trancu –Iași (ex-ministru)

«Stindardul lui Averescu

Felicită pe Papacostea pentru sărbătoarea prilejuită;

"Oare e posibil ca **o țară cu un trecut așa de eroic** ,care are **comandanți ca Mareșalul Averescu** ,**să se zbată în mizeria aceasta** , **încât unora le lipește și bucata de mămăligă ?**

Cum este posibil **să moară cineva de foame în țara aceasta ? Trebuie să fie aici o bubă.**

" Dacă avem mulți profesori, ambasadori și poeți ai neamului ,**ne mai trebuie** deasemeni și **profesori, ambasadori și poeți** ai neamului **care să predice caracterul** , singura comoară ce poate să ne salveze.Cred că am ajuns în acel moment suprem care ne dictează **să pornim la lupta de salvare**"[-----]

Gr.Trancu-Iași / 26 iun.'33

#Înlăturarea Regimului PNȚ !

"Azi e un an de când avem un guvern , același guvern **care a împușcat pe ceferiști**,**au bruscat pe mutilații de război**, **au jecmînit averea țării** , și totuși continuă să guverneze țara .

Nu sunt ei vinovați ?[....] **Die Mareșal**, aveți un trecut plin de evenimente .Întindinți și azi mâna, **salvați fiii acestui neam ! A lăsa să mai dăinuiască această stare** , este o crimă .

Dacă i-ați salvat din mâna dușmanului, **nu-i lăsați să moară în propria țară !** [----]

b)mareșal Averescu

«Deviza PP:muncă, cinste, legalitate

Starea de azi nu mai poate dăinui."Din tot sufletul **doresc o schimbare bună și pe cale normală**" Pentru orice împrejurare, eu cer **partidului poporului, să pregătească partidul** , pentru a fi de folos țării."Un partid politic nu poate fi de folos țării , nu poate face rânduială obștească, dacă nu are **rânduială în casa lui proprie**.

Cer de aceea **organizații solide și perfect disciplinate** , pe care să pot conta că ,fără șovăială și fără precupețire, vor desfășura activitatea lor călăuzite numai de **vechea noastră deviză** : **< Muncă, cinste , legalitate >**"

Averescu / 27 iun.'33

42.)5 iul.'33.Ședința Delegației Permanente a PNL

("Universul" , an 50, nr.181, 6 iul.'33)

Vezi fișier PNL-1

-IGDuca:

#Agravarea situației financiare

[...] De la **întrunirile** pe care partidul nostru le-a ținut în ziua de **4 iunie** în întreaga țară și la care s-a denunțat primejdia ce o reprezintă continuarea guvernării actuale , **situațiunea s-a agravat foarte mult.** [...]

"Sub un regim de **fiscalitate excesivă, de vitregie legislativă** și de permanentă nesiguranță , **economia națională nu poate să renască**,ci dimpotrivă se luptă la fiecare pas cu greutate din ce în ce mai mari și cu o desnădejde , din nenorocire , pe deplin întemeiată .[----]

#Criza morală:curentele extremiste .

"Cât privește criza morală,ea este mai acută decât oricând.**Regimul tuturor concesiunilor, al tuturor ilegalităților și al tuturor abuzurilor,continuă să sfideze morala unei țări** însetată de dreptate și de cinste.Nevoia sancțiunilor răsună de la un capăt la altul al țării.[....]

La umbra crizei financiare , economice și morale, în mijlocul căreia ne zbatem,nu e de mirare că **toate curentele extremiste găsesc teren prielnic** pentru **acțiunile lor de destrămare a vieții sociale și de turburare a vieții publice.**

Asemenea curente nu se pot combate decât printr-o **politică de construcțiune și printr-o nediscutată autoritate morală.**

Regimul actual , care timp de 4 ani , **n-a făcut decât operă negativă și de distrugere, nu poate fi guvernul salvării și al reconstrucției naționale.Regimul risipei și al ilegalităților** nu poate avea autoritatea morală **să stăvilească pornirile anarhice , să reîntroneze pacea socială și să readucă disciplina în sufletele atât de tulburate ale țării."**[-----]

IGDuca / 5 iul'33

▫PNL:continuă lupta de răsturnare

"Față de această neîncetată agravare a situației,**nu pot fi vacanțe pentru organizațiunile partidului liberal.** Datoria acestor organizații le impune **să continue fără încetare și fără cruțare lupta cea mare** pe care partidul nostru a întreprins-o pentru mântuirea țării **și pentru reluarea operei de consolidare a României Întregite** , întreruptă în ultimii ani. (aplauze puternice)

Cer , deci, tuturor organizațiilor și tuturor prietenilor să nu cruțe nici o sforțare pentru ca, în cursul acestei veri ,lupta să fie dusă cu toată hotărârea și în toate structurile sociale. Șefii de organizații județene , șefii de sectoare, șefii de organizații comunale trebuie să ție veșnic trează conștiința publicăîn privința primejdiei pe care o reprezintă regimul actual ,și **să arate cetățenilor de la sate și de la orașe** , atât de nemulțumiți și atât de îngrijorați de starea actuală de lucruri , **că încerderea lor în partidul liberal este întemeiată și că acest partid va ști să-și facă datoria și va corespunde pe deplin nădejdlor pe care țara și le-a pus în el.** (aplauze puternice)

IGDuca / 5 iul.'33

▫ Crezul lui Duca

"Într-adevăr, numai PNL ,**cu rădăcinile lui în țară, cu experiența și cu autoritatea lui, poate restabili situația țării,**astăzi atât de grav compromisă.

Despre programul nostru nu mai e nevoie să insistăm.**Avem**, și avem cu mândrie pretenția că nici un alt partid politic n-a fost în măsură să formuleze mai precis și mai cu **deamănuntul programul și soluțiunile** cu privire la toate problemele și nevoile la ordinea zilei ,decât partidul liberal. Lucrările și concluziunile **adunărilor noastre profesionale** sunt mărturia vie și justificarea temeinică a acestor afirmații.

Cât despre **intrigile și pretențiile adversarilor noștri** , dați-mi voie să fiu laconic.**Intrigile lor le disprețuiesc** , iar la pretențiile lor, **surăd.Și unele și altele sunt dovada slăbiciunii lor.**

În drumul lui spre marile înfăptuiri de mâine, și în înaltele lui preocupări pentru stat și pentru neam, **partidul liberal nu are vremea să se oprească nici la intrigile unora, nici la pretențiile altora**(aplauze prelungite)

"De doi ani și jumătate de când am onoarea să **conduc destinele partidului** ,m-ați înconjurat dvs.**membrii delegațiunii permanente , precum și întreg partidul,cu o încredere și cu un devotament** pentru care țin să vă exprim încă odată **via mea gratitudine.**(aplauze prelungite)

Știu că mă susțineți cu aceeași însuflețire în lupta pe cât de mare , pe atât de grea, pe care o purtăm împreună și văd în această **desăvârșită și permanentă comunitate de gândire și de simțăminte dintre dvs și mine**, cea mai sigură **chezășie a izbândeii** depline și strălucite ce **va încununa truda , sforțările și jertfele noastre**" (aplauze entuziasmate)

Comunicatul Delegației Permanente PNL

După expunerea lui IG Duca și discuțiile urmate , **Delegația Permanentă** a votat în unanimitate următoarea **hotărâre**:

"**Delegațiunea permanentă** , ascultând expunerile președintelui și debaterile ce au urmat asupra situațiunii politice , constată că **de la marile adunări județene de la 4 iunie , situațiunea s-a agravat** , punând tot mai mult în primejdie interesele vitale ale țării.

"**În consecință, delegațiunea permanentă , în deplin acord cu președintele ei, hotărăște în unanimitate că lupta începută în interesul superior al Țării și al Coroanei, trebuie să fie continuată cu toată energia până la izbânda deplină. Și să se dea tuturor organizațiilor județene instrucțiunile necesare în acest scop.**" [...]

În mijlocul celei mai cordiale însuflețiri , ședința a fost ridicată , stabilindu-se că următoarea, pe luna august, să aibă loc **la Măldărești** .

PNL / 5 iul.'33

43.)10 iul.'33.dr.Lupu, Declarații,Galați.

("Adevărul" , an 47, nr.15.187, 11 iul.'33)

[LD : subtitlurile îmi aparțin **Despre acest demagog de "stânga" ... să vorbim numai de bine, nu-i așa ? Bălăcărește foștii colegi , cu care , de altfel, peste câțiva ani se va alia din nou După care , după '48 ,se va despărți definitiv ! Dar , ce să-i faci , a intrat în istorie !]**

PȚ a ținut o întrunire **la Galați**, sub **președinția lui I.E.Vasilii**.

#Afacerea Skoda, Lupeni, Grivița

Dr.Lupu, luând cuvântul, a spus că **guvernul este virtualmente mort**, și că nici nu mai poate fi vorba să se prezinte în toamna în fața Parlamentului. În țara românească s-au făcut multe hoții, **dar așa cum a furat guvernul actual ,nu s-a mai întâmplat niciodată.**

Pentru a-și îmbogăți partizanii, s-a plătit un afet de tun în loc de 115.000 lei, 1.650.000 lei la Skoda. Pentru o țevă de tun, în loc de 400.000 lei cât costă în Elveția, s-a plătit 1.200.000 lei la Skoda. **Un asemenea partid este mort pentru totdeauna.** Au furat dosarul și cifrul afacerii Skoda, încât nu se mai știe ce a fost, și ce n-a fost în această chestiune.

Amintește apoi de **incidentele sângeroase petrecute la Lupeni și la Grivița**, sub național-țărăniști. L-a combătut pe Iuliu Maniu , dar atunci când a avut o atitudine demnă, l-a susținut.

-Curentele de stânga ? :nici o primejdie !

În ce privește curentele de stânga, **nu-i nici o primejdie**, căci instinctul de conservare al clasei dominante va și să țină în cumpănă **pericolul acestor curente.**

-Curentele de dreapta ? :mai periculoase !

Curentele de dreapta, ale **cuziștilor și Gărzii de Fier**, **sunt mai periculoase.** Oamenii aceștia umplu capul poporului cu **argumente false**, iar poporul e prea simplist ca să-și dea seama de acesta. **Eu sunt împotriva lui Zelea Codreanu**, după cum sunt și **contra profesorului Cuza**

/Evreii? Nu sunt vinovați de situația țării !

Nu evreii sunt vinovați de situația nenorocită a țării. Câți evreii sunt amestecați în afacerea Skoda ? **Nici unul. Numai generali și miniștri.** Cei care spun că testamentul vechi nu este baza testamentului nou, **comit o mare erezie.** **Biblia ne-a fost izvorul de unde am luat tîria sufletească.** De acolo am învățat iubirea aproapelui. **Nu vă luați după gogorițele de dreapta, nici după cele de stânga .Orice ură de rasă este o ură blestemată și împotriva religiei creștinești.**

/El este sincer cu MSR

Am fost des la Rege, și suveranul mi-a spus să vin cât mai des. Diferența dintre mine și ceilalți, este că ei spun regelui că face bine **chiar când face rău**, eu când mă duc îi spun tot pe față, și nu merg plecat. Eu îl iubesc pe Rege, mai mult decât ei. **Nimeni nu e mai rău informat ca Regele.** Eu vreau să primesc puterea întâi de la dvs, și apoi de la Rege.

Dr. Lupu / 10 iul. '33

44.) 16 iul. '33. N. Iorga, expozeu la șed. Comit. Executiv al PND

("Adevărul", an 47, nr. 15193, 18 iul. '33)

[LD :este relatarea ședinței, apoi un interviu acordat ziarului. Iorga este, ca totdeauna, orgolios, aluziv, echivoc dar ...sincer. Pe românește, **Bate șeaua să priceapă măgarul.**

Altfel, o satisfacție răutăcioasă (în care răzbate supărarea lui profundă pentru felul cum a fost "debarcat"), pentru această guvernare naț-țărănistă care a fost și mai catastrofală.]

Ședința se ține la Vălenii de Munte.

N. Iorga / 16 iul. '33

«Stilul de lucru al celor trei regi

"Cred că față de unele zvonuri, cari lăsau să se știe că, în urma unei indispoziții, n-am putut urma o anume invitație, este bine să dau unele lămuriri.

"**Dinastia a avut**, într-o țară nouă, pe care a trebuit s-o câștige, **trei atitudini.**

I) **Prima a regelui Carol I**, când audiențele erau foarte rare. Pe mine mă primea totdeauna cu plăcere, probabil pentru că nu mă îndesam la audiență. A fost atunci o epocă de libertate.

În guvernarea țării, regele Carol I nu se amesteca. El își rezerva numai politica externă.

Deci o atitudine.

II) **A venit regele Ferdinand.** Om amabil, glumeț, primitor. Avea dispoziție către humor.

Îi plăcea să râdă, mai ales de miniștrii săi, în afară de Ionel Brătianu. De unde a rezultat că, atunci când Coroana nu susținea suficient pe miniștrii săi, guvernul nu are autoritatea de care ar avea nevoie. **Regele Ferdinand râdea de miniștrii săi, dar nu guverna în locul lor.**

III) "Se poate însă întâmpla **să dorești a guverna.** Atunci, însă, trebuie să definești **rolul regelui** și pe acela al **președintelui de consiliu.** Eu cred că **regele nu e numai pentru continuitate ci și pentru direcție. Dar șeful guvernului trebuie să aibă mână liberă.**

Se pune însă o întrebare: când voi merge eu la Palat?

Răspund: **Atunci când Majestatea Sa va termina cu experiența de acum "**

Iorga / iul. '33

«Partidul Național Liberal trebuia adus la putere în 1931!

Partidul național-țărănesc a plecat în 1931, în condițiile umilitoare cunoscute.

Pentru ce a fost readus? Eu am spus la timpul potrivit că trebuie chemat și partidul liberal. Credeți dvs că se poate să nu fie aduși liberalii la guvern?"

«El, Iorga: ptr guvern de uniune

"Eu vorbesc așa pentru că am simț de echitate, iar nu pentru că aș vrea să închei cine știe ce legături cu partidul liberal."

"I-am propus odată d-lui Duca **adunarea**, sub **președinția unuia din oamenii politici de autoritate, a tuturor partidelor serioase**, pentru păstrarea tradițiilor țării.

Ca **punct de program** propuneam:

să nu oferim țării numai papucii din picioarele altuia; să ne respectăm angajamentele față de străinătate; să realizăm economic, în dauna popularității. [-----]

«Să fie adus Duca la guvernare!

Acestea le-am propus dlui Duca. **A acceptat în principiu, dar a spus că, în fapt, îi este greu să se adreseze altor șefi de grupări.** [...]

În condițiile de astăzi, dacă s-ar pune întrebarea **cine trebuie să fie succesorul actualului**

guvern eu aş spune că va trebui chemat d.Duca."

Iorga / 17 iul.'33

45.)7 aug.'33.Gh.Tătărescu,declarații ,Poiana-Gorj

("Universul", nr.214, 8 aug.'33)

Duminecă s-a ținut la Poiana o mare întrunire a delegațiilor organizațiilor național-liberale din jud.Gorj.Vezi [fișier PNL-1](#)

Tătărescu / 8 aug.'33

#Eșecul regimului PNT

[LD:condensând lozincile emblematice în confruntare -**Porți deschise !** și **Prin noi înșine !** - Tătărescu adjudecă victoria doctrinară a PNL..O face cu un calambur lingvistic reușit]

"Regimul național-țărănist **și-a verificat , într-un an de guvernare, neputința** ;echipele sale de lucru și-au făcut pe deplin proba. **Probă negativă, probă dăunătoare.**Țara crede astăzi – o spune tare în toate manifestările ei - țara crede că proba și experiența au durat prea mult **Țara cere ca guvernul să plece.**[--] **Nu cei care au strigat < prin 'tr'alții ! >, pot zice azi < prin noi înșine! >.**
Tătărescu / 7 aug.'33

▣PNL cere puterea !

" Guvernul trebuie să plece.Și de nu va putea să se hotărască singur să plece - ei bine,**îi vom ajuta noi să plece.**Suntem conștienți că **scăparea atîrnă numai de hotărîrile și de acțiunea partidului național-liberal,** și de aceea, **în ceasul acesta , în care țara e cutureată de solii atător religii noi-**încercăm în bunul simț al maselor , **noi ne pregătim în liniște pentru îndeplinirea supremei datorii** Suprema datorie !

A mai tolera permanentizarea situației de astăzi , ar fi să ne transformăm în complicii acelor cari, **conștient sau inconștient,împiedică și periclitează consolidarea statului nostru.**

Marile răspunderi ce avem față de viitorul țării, ne împiedică să jucăm acest rol.

De aceea **suntem astăzi în ajunul unei importante hotărâri.**

Nu e în căderea mea să le anunț ; **șeful partidului însuș le va comunica la timp țării.**

Ceea ce vă pot să vă spun de pe acum, este că **vom porni o ultimă ofensivă ,care va fi dusă fără cruțare și fără răgaz și care nu se va sfârși decât odată cu normalizarea** vieții noastre politice ,prin **atingerea celor două țeluri** ce formează obiectivul acțiunii noastre :

plecarea regimului național-țărănist și **venirea la cârmă a partidului național-liberal.**

Tătărescu / 7 aug.'33

▣ Alegerile locale=barometru electoral

"În ultima consultare, cu caracter general – **alegerile județene și comunale - am obținut mai multe voturi decât decât toate celelate partide de opoziție la un loc.**Suntem , înainte de toate, **realitatea electorală care a triumfat** împotriva tuturor atacurilor și a tuturor coalițiilor și adversarilor ;și suntem și **instrumentul de realizare istorică , prin care s-au săvârșit toate actele care au încheiat România de azi.** [.....] Vom împlini porunca țării ! Să ne pregătim deci de de luptă și **să ne pregătim de guvernarea de mâine !**

Tătărescu / 7 aug' 33

#Spulberarea legendei negative a lui Duca

[LD : atenție LD ! în ajunul venirii la guvern, din diverse motive, IGDuca concentrase asupra sa ura ,adversitatea , tuturor forțelor politice ale țării :**Carol** (pentru că...) ; **camarila palatului** (pentru că.....);**PNT** (pentru că ...) **Maniu, Vaida** (pentru că ...);**Garda de Fier** (pentru că ...) , alte formațiuni extremiste de **stînga și dreapta** (pentru că...) **PNL – Gh.Brătianu** (pentru că ...) și , iată, are **adversari și în propriul partid** (pentru că) La toți, fără să am dovezi, dar cunoscîndu-i evoluțiile ulterioare și caracterul,**eu adaog și pe Gh.Tătărescu de duplicitate.** Va trebui să fac o conexiune și o analiză lucidă asupra atător adversități ,să descopăr care au fost, dacă au fost,și **greșelile lui IGDuca.**]

"Vorbindu- vă despre această guvernare ,voiesc să pun definitiv capăt unei legende creiată și popularizată de adversarii noștri.

S-a spus că venirea noastră la guvern s-ar face odată cu anumite schimbări în conducerea actuală a partidului ,și s-a mai adăugat ,că unii fruntași ar fi pregătiți să-și dea consimțământul pentru asemenea schimbări.

Nu vă indignați ,ci râdeți ! Autorii unor asemenea "combinații" nu cunosc nici partidul național-liberal ,și nici resorturile sufleștești ,cari animă pe fruntașii noștri.Nu cunosc partidul ! [.....]

"În acest partid ,alegerea șefului nu este un act de tranșacție ,ci îndeplinirea unui rit solemn , prin care se aduce la locul de cinste și de mare răspundere individualitatea desemnată , prin jocul liber al selecțiunii,ca cea mai capabilă, reprezentând sumumul de merit și maximul de utilitate.

"Șeful –sunt năzuințele ,aspirațiile și forțele de realizare ale partidului , făcute om.

În PNL , șeful e un principiu ; iar proclamarea șefului nu este actul de înregistrare ocultă și rușinoasă,obținut prin calcul și aventură , ci izbucnirea sărbătorească și tumultoasă a simțămintelor de recunoaștere și de încredere , afirmată de însăși conștiința partidului.

Așa au fost ridicați ,la locul de răspundere și de jertfă , Ion C.Brătianu,Dimitrie Sturdza,Ion IC Brătianu, Vintilă Brătianu ;

Așa a fost proclamat șef IGDuca,în care conștiința a trei generații a recunoscut pe unul din cele mai reușite și mai strălucite exemplare de conducător, și care ,prin însușirile, puterea de muncă, prin experiența și pregătirea îndelungată ,poate singur face față răspunderilor de șef al partidului,azi, și de șef al guvernului , mâine.

Așa vor fi aleși oricând șefii , în partidul național-liberal, atât timp cât va dăinui acest partid."

▣**Liberalii nu-și vor trăda tradiția !**

[LD: să-i dai această declarație la 1938, când a consimțit ca Regele Carol să scoată partidele în afara legii, instaurând dictatura personală, și când,printre cei ce au susținut formula, "spurcându-și" viitorul a fost și G.Tătărescu]

"Dacă prin imposibil , să zicem într-un acces de nebunie colectivă,conducătorii partidului ar consimți vreodată să voiască să uite aceste mari tradiții,ziua aceasta ar fi o zi istorică,căci ar fi ziua începutului lichidării partidului și începutul agoniei sale.

Puteți însă să fiți liniștiți ;cel puțin generațiile noastre nu vor trăi asemenea zi.

Adversarii noștri nu cunosc nici tradițiile nici tradițiile și disciplina de fier a partidului nostru, și nici oamenii.Nu ne cunosc oamenii căci nu există ,o știți bine, în rândurile noastre ,bătrân care să-și renege trecutul,și nici tânăr care să-și spurce viitorul prin acceptarea, fie și a unei discuții, ce ar avea de obiect tranșacții referitoare la rânduirea în conducerea partidului național-liberal.Nu, duhurile fanarului, nu plutesc printre rândurile noastre.

Călcați deci și striviți aceste legende otrăvite ,material infect al unei propagande , și pregătiți-vă pentru ceasul marilor răspunderi."

Tătărescu / 7 aug.'33

▣**Guvernul de mâine.**

"Azi toate drumurile sunt netezite ;iar greutățile și amenințările ,care sporesc în fiecare zi, vorbesc cu glas poruncitor.Guvernul de mâine va avea de îndeplinit o misiune istorică : refacerea unei țări ruinate , amenințată de forțele destrămării și ale anarhiei

[LD :dă profeția care urmează ,la pierderea alegerilor din 1937]

"Dacă guvernul acesta nu-și va putea îndeplini misiunea, dacă nu va putea readuce încrederea generală și dacă nu va putea tămădui relele cari exasperează astăzi masele –

va fi ultimul guvern al democrației parlamentare și române și,după el,va rămâne deschisă calea tuturor aventurilor și tuturor rătăcirilor.

"În fața unor asemenea grave eventualități, țara are dreptul să creadă astăzi ,că seria formulelor de experiență este încheiată cu ultimul guvern Vaida Voevod, și că guvernul de mâine , pe care îl voi numi de pe acum „guvernul ultimei nădejdi ” ,nu poate fi decât un guvern național-liberal , prezidat de șeful nostru , I.G.Duca ,stăpân pe toate posturile de comandă, putând astfel să realizeze în deplină libertate programul său de salvare

"Pentru a deschide grabnic calea unui asemenea guvern,vă vom chema în scurt timp la lupta

hotărâtoare. Pregătiți-vă armele și pregătiți-vă sufletele !"
Gh. Tătărescu / 7 aug. '33

46.) 12 aug. '33. N. Iorga, interviu

("Adevărul", 12 aug. 1933 - anchetă politică)

[LD: din acest prime luni ale regimului hitlerist în Germania, Iorga părăsește tranșant orice simpatie față de curentele naționaliste ; din aceste momente va începe contorizarea atitudinilor lui Iorga vis-a-vis de mișcările naționaliste xenofobe. Din aceste declarații se va alcătui "actul de acuzare" la moarte executat de legionari în 1940. Și nu se poate spune că nu a realizat riscurile acestor afirmații]

#Cuziști, gardiști, sași hitleriști: sălbăticia extremismului de dreapta

"De această stare de lucruri se folosesc curentele extremiste. Nu mă gândesc la comuniști. Am convingerea că , astăzi, comunismul este aproape inexistent în România. Vorbesc de extremismul de dreapta. După cum ai văzut din discursurile mele, pretutindeni am căutat să combat pe cuziști, pe gardiștii care își zic " de fier " , pe hitleriștii sași, etc. Mi-am făcut toată datoria și, poate , mai mult decât era datoria mea de om politic fără răspunderea guvernării. N-am ținut seamă , în această operă de propovăduire a adevărului, de interesele mele electorale, care mi-ar fi dictat-poate -o atitudine mai rezervată. Am fost condus de credințele mele de om civilizat , credințe care nu îngăduesc sălbăticia cuzistă , gardistă sau hitleristă."
Iorga / 12 aug. '33

#Concesiile lui Vaida-Vaida

Guvernul însă, nu-și face datoria , nici măcar în această privință. D-Alexandru Vaida - Voevod , influențat de sentimentale amintiri vieneze, privește cu ușurință mișcarea hitleristă. [----] Noi nu putem tolera o agitație pe care o conduce un reprezentant al d-lui Adolf Hitler . Suntem toleranți, da - dar toleranța nu înseamnă imbecilitate. Trebuie să se știe că nu tolerăm în cuprinsul statului român , agitațiuni care tind să zdruncine ideea de stat."

"Numerus clausus" - în vorbirea lui Vaida ?!

"Aflu că, la un congres studentesc , ținut pe malul mării, d. Vaida sau d. Tilea, sau amândoi laolaltă , au vorbit de numerus clausus. Am citit dezmințirea dată de cei doi "factori răspunzători"
Ei spun că n-au vorbit de numerus clausus în sensul dat de antisemiți acestei expresii. Le-a venit poftă - așa , deodată ! - să vorbească latinește , și au zis numerus clausus . Mărturisesc că nu știam pasiunea d-lui Vaida pentru latină. Cât despre tandrul savant Tilea, îi știam înclinările pentru sport, dar nu l-aș fi bănuțit un ultim reprezentant al defunctului curent latinist Îi sfătuiesc pe amândoi să vorbească românește sadea , ca să nu fie obligați să dea înapoi, apoi, comunicate penibile pentru demnitățile pe care întâmplător le dețin."

()Cazul lui Scarlat Callimachi

[LD: și istoricii pot greși, nu-i așa ?! Dacă și prima afirmație a lui Iorga - privind absența pericolului comunist în România - are același temelie axiomatic, atunci Îl declar pe Iorga ... corigent . Buna-credința lui, naivitatea , sau faptul că era un amic al boierului botoșănean , i-au jucat un renghi lui Iorga Deci cine denunța comuniștii, era ... extremist de dreapta ?!]
"Aduagă la toate acestea, circulara dlui Vaida cu "origina etnică " a funcționarilor din întreprinderile particulare ; aduagă cazul tipic al amicului meu și colaboratorului dvs Scarlat Callimachi , dat în judecată pentru un articol sincer democratic , în urma unui denunț semnat de un agitator cuzist - și vei ajunge la concluzia că guvernul, nu știi din ce calcule, încurajează extremismul de dreapta ."
N. Iorga / 12 aug. '32

47.)Iul.ManIU ,declarații,Bădăcin-Sovata ,11 sept.'33

Iul.ManIU pleacă la Sovata .

("Universul" , an 50, nr.250 - 251, 12 - 13 sept.'33)

[LD : în aceeași zi, **Mihalache** la Câmpulung Muscel, **Maniu** la Bădăcin ,fiecare în stilul caracteristic, transmit mesaje **președintelui partidului și guvernului,Vaida** .

Urmează **3 săptămâni de mari frământări în PNȚ**,cu **efectul corespunzător în opera de guvernare**.

// Disensiuni **Vaida - Maniu** // semnalele politice:retragerea de la guvernare ! //

Ceremoniade la Casa culturală "Dr.Ion și Clara Maniu " ; "maniștii " în pelerinaj ; cuvântările ;

Iul.ManIU pleacă la Sovata Vezi pe larg la **fișier PNȚ**

-Maniu:nu fac politică!

Cu o zi înainte ,**Sever Dan** vizitase pe **Maniu la Bădăcin**, cu **misiunea de împăcare** din partea lui **Vaida**. **Rezultatul** acestei misiuni a fost **negativ**.

Maniu ar fi spus :< **Eu stau liniștit la Bădăcin și nu fac politică** >

Păcat că a doua zi nu a fost și **Vaida** la Bădăcin, să fi binecuvântat **Frențiu** acea trinitate !

Răspusul a impresionat profund , încât a doua zi,la Bădăcin ,era împânzit și cu **agenți secreți**

Și tot ca semnal că nu face politică .**Maniu s-a solidarizat cu Manifestul lui Boilăși acțiunea**

acestuia ! [LD :nu am acest manifest , dar știu că a fost anti-Carol, anti.-camarilă ,și va duce la excluderea lui **ZB** din **PNȚ**]

"**Trebuie să fie un mare adevăr filozofic** ,în credința aceloră cari spun că **vorba a fost dată omului , ca să-și ascundă gândul** "

Oricum, drumul de la Alba Iulia la Sovata , parcurși în ultimii 5 ani, va intra în istorie !

#Maniști versus Vaidiști

"**Împărțiți în două tabere- vaidiști și maniști - frații de ieri uită vremurile când erau laolaltă și își aduc acum acuzații reciproce, din cele mai nemărturisibile ."**

Se contează pe vreo 50 de deputați și senatori , azi la Sovata .

Bădăcin - Sovata / 11 sept.'33

48.)Congresul tineretului PNȚ,Câmpulung-Muscel,11 sept.'33

("Universul" , an 50, nr.249, 12 sept.'33)

[LD : în aceeași zi cu solemnitatea de la Bădăcin.Este **revenirea, reimplicarea ,lui I.Mihalache în viața PNȚ**.Marchează reimplicarea, intervenția lui **Mihalache** în viața internă a **PNȚ** ;

Absența tineretului ardelean ,retragerea lui Maniu la Bădăcin ,sunt indicații că disensiunile cu "regăteni" - alias " țărăniști "-s-au complicat ,prin apariția adversității dintre " maniști " și "vaidiști "

Prezența numai a miniștrilor " țărăniști " , indică disensiunile dintre **Mihalache** și **Vaida**.

Așa că "unitatea" partidului este pusă la grea încercare !

Vezi context și pe larg la **fișier PNȚ**:

// rosturile **PNȚ** // statul țărănesc // datorile externe // suspendarea cuponului //

// afacerea **Skoda** // secretul guvernării // reforma parlamentului // reintrarea în guvern ? //

≡Congresul.

S-a desfășurat la **Câmpulung (Muscel)** "**Au fost reprezentate toate ținuturile, afară de Ardeal** ,absență pe care a remarcat-o și **Mihalache** în expozeu.

Acest congres era așteptat cu mare înfrigurare, pentru că urma să clarifice unele poziții ale partidului. **D.Mihalache** și-a organizat o frumoasă **demonstrație de simpatie** ,la care au participat cca **10.000 de oameni**, desigur , cu **intenția de a arăta ,mai mult în fața partidului**

decât a țării, popularitatea de care se bucură în jud.Muscel.

În expunerea sa , **d.I.Mihalache** s-a ocupat de **viitoarea organizare de stat** ,și n-a uitat să atingă și "**chestiunea constituțională** " care a provocat criza din ianuarie "

În ce privește **programul financiar al partidului**,**d-sa s-a separat complet de vederile ministrului de Finante** [Virg.Madgearu]și **ale celorlalți fruntași ai partidului**,apropiindu-se de dizidenții țărăniști [Lupu, Iunian] **care cer devalorizarea leului "**

-Ion Mihalache:

Programul PNȚ

[LD: cu strângere de inimă dau aceste citate din expunerea lui Ion Mihalache.Trebuie însă să redăm realitățile timpului și adevărata înfățișare a clasei politice.Ion Mihalache era în primul rând , un învățător, categorie profesională onorabilă, stimabilă și apostolică.La nivelul acesta , discursul său este splendid.Dar analizat ca discurs al unui bărbat de stat, lider de partid,discursul este modest,simplist, chiar dacă sincer.Mă gândesc ce-or fi înțeles cei 10.000 de țărani participanți la această adunare !]

" Noi avem **un singur program** , pe care îl vom păzi cu sfințenie.**El e dat de congresul și comitetul de conducere al partidului** - și numai **aceste organe pot hotărâ schimbarea lui** - iar acum este **în curs de aplicare** , de către **guvernul condus de d.Vaida Voevod**.

Voi arăta totuși **directivele** și voi pune **jaloanele** după cari trebuie căutată îndreptarea țării.

Azi, din zidurile acestea **nu se mai aud gemete** ,**ca pe vremea guvernării liberale și a**

stăpânilor străine când povestea spunea : *Zidul rău mă strânge, viața mi se stinge*

Astăzi se aude înăuntru : În noi toți , un suflet bate .

/Dinastia

Iar făcând **restaurația monarhică** , **am dat țării un acoperiș puternic** .Cel ce va îndrăzni să-l strice ,va găsi în noi un zid puternic.Noi vom avea totdeauna curajul să spunem sus și jos :

Așa, așa și nu, nu , ca în evanghelie.Căci noi stăm cu ochii în sus ,**cum stă fecioara curată cu ochii spre Maica Domnului** și tremură de câte ori aude vorbe clevetitoare pentru maica ei.

/PNȚ=partid semi-revoluționar

"**PNȚ** este un **partid semi-revoluționar** .Revoluționar prin scopurile sale :**cucerirea puterii de către clasa țărănească** ,pentru alcătuirea unui **stat rezemat pe realitățile naționale** .

Mica **gospodărie ordonată** în metode ;luptă civilizată pe cale parlamentară .

/Armata -// Afacerea Skoda//

"Nimic n-a scăpat preocupările noastre .**Am făcut cea mai mare comandă de arme de la război, așa că ne-am prezentat bine la conferința dezarmării.**

În ce privește **afacerea "Skoda"** am dat-o **pe mâinile justiției militare**.Madgearu mi-a spus acum câteva zile că **de va fi vreunul din partid sau să fie amestecat ,el îl va împușca** **Să se termine odată cu calomniile !** Sunt sigur că țara va avea surprize asupra vinovaților reali în chestia "Skoda " [-----]

Este necesară **o acțiune de organizare a armatei** , așa ca soldatul să nu piardă timpul , în scurt timp să fie ținut să învețe meserii , să fie bine hrănit [-----]

Nici o armată din Europa n-are un personal mai numeros ca cel din România și dezechilibru de armanet și de personal .

/Politica externă

"D.Mihalache a relevat meritele d-lui Titulescu în realizarea **Micei Înțelegeri** ,care merită să fie **trunchiul economic al Europei Centrale și de Sud-Est** .

Forța PNȚ

"**Nimic nu ne-a oprit în cale** ,**nici criza de șefie, nici ambițiile deșarte a doi vicepreședinți**

[LD:Lupu, Stere ,Iunian ?] plecați cu zgomot.După o guvernare ce ne-a urmat [Iorga]

am fost chemați tot noi, căci **numai noi avem un program și o forță de realizare.**

/Școală țărănească!

"Echilibrul statului stă pe **țaran**. Dar el este analfabet ;**60 % nu știu carte.7000 de învățători fără posturi** , și zeci de **mii de intelectuali șomeri** , când sunt atâtia analfabeți .
Acesta e echilibru de stat ? [.....] Să dăm o școală țaranului adaptată nevoilor lui , spre a putea vedea că are din școală un câștig.

/Sănătatea , Munca

" În ce privește sănătatea , **nu e nici o țară unde să fie și mai multe boli** .Suntem **cea din urmă țară** în ce privește sănătatea și îngrijirea bolnavilor. Țărănimea e roasă de boli.
" Să deslănțuim munca ce șeade chirmicită, prăpădită, acolo unde n-au ce face , și să o ducem în altă parte .Aici e viitorul nostru. În România există **o uriașă cantitate de lucrări** cari așteaptă să fie executate. [-----]

/Reformă administrativă !

"Nu mai e admisibil să rămânem cu **71 de județe** , ca pe vremea lui Mircea. Căci un prefect poate conduce 3 -4 județe .Azi peste **70 % din buget** sunt cheltuite **pentru personal**. Mai bine să avem 10 divizii înarmate , decât 20 fără puști și fără tunuri. E nevoie de **o reformă administrativă** , bazată pe mari unități economice și godpodărești.

/Datoria externă

"**Avem nevoie de credit ieftin** pe care **nu ni-l poate da legea conversiunii**. Pe planul monetar în care ne găsim astăzi , **nu se mai poate găsi soluția**. **Poziția monedei noastre este definitiv pierdută**. Trag de ea în jos factorii interni și externi. **Franța ne cere aur** .**Noi nu suntem fabricanți de aur ci numai de grâu.**

/Devalorizarea monedei !

Nu mai putem să ținem pasul cu francul francez. **Francezul e depozitar de bani, iar noi de datorii**. America și Anglia și-au devalorizat monedele spre a rezolva toate problemele ce se puneau. Când se devalorizează dolarul, **America, care ne este concurentă**, nu mai putem răbda această concurență. Mai sunt monede în domeniul francului, **dar numai noi am rămas cu ambiția să-l susținem cu orice preț**. Când mergem din deficit în deficit, moneda trebuie să se devalorizeze. **Peste 80 % din mărfuri se vând pe preț devalorizat**. Chestiunea nu e dacă suntem pentru sau contra stabilizării . Ci e ca un tuberculos : mai ține sau nu bolnavul ?[---] Devalorizarea monedei, face **necesară suspendarea cuponului extern**. **Totuși noi facem jertfe mereu**, rezistând pe poziția francului francez. [-----] **Un stat care merge din deficit în deficit, riscă** sau să nu-și mai plătească funcționarii și furnizorii , adică să ruineze aparatul de stat , anarhizându-se, sau , în lipsă de puțință de împrumut în afară , **să ajungă la inflație ca pe vreme de război**. [----] Prețul mondial cu caracter de război, ne ucide ; **economia se primitivizează , se strânge și se zgibulește**. **Nu avem astfel soluții la marea problemă a cerealelor**. [-----] Așa fiind , **suntem amenințați să mărim deficitele anilor trecuți**. Cred că statul român este dator să reexamineze problema monetară. [-----] Trebuie să accentuăm că **în devalorizare la un curs scăzut văd mântuirea zilei**. **Consider această devalorizare ca un act fatal**. [-----]

/Reforma parlamentară

"**Parlamentarismul să fie ajustat și adecvat** noilor funcții economice ale statului. Trebuie pus capăt **sistemului care schimbă guvernul în fieare an** , mai ales la noi, când o schimbare de guvern aduce bulversări în viața administrativă și economică. [.....] Trebuie **o reducere a nr. deputaților** ; **"Senatul este -în noile condiții - un balast anacronic , costisitor și de prisos "**

/Responsabilitatea guvernării?:guvernul, nu Suveranul !

"Responsabilitatea de la cel mai umil funcționar până la primul ministru **Suveranul** trebuie și în fapt ,ca și după Constituție,**lăsat realmente fără răspunderea actului de guvernământ , nici direct , și nici indirect .**

...Iorga

A venit un prim ministru cu o concepție nouă cum că Suveranul este < **Domn** > după tradiția țării ,și se cade deci < **să domnească** > în înțeles de < **să guverneze** > .

Care a fost rezultatul ?**La început** ,acel prim ministru era entuziasmat :

< **Eu sunt sluga Domnului meu ,eu fac ce-mi poruncește Domnul meu** > .

Mai pe la jumătatea anului, se simțea prizonier și răsufla :

<**Eu nu sunt eu, altfel ași face dacă eu aș fi eu .**>

Iar pe la sfârșitul anului,concediat fiind, trântea ușile și arăta țării că **vinovat nu e el ,ci**

< **alcineva** > < **cineva** > pe care < **supărat** > multe luni nu l-a numit pe nume.

Nu se poate astfel governa ! Primul ministru care se simte < prizonier > ,nu-și poate asuma răspunderile , **căci < prizonier >și < responsabil > sunt două lucruri care se exclud.**

...Mihalache

Reponsabilitatea primului ministru implică **mână liberă** în alcătuirea cabinetului ,inclusiv ministru de război, [...] și implică de asemenea **mână liberă** asupra tuturor funcționarilor publici.

Nu este cu putință să fie un ministru responsabil și subalternii săi să aibă raporturi <de serviciu > cu Suveranul peste capul ministrului ,și **considerându-se de <oamenii regelui > , să iasă de sub disciplina celui legal responsabil "**

(N.Red.: acest pasaj a fost viu aplaudat de miile de cetățeni cari participau la adunare .

Se strigă : < **Jos Gavrilă !** >)

...Maniu

"A se acorda încrederea deplină și nelimitată primului ministru al țării ,înseamnă deplină încredere acordată țării ,care este singurul **scut permanent și neștirbit al monarhiei și tronului.** "

Mihalache / 11 sept.'33

▫**Demnitate,moralitate,disciplină, unitate**

Înaninte de toate este nevoie de un necruțător **simțământ de demnitate** ,înlăturând ceea ce este **dubios** ,sub raport moral.**Și putere șefilor de a sancționa prompt abaterile.O disciplină severă** este necesară pentru asigurarea unității de acțiune.**O atmosferă sănătoasă** în casa proprie și în casa țării. **Elan și spirit de jertfă.În lături dispute de persoane. Nu ambiții la demnități oficiale.Pregătim olimpiadele națiunii române.**[----]

Afară de **organizarea tineretului** , ar fi dorit **organizarea feminină și a intelectualilor**, pe profesie. Tineretul nu înseamnă alt partid, ci alt temperament. **"Ne organizăm despărțiți și acționăm uniți ."**[----]

/Profesiune de credință

Rămân credincios programului și disciplinei de partid.Însărcinat de forurile partidului să pregătesc congresul general,eu îmi voi expune părerile organelor de partid, ca bază de discuție , pentru congres.Congresul general va decide și eu mă voi supune. "

Mihalache / 11 sept.'33

*Notă:"Universul ":

▫**Teoriile constituționale ale lui I. Mihalache**

(" Universul " ,13 sept .'33)

În discursul -program expus de **I.Mihalache** la Câmpulung, el a vorbit de **"ideologia țărănistă "** și de **rezultatele " dezastruoase "** ale guvernărilor PNT.[LD:se dau diversele lui constatări și critici în politica școlară, sanitară, administrativă, parlament]

D-sa a atăcat apoi și problema **responsabilității Suveranului** în regimul constituțional , cu **"mâna liberă "** dată primului ministru.

Ele completează **Manifestul d-lui Zaharia Boilă - " A bățut ceasul ! "** cu teoriile sale constituționale privind **responsabilitatea Suveranului** și **prim ministru " prizonier "** [LD:deci asta cuprinde Manifestul lui Boilă , pe care M.le-a speculat]

Cum dl Mihalache este vicepreședintele PNȚ, declarațiile sale sunt atât de grave, încât guvernul trebuie să ia poziție.[LD :a doua zi după congres, Mihalache a trimis niște desmințiri ,cu privire la termenii folosiți de el.]

****Notă "Viitorul "**

(13 sept.'33)Victor Slăvescu:Ceea ce s-a întâmplat duminică la Câmpulung,este **fără precedent în anele politice** noastre.**DI.I.Mihalache**, vice-președinte al PNȚ , a emis **câteva păreri** asupra chestiunilor aflate la ordinea zilei, [...] **în completă contradicere cu programul arborat de guvernul Vaida,compus din membrii aceluiaș partid.**Față de gravitatea declarațiilor dlui Mihalache , guvernul ar trebui să-și precizeze atitudinea ,mai ales ministrul de Finanțe,**Virgil Madgearu "Duplicitatea și demagogia nu încap în problemele monetare. "**

*****Notă-Virgil Madgearu**

Virgil Madgearu declarase recent la Budești : **" Eu recomand acum națiunii acesteia , să aibă răbdare , să reziste și să nu meargă pe calea pe care merg azi Statele -Unite și Rusia Sovietică , de oarece noi nu avem nici rezervele de oameni , nici rezervele de bogății ale Rusiei sovietice.Nu putem să ne permitem luxul unei asemenea experiențe."**

Privind opiniile " personale " ale unor fruntași PNȚ,**Virgil Madgearu** spunea :

" Consecvent programului , în baza căruia și-a asumat răspunderea conducerii afacerilor statului , guvernul este ferm hotărât să păstreze stabilitatea monetei naționale. "

("Universul " , ibidem)

Ațiunea lui Mihalache / 11 sept.'33

49.)13 sept.'33.Guvernul Vaida în greu impas

("Universul" ,an 50 , nr.250, 13 sept.'33)

[LD:14 dec.2006.Completări comentariu .În aceste zile se consumă **criza guvernului Tăriceanu** (conflictele cu Băsescu ;retragerea PConervator-Voiculescu ;dizidența PLD- Stolojan)

10-12 posturi TV, nu știu câte posturi de radio,și o cohortă de analiști și ziariști ,își spun părerea și vânează protagoniștii .Noi spunem că asta este efectul "**bombardamentului de informație**" din era post modernizării etc etc ,în loc să fim atenți la percepție .

Nimeni nu pare a observa că aceste episoade firești în democrații,apar ca niște "**cutremure**", deoarece timp de aproape **jumătate de secol a durat bezna regimului totalitar comunist** , în care opinia publică era "**doamna surdo-mută**"

Pentru mine,această "**tulburare mediatică**"este departe de a mă copleși(șoca, intriga)

Fără televiziuni și telemobile,**scena politică românească din toamna'33** dădea impresia unor **accelerări și agitații paroxistice**,la care ,parcă ,era conectată întreaga națiune.

Întrunirile,ședințele,întrevederile,culisele,zvonurile se întretaiau concomitent,fiecare zi (sau oră) confirmând/infirmând ipotezele.

Eu cred că aceasta este unul din **însemnele regimurilor autentic-democratice** ,și că **libertatea** (devenită obligație!) de expresie(opinie),de întrunire(manifestație,demonstrație),de contestare (aprobare) **modificase comportamentul** (prestația) instituțiilor, partidelor,presei,liderilor .

Eu mai cred că ,în regimurile democratice ,**educația politică** este un proces continuu și complex ,care precede exprimarea prin vot.

Și mai cred că în acele timpuri,**opiniile politice erau firești,normale**(chiar dacă contrarii) pentru că **mecanismele de guvernare erau organic reglementate** .

Și mai precizez ceva ce atunci părea de domeniul firescului(cu foarte mici excepții) :

clasa politică era formată din **oameni cu statut economic-social onorabil** ,încât locația întâlnirilor -Bădăcin,Măldărești,Văleni de Munte ,Tg.Jiu,Sovata, Călimănești , Sinaia ș.a - devenise **simbol sau identitate politică.**]

#Mihalache+Maniu versus Vaida

După cunoașterea **declarațiilor** lui I.Mihalache, Tilea a plecat cu automobilul la Călimănești ,unde se află **prim-ministru Vaida** .Știrile primite de la Călimănești (prin telefon) arată că **dârzenia dlui Mihalache a făcut o deosebită impresie asupra primului ministru** . Manifestația dlui Mihalache, aprobarea semnificativă a asistenței- în care se aflau și parlamentari și ministeriabili -**a făcut pe Vaida să ajungă la convingerea că PNT** ,prin exponenții săi autorizați,**se găsește în divergență cu concepția guvernului**. Întorsătura luată de evenimente ,prin **această nouă solidarizare a dlui Mihalache cu elocvența rezervă a dlui Maniu, îl determină pe d.Vaida să considere că a devenit imposibilă continuarea guvernării** .Despre o demisie a guvernului nu poate fi vorba decât după serbările semicentenarului castelului Peleş.
Tilea s-a întors în capitală ;**C.Angelescu** (guvernatorul BNR) ,de asemenea ;**Voicu Nițescu** (ad-interim la Interne)-a convocat pe toți prefectii din Ardeal ,ca să-i sondeze privind atitudinea .
Guv.Vaida / 13 sept.'33

50)Întrunirea PP,Galați, 24 sept' 33

("Dimineața", an 29, nr.9607, 26 sept.'33)

La clubul PP ,o întrunire, cu participarea lui Gr.Trancu-Iași(ex-ministr Muncii)
24 sept.'33

-Gr.Trancu-Iași :

«Ofensiva salvatoare a lui Averescu

[LD :Atenție la nuanțele privind „**limitele constituționale**”.Vagă invitație spre guvernare militară , sau ,oricum, de mână forte !]

A mărturisit nădejdea că , în câteva zile,**PP va face o acțiune salvatoare pentru țară.Mareșalul Averescu este singurul om politic care are autoritatea morală să se adreseze țării întregi, indiferent de partid politic, pentru a organiza această acțiune salvatoare.[...]>**

/Rezerve pentru constituționalismul rigid

"Nu este,însă, mai puțin adevărat că,**păstrînd neconținut limitele prescrise de Constituție , este amenințată însăși existența țării**.

E la mîntea omului că **dacă se pune problema de a alege între aceste limite și prăbușirea țării,nu vom ezita un singur moment de a părăsi prima cale** [constituțională!] și de **a alege pe aceea care duce la salvarea patriei."**

Gr.Trancu -Iași / 24 sept.'33

51)24 sept.'33.O.Goga(PNA) ,Declarații

("Dimineața" , an 29, nr.9607, 26 sept 1933)

[LD :fără ieftine speculații, fără prejudecăți, acesta este momentul care va declanșa în **doctrina lui Goga un accent din ce în ce mai naționalist**.Nu este vorba de o " cointeresare " , de o " corupere "(cum s-a spus în epocă , și cum a fost , apoi tratat în istoriografia comunistă) : **Goga era pregătit sufletește pentru această "convertire"**]

Ziarul /Fox /

«Călătoria în Germania și Italia

Cluj.Cu rapidul de dimineața a trecut azi prin gara locală , plecând spre Sinaia, **d.Octavian Goga**, președ.PNA. Pe peronul gării a fost **întâmpinat de numeroși prieteni politici** - **DI.Goga a refuzat să facă declarații presei**, spunând că nu e momentul.

Prietenilor le-a spus că **a rămas impresionat de cele văzute în Italia și Germania , și că nu înțelege de ce poporul român lăncezește.**"[---]
Goga / 24 sept.'33

/Comentariile fanteziste, ofensatoare ,ale presei

<Toate comentariile în jurul călătoriei mele **sunt fanteziste**, și unele chiar,cum sunt cele privitoare la o atitudine ce aș fi luat într-o chestiune economică a țării,**direct ofensatoare.** N-am întreprins decât **un act profesional politic** ,ca **să cunosc două laboratorii politice** ale unor țări unde se realizează **opere extrem de interesante.**

Constatările mele nu le voi ține pentru mine ,ci **le voi explica public** , în cel mai scurt timp. **Mi s-au atribuit misiuni pe care nu le-am avut.** Ar fi o naivitate să se creadă așa ceva.

Rezultatul ar fi fost că deveneam prizonierul misiunii.

Or, **scopul vizitelor mele era mult mai larg**, fiind vorba de **o vizită de pură informație.**

Într-adevăr **am vizitat personalități politice italiene și pe exponenții reformelor din Germania**, în frunte cu **cancelarul Hitler.**

Impresiile mele ?Nu vreau încă să le dau amploare .Nu-i nici momentul aici.La București, după serbări, vom avea prilejul. >

Goga / 24 sept ,33

52.)6 oct.'33.O.Goga,impresii despre călătoria în Italia

La sărbătorirea lui Alex.Hodoș ,în redacția rev."Țara noastră"

("Universul", 50, nr.274, 7 oct.'33)

Goga / 6 oct.'33

▣ **Întâlnirea cu Mussolini**

La Roma, în întâlnirile pe care le-am avut cu d.**Mussolini** ,stăpânitorul sufletului italian, m-a întrebat :

-**Câți deputați ai ?**

-**Opt**, i-am răspuns.

-**Câte voturi ai avut la primele alegeri** , după ce ai înființat partidul ?

-**O sută de mii**, i-am spus .

-**Ai început mai bine ca mine.Eu am avut 146 de inși și 3000 de voturi** când am început acțiunea – a încheiat Mussolini.

Mussolini ar fi spus la un moment dat :<**dacă merg înainte , să mă urmați ;dacă vă voi înșela, să mă împușcați ;iar dacă mă vor împușca, să fiu răzbunat.**>

"Suntem la câțiva milimetri de limita răului ,după care trebuie să apară **reacțiunea.**

Merg la biruință cu sacrificiul existenței mele."

Goga/ 6 oct.' 33

53.)24 sept.Gr.Iunian(PȚR),Declarații ,RmVâlcea

("Dimineața " , an 29, nr.9607, 26 sept.'33)

Vineri au avut loc la Rm.Vâlcea ședința CC al Partidului țărănist-radical din jud.Vâlcea.

A participat și Gr.Iunian.

Gr.Iunian / 24 sept.'33

()**Atitudinea lui Mihalache**

" **Nu se poate recunoaște nici sinceritatea și nici seriozitatea manifestării de la Câmpulung a dlui Mihalache.**Dacă d.Mihalache era sincer, atunci **se solidariza cu punctul de vedere ce am susținut când eram în partid și să asigure triumful lui.**

Dar atitudinea d-lui Mihalache **nu este serioasă**. Pe de o parte, **afișează un program diametral opus cu programul guvernamental**, iar pe de altă parte, **ține să se știe** că d-sa nu face din aceste principii motive de potrivnicie către guvern, **nu va face dificultăți**, ba chiar **îi va acorda concursul și de aici înainte**.

Pe de o parte, d. Mihalache **recunoaște** că menținerea stabilității a devenit o imposibilitate, țara este împinsă spre prăpastie și mizerie, dacă nu se recurge la soluția restabilizării monetare, iar de pe altă parte, **acceptă să asiste nepăsător**, ba chiar **să contribuie**, prin concursul său, **la această nenorocire**. [-----]

≡PTR=continuatorul PT

"Când am pus **bazele PTR la Câmpulung**, în **nov. 1932**, am spus-o clar că **el își ia sarcina împlinirii programului vechiului partid țărănesc**, și că **restabilizarea este o soluție economică de actualitate**, prin care să se lichideze un pasiv apăsător și să se reînvie activitatea economică [.....]

#Cândva, Mihalache îl voia prim -ministru!

Îmi este penibil să trec la destăinuirea unor fapte pe cari le consider de domeniul intimității și nici odată nu am avut obiceiul să fac publice discuții prietenești [-----] Dar pentru că s-a raportat la o conversație [-----] **Venind la Târgu -Jiu**, Ion Mihalache mi-a spus că, o dată alegerile terminate cu succes pentru partidul nostru, **urmează să se formeze un guvern definitiv din majoritățile parlamentare**, în locul guvernului de alegeri Al. Vaida .

Mi-a arătat de ce acest guvern nu poate fi format nici de d. Maniu, nici de d. Vaida, și nici de d. Mironescu, așa încât nu rămân decât două posibilități :

ori guvern Mihalache, ori guvern Iunian." [...]

[LD :ce penibil dar cât de adevărat poate fi ! Dă o serie de detalii cum s-au asigurat de concurs reciproc] **Vezi fișier PNȚ VII**

Gr. Iunian / 24 sept.'33

54.)30 sept.'33 I. Mihalache, răspuns lui Lupu și Iunian

("Dimineața", 30 sept.'33)

" Am luat la cunoștință de **atacurile intempestive îndreptate împotriva mea**, de **foștii mei prieteni și colaboratori politici**, d- nii Iunian și dr Lupu, în adunările în care prezintă :

unul țărănismul "radical" și altul țărănismul "pur" .

Rău trebuie să le meargă în desfășurarea noului program, redus la un accident monetar, pe care **vor să construiască edificiul național** [-----] dacă în atacurile d-lor **recurg, unul la insulte personale, altul la denaturări de fapte**, așa de ușor controlabile.

Am o mare satisfacție morală : **programul și atitudinea mea sunt neatinse de adversarii mei**, în schimb **persoana mea e atăcată. Și încă de cine ? De prietenii care știu în conștiința lor, că ei nu spun adevărul**. De acei care, până în clipa despărțirii lor, mi-au acordat personal stima lor. [---]

Mihalache /30 sept.'33

()dr Lupu .

Dr Lupu se împiedică, la fel ca și adversarii **de cămașa lui**, înfățișându-l ca **"țăran chiaburit"**, sau **"ciocoit"**, în opoziție cu **"proletarianul"** Lupu ! Dar el știe că **chiaburia popii din Dobrești, este la fel cu chiaburia popii din Arsura !**

()Gr. Iunian, retro'32

[LD : este o conversație deloc compromițătoare, pentru nici unul din ei. O conversație care-i arată preocupați de o problemă Dă citate din **Notele** sale zilnice în legătură cu discuțiile de la Tg-Jiu Oare acest caiet cu **Note zilnice** mai există ? Ar fi f. interesant !]

Este surprins de afirmațiile lui Iunian, pe care îl știa integru.

"Deci m-am dus să cer guvern Mihalache sau Iunian !

<3) Cu toate forțele partidului, **sub guvern Maniu ;nu guvern de a doua mână** .Motivez. De aceea am izbutit să determin pe Vaida și Mironescu să amâne demisia guvernului de alegderi până după validări .El se declară în linii generale de acord .**Crede însă că Maniu nu va primi. Și să formez eu guvernul.**

-Eu îl întreb dacă va primi el guvernul :

-Nu !

-Pentru ce ?

-E angajat la programul restabilizării și al suspendării cuponului .

-Eu:Am credința că ajungem acolo.Ca procedură , nu cred că e bine să venim din capul locului ,după ce am chemat experți , etc. Totuși, **ia -ți răspunderea și te urmez**

-El:**E mai bine să o iei tu** și apoi voi veni eu cu forțe proaspete

-Eu:**Nici nu vreau să mă gândesc**, dacă totuși aș fi silit , n-aș înțelege să primesc fără tine .

-El :A ezitat .S-a retransat în dosul unei formule :Mai presus țara decât partidul

Ne-am înțeles să văd pe Maniu și eventual pe Titulescu la Geneva .[-----]

Refuzând eu ,am căzut de acord să vie Maniu,și **că el l-ar simpatiza pe Vaida mai mult** > [-----]

lată adevărul. Când va avea nevoie , pot completa și cu alte note,ca unul care am puțină încredere în memoria mea.Rău e când **șarpele vanității scormone slăbiciunile bietului suflet omenesc !**

Mihalache / 30 sept.'33

Vezi fișier PNȚ VII

55) 30 sept.'33.Situație încordată la PNȚ

("Dimineața" ,an 29, nr.9611,30 sept.1933)

#Vaida -Mihalache :dezacord

Sunt mai bine de **2 săptămâni de când PNȚ trece prin grele frământări.**

După cum se știe, **d.Mihalache, la Câmpulung,a făcut o expunere -program** , care era **în contrazicere cu programul guvernului prezidat de dr.Al.Vaida - Voevod.**

Aceste declarațiuni au provocat - cum era de așteptat -**o mare vâlvă** în toată viața politică.

De atunci s-a scris și s-a vorbit neconținut despre aceste declarațiuni.

S-a spus chiar că manifestarea dlui Mihalache va provoca retragerea guvernului.

■Întrevedere Mihalache-Titulescu+GGMironescu

Între timp, au sosit în țară dnii :**GGMironescu** (vicepreșed. a guv, ministru de Interne) și

N.Titulescu (ministru Afacerilor externe)**Mihalache** a avut **consfătuiri cu ambii frunțași ai guvernului** ,ocazie cu care le-a explicat punctul său de vedere :**nu a făcut acea manifestare cu intenții dușmănoase față de guvern ;că intenționează ca acel program să-l supuie forurilor partidului** ;singurul lucru la care rămâne pe poziție :**nu admite aplicarea Acodului de la**

Geneva !adică aducerea experților în țară .Cum cei doi l-au explicat lui Mihalache că **nici guvernul nu dorește acest lucru**,rămăsese ca **Mihalache să se întâlnească cu Vaida-Voevod.**

■Întrevederi Mihalache-Vaida

Această **întrevedere a avut loc la Sinaia** , cu ocazia serbărilor Peleşului (29 sept.'33) și **cei doi s-au pus de acord asupra tuturor problemelor.**

■Guvernul: renunțarea la Acordul de la Geneva și experții străini

În **Consiliul de miniștri** care a urmat întrevederii , **s-a stabilit ca guvernul român să renunțe la aplicarea Acordului cu Geneva ,deci experții nu vor mai veni în țară.**

Mihalache a declarat că nu este vorba de " învinși " și "învingători" ci de o înțelegere .

■Convocarea Comit.Executiv PNȚ

Vaida -Voevod (președ. Guvernului și al PNT) a hotărât **convocarea Comitetului Executiv PNT** la care se vor discuta toate problemele de actualitate .

În vederea acestei ședințe, **Vaida** a avut o lungă consfătuire cu **Virgil Madgearu**; **Mihai Popovici** va pleca la **Sovata** ,pentru o întrevedere cu **Maniu** (aflat la tratament)
Mihalache - Vaida / 28 sept.'33

56.) **Victor Iamandi** ,3 sau 4 oct.'33

În jurul noului Program PNL.Expunerea lui **Victor Iamandi** în CC al PNL

▣"Revendicăm răspunderea guvernării .

Revendicarea aceasta nu este un deziderat platonic, ci o supremă necesitate de stat.

"Avem : o formidabilă forță politică organizată ; avem experiență și autoritate morală ; ne sprijinim pe voința imensei majorități a țării ;avem încrederea Coroanei ; ne simțim în stare să facem față grelei situații a țării;suntem destul de tari pentru a duce la bun sfârșit sarcina de a salva țara ; **putem limpezi și simplifica** politica internă a țării ; **vom urmări fără cruțare stîrpirea extremismului de dreapta sau de stînga** -adevărată otrăvă a poporului ;**suntem ultima rezervă a democrației și a libertății ."**

Iamandi / 4 oct.'33

#Atăcarea regimului democrat.

"În ultima vreme ,**sub influența experiențelor din alte țări**,pe care nu e timpul și locul să le judecăm valorile, s-a întreprins **o acerbă campanie împotriva partidelor organizate** , **încercându-se discreditarea lor** .S-a ajuns astfel la **atacul direct împotriva organizației democratice a Statului actual** preconizându-se în forme confuze și contradictorii , **doctrine și programe** cu așa- zise tendințe inovatorii , care, în fond,nu sunt decât ascunzișuri ale unor ambiții prin nimic întemeiate sau **erezii ideologice** cu vădite consecințe dizolvante."

Iamandi / 4 oct.'33

▣Liberalismul actual

[**LD:dec.2006.Foarte important .În conjuncturi total diferite** (în interbelic,în epoca comunistă,în perioada actuală) ,**de pe poziții nu numai diferite,dar chiar opuse (extrema dreapta -stînga,prin diverșii săi exponenți)**PNL a fost atăcat ca reprezentant emblematic și exclusiv al **capitalismului sălabatec ,al oligarhiei industriale sau financiare** .

Contaminări ideologice reziduale sau de import -**conservatorism ,marxism,stalнизм, țărănism, corporatism**-au aplicat etichetele de rigoare ,și a fost dince în ce mai greu ca liberalismul românesc să fie perceput ca ceea ce era:**un partid democratic**,îmbrățișând toate componentele economico-sociale ale țării .Nu aici voi demonstra eu acest lucru .**Vezi fișier PNL]**

"Prin aceste atacuri a fost vizat ,cu precădere ,PNL.

"**Liberalismul** de astăzi , înfățișând **o îndelungată evoluție politică,a părăsit de multă vreme tiparele rigide ale trecutului ,adaptându-se** împrejurărilor mereu schimbate ale vieții sociale.

Ideia liberală ca atare a fost neâncetat în funcțiune,iar forța ei dinamică s-a

manifestat ,întotdeauna ,**în cadrul larg al dezvoltării tuturor instituțiilor democratice.**

"**Liberalismul actual**- pornind de la **respectarea integrală a principiului libertății politice și spirituale** - își întinde acțiunea sa cu aceeași eficacitate și **în domeniul vieții economice și sociale ,urmărind înfăptuirea tuturor dezideratelor legitime ale colectivității."**

Prin aplicarea înțeleaptă a aceluiași principiu regenerator sintetizat în formula **"Prin noi înșine"** vom reînvia posibilitatea de producție ale țării ,revenind la tradițiile salvatoare ale PNL.

▣Generația tânără din PNL

Este generația de cca 40 de ani. **"Ne-am făcut ucenicia prin muncă ; ne-am dovedit devotamentul prin acțiuni neșovăitoare ; ne-am pregătit cu răbdare , în tăcere , însușindu-ne de la înaintași experiența , iar din cultură esențialul , pentru a fi la înălțimea vremurilor noi.**

Ultimii 15 ani ne-am călit. Prin noi, PNL și-a creat o temeinică legătură cu prezentul și viitorul. Va fi solidară cu dl.Duca."

lămâni / 4 oct.'33

57.)Consfătuiri PNȚ,Maniu-Vaida-Popovici-Mihalache ,4 oct.'33

("Dimineața" , 6 oct.'33)

[LD : este impresionant acel ritual și mister ce plutea în jurul lui Maniu care era într-un fel de "autoexil" și care dădea concurs "fratelui " Vaida... Ce timpuri și ce oameni ! Maniu cere , apoi se răzgândește, privind **retragerea de la guvern !**]

/Sovata ,Sighișoara ,Cluj,București

Pentru a putea discuta în liniște cu **d.Maniu** - înconjurat de numeroși prieteni din localitate - **d.Mihai Popovici** (ministr.Juстиției) ,invitat de fostul șef al PNȚ și al guvernului,a plecat **cu vagonul ministerial**.În acel vagon se afla și **d.Mihalache** [sic !]

D.Maniu i-a întovărășit pe cei doi până la **Sighișoara** [glasul roților de tren !]unde , pentru câteva ore, a fost oaspetele **prefectului Suciu**.

Însărcinat de Vaida ,**Popovici,a insistat pentru o împăcare** ,asigurându-l pe Maniu de dorința acestuia **de a înlătura toate "asperitățile "**

" În acest sens, **a făcut o serie de propuneri** , pe care , însă, **d.Maniu le-a respins**,declarând că **rămâne neșovăitor la punctul d-sale de vedere .**

D.Mihalache a repetat ,ca la Sovata ,că a venit din proprie inițiativă să vadă pe d.Maniu, iar nu cu vreo misiune.A dorit să dezbată cu d-sa toate problemele interne de partid , care urmează a fi rezolvate printr-un consens general.

Mihalache și Popovici intenționau să mai rămână la Sovata , dar au fost chemați urgent la București, pentru ședința de birou .Așa că Maniu s-a întors cu automobilul la Sovata ...

Cercurile politice urmăresc cu interes întrevederile de la Sovata.Azi dimineața s-au întors de la Sovata **dr.Ionel Pop** (vicepreșed.Camerei) și **dr.Aurel Socol** (președ. PNȚ , jud.Cluj) .**Cei doi prieteni ai dlui Maniu au refuzat să facă vreo declarație** ,în legătură cu întrevederile de la Sovata .**În cercurile "maniste" se afirmă că nu s-a putut ajunge la înțelegere, la o împăcare între Vaida și Maniu.**

DI Maniu cere imediata retragere a guvernului, sau imprimarea directivelor sale.

Sosit în Capitală, **Popovici a avut o întrevedere cu Vaida** ,cărui i-a făcut o amplă expunere.

Se păstrează discreție asupra celor discutate ; totuși din cercuri guvernamentale,

se pare că , până la urmă,**Maniu ar fi acceptat să nu mai ceară retragerea imediată de la guvern**.Dar rămâne neclintit la punctul d-sale de vedere.

PNȚ / 4- oct.'33

58.)Ședința Comitetului Executiv PNȚ,expuneri, Moțiune ,6 oct.'33

Al.Vaida ,I.Mihalache - expuneri .

("Universul " , 50, 274, 7 oct.'33)

[LD surprinde undeva :

/"trioul"divergent din acel moment:Vaida-Maniu -Mihalache

/ caracteristicile **evoluției PNȚ** sub **președinția și guvernarea lui Vaida ;**

/efectul **"tensiunii misterioase "** perpetuate de Maniu ;

/rolul de **"mediator "** a lui **Ion Mihalache**,și meritul lui incontestabil în **menținerea unității PNȚ ;**

/acțiunea dizolvantă a lui Carol II și a camarilei ;

/contribuția distructivă a aripilor desprinse din PNȚ :Lupu , Iunian ;

/aparitia în **PNȚ a unei echipe experimentată de guvernare ,decare Carol II se va folosi !]**

/rolul opoziției și a grupărilor de presiune , cu centre de aspirații spre putere-PNL, PNA , PP, PND, LANC,G de F -care vor contribui la hotărârea lui Carol de a purcede la rotativă.

Membrii C,Ex.al PNȚ , **peste 100** , s-au întrunit în ședință.Au participat și **prieteni dlui Iuliu Maniu.Ziarștii nu au fost admiși.**

-Al.Vaida-Vovod:

Al. Vaida - Voevod : a făcut o largă expunere a situației guvernului, afirmând că **nu există nici o dizarmonie între partid și guvern.** "**Neînsemnate disensiuni** " nu contează în viața unui organism viu cum este PNȚ .

-I.Mihalache :

I.Mihalache : explică semnificațiile **declarațiilor sale de la Câmpulung ,ca simple deziderate programatice** , care pot fi împărtășite sau nu .Ar fi fericit dacă partidul și le-ar însuși , **dar nici într-un caz nu va face greutăți guvernului.**

" **PNȚ nu este un conglomerat** de indivizi sau grupe,nu e nici **o adunătură de aventurieri** , care cu un păgânism cu nimic justificat , **să ceară credit opiniei publice și Regelui**, pentru a i se da cârmuirea țării.**El este expresiunea unui crez și a unui program**, care i-au luminat în permanență calea ce are a urma.Un partid **nu poate urma cu misticism o persoană a cărei valoare e discutabilă.**[LD: Cine e persoana ? Vaida ? Maniu ?]

La Câmpulung mi-am formulat crezul meu complet.[----] **Înțeleg ca cele ce am expus să fie luat de bază de discuție la congres.** Înțeleg ca problema monetară să rămână la decizia și responsabilitatea guvernului."

Neluând nimeni cuvântul s-a votat în unanimitate următoarea

▣DECIZIUNE .

"**Comitetul Central** adoptă ca **bază de discuție directivele programatice și cele privitoare la organizarea de partid ,expuse de I.Mihalache în congresul de la Câmpulung "**

Discuțiile pe capitole vor fi dezbătute de membrii biroului și comisiile speciale , cu excepția regimului monetar, care rămâne la latitudinea guvernului.

/dr. Socol/p.d.v.manist / (Cluj) :

Național-tărăniștii sunt strâns uniți,**dar ar fi bine să intre în guvern ,Maniu și Mihalache . Ardealul este neliniștit de influența Camarilei asupra guvernului și tendința de diminuare a prestigiului d-lui Maniu.**

Apelează la **prietenia d-lui Vaida față de d.Maniu** ca să facă să înceteze unele animozități aparente.

-**Mihalache** :răspunde dlui Socol că **el va da concursul guvernului,indiferent dacă intră în guvern sau nu .**

/Dr.Vaida (p.d.v.vaidist :

-**Vaida** :răspunde dlui Socol că **nu este nevoie să i se dea sfaturi** în ce privește **marea sa prietenie față de d.Iuliu Maniu** , de care îl leagă 40 de ani de luptă comună."**Neatins rămâne prestigiul dlui Maniu** de care nimeni în partid nu a îndrăznit să se atingă.

I se poate aminti , însă, dlui Maniu dictonul <Ferește-mă , Doamne ,de prieteni ...>

#Camarila? O invenție!

"**Chestiunea Camarilei este o invenție.**Orice conducător are colaboratori ori prieteni cu care se poate sfătui.Dacă aceasta e camarilă,**camarilă am și eu ,și d.Mihalache, și d. Maniu.**

Dar e un neadevăr când se afirmă că vreo camarilă se amestecă în treburile guvernului.

Dacă ar fi așa, eu cel dintâi aş da semnalul luptei împotriva celor care ar încerca o astfel de imixtiune. Fie sigur dl Socol că dacă Iuliu Maniu și eu am avea ceva să ne spunem, ni le-am spune cu franchețe unul altuia , fără intervenția nimănui.[.....]

▣MOȚIUNEA

"**Comitetul Central Executiv al partidului național-tărănesc** ,întrunit în ziua de 5 octombrie crt. ,ascultând **expunerea dlui prim-ministru, președintele PNȚ**,cu privire la **situația generală** și după dezbaterile urmate :

"**Constată** că luptând cu toate greutățile extraordinare prin care a trecut țara ca urmare a crizei mondiale, **guvernul a făcut față tuturor nevoilor, a prevenit agravarea crizei, și prin măsurile luate pe baza și în cadrul programului de guvernare a îmbunătățit situația maselor producătoare ;**

" **Constată** că prin acțiunea sa chibzuită și înțeleaptă **guvernul a izbutit să mențină ordinea în țară în respectul legilor și a drepturilor cetățenești ;**

" **Constată** că guvernul **a reușit să împiedice acțiunea de turburare a ordinii** întreprinsă de unele din grupările politice ,lipsite de orientare și de preocupări serioase în rezolvarea problemelor crizei prin soluții pozitive, și a căror activitate **se reduce la agitărea opiniei publice ,speculând suferințele și greutățile masselor ,** produse de urmările crizei generale în care se zbate lumea întreagă ;

"**Comitetul central Executiv ,**invită **guvernul să-și continue activitatea** sa rodnică și îl asigură **de tot sprijinul devotat al cadrelor partidului și de solidaritatea cea mai deplină "**

-Vaida :PNȚ continuă guvernarea !

Constată solidaritatea partidului ,declară că **zvonorile de destrămarea a partidului au fost infirmate**, după cum ,tot așa de **fanteziste sunt și zvonorile de retragere de la guvernare.**Nici una din cele 4 condiții în care guvernul ar trebui să se retragă **nu este pe tapet :**

slăbirea puterilor fizice ale conducătorului, retragerea încrederii Coroanei, votul de blam al majorității, complicații externe .

Guvernul își va continua munca .

Membrii C.Ex. sa-u întrunit la o masă comună la restaurantul " Enescu "

Șed- Comit.Execut.PNȚ / 5 oct.'33

59.)**Armd.Călinescu**, consfătuiri la Ministerul de Interne, 24 oct.'33

("Facla" , 24 oct.'33)

[**Atenție LD , foarte interesante explicații privind îngemănarea cauzală a extremismelor . De dreapta și de stânga.Ce istorie schiloadă s-a mai scris și la noi!]**

]

#Greșeli în măsurile de represiune

Au avut loc mai multe consfătuiri , cu conducătorii serviciilor de Siguranță [subdirector Eugen Cristescu] și Poliție,pendinte de departament.

Consfăturile au fost prezidate de Armand Călinescu.

"**Cei de față au fost unanim în a recunoaște că extremismul de dreapta a prins teren în urma votării stării de asediu și a complectării legii Mârzescu, care au vizat combaterea extremismului de stânga.Greșala comisă atunci a fost că s-au luat măsuri într-o singură direcție."**

S-au luat măsuri pentru combaterea extremismului de dreapta,

Ele au fost comunicate organelor în subordine .Atenție deosebită spre Basarabia și Bucovina,unde extremismul de dreapta a prins mai mult teren.

60.)**E.Deleanu** (PSD) , Legea și măsurile contra extremismului, 10 nov.'33

("Facla" , 10 nov.'33)

...Legea ...

Legea Siguranței, în atâtea texte ,articole și paragrafe, interzice peremptoriu și sub acțiuni severe , orice mișcare turburătoare a ordinii, orice îndemn ar putea produce ură și dihonie între cetățeni, orice manifestare exterioară sub formă de cămăși, drapele și alte țesuturi sedicioase,succptibile să irite și să trezească porniri ucigașe în contra unor concetățeni de altă clasă sau rasă.

Legea tindea , **în teorie**, să potolească entuziasmul unor fii rătăcitori ai țării, **svârliți de irezistibile forțe centrifugale înspre două externe ,denumite de stânga și de dreapta**.Răul era găsit, **tot în teorie ,de cei găsiți să păzească ordinea stabilită , deopotrivă de grav, fie că venea dintr-o extremă sau alta .**

▫Realitatea.

...Comuniști la Cernăuți ...

În practică însă **lucrurile se petrec cam altfel**. Cam așa :pe de o parte,**arestări de comuniști la Cernăuți .**

...Legionari în Bucureștii Noi

Pe de altă parte , la Bucureștii-Noi, care, între timp, a devenit citadela Gărzii de Fier, zi, la ora 10 dimineața **cu un fast neobișnuit ,a fost sărbătorit patronul „Gărzii de Fier” , Sf.Mihail și Gavril**.Legionarii adunați aici sunt comandați de d.deputat Stelescu , **având ca ajutor pe d-nii Traian Cotigă, Belimace, Antoniu și alți fruntași ,care formează Statul Major.Străzile Bucureștilui Noi , sunt pavoazate cu drapele.**

După ce Stelescu comandă „drepti” , batalionul se încolonează pentru marș spre biserică. Aici s-a oficiat un serviciu religios , în fața unui mare număr de intelectuali.

Sunt adunați peste 2.000 legionari .

Gornistul sună onorul, iar deputatul Stelescu , pășește înainte , îmbrăcat în uniformă și dă raportul d-lui **Corneliu Z Codreanu .**

După ce trece în revistă pe legionari , căpitanul , având mâna dreaptă întinsă spre cer, ține un discurs, cerând legionarilor disciplină și muncă.

Între orele 2-4 p.m. are loc o serbare câmpenească , la casa legionarilor.

Se spune, în șoaptă, la ureche, că „asta” e pricina demisiei guvernului .

Întrunire legionară / 10 nov.'33

61.)N.Iorga, interviu : situația politică , 6 oct.'33

("Adevărul" , 6 oct. 1933

▫Dictatură în România?!

[LD : atenție ! ciudata viziune a lui Iorga privind dictatura !Ciudate argumente ! Ciudate păreri despre poporul român ! Nu știu ce să cred ! Cum este posibil așa ceva la un istoric de talia lui ? Este sincer ? Face pure speculații ? Probabil de aceea, cât a slujit **ambițiile dictatoriale ale lui Carol**,el nici nu s-a considerat coautor la dictatura regală !

Sublinierile , parantezele îmi aparțin]

"Dictatura presupune trei elemente ,care ne lipsesc :

Întâi,**un rege care nu vrea să guverneze .[LD:?]**

Or,**noi avem unul ,care nu vrea decât să guverneze ,până și în cele mai mici amănunte ale vieții de stat.**

Deci **nu-mi pot închipui un ministru Mussolini ,în buzunarul regelui Mussolini .**

Al doilea,**un popor care se supune la orice îndată ce i se bate din picior .[LD:?]**

Dar noi **suntem cel mai nesupus dintre popoare** chiar la o simplă încrețire din sprâncene.

Al treilea,**un popor entuziast pentru gest și frază[LD?]**

Or noi avem un zâmbet pentru orice gest și pentru orice mișcare din umeri ,pentru orice frază

Aș putea să adaug și a patra piedică : **dictatura înseamnă muncă și consecvență[LD?]**

Unde le vede cineva la toți țonțorii care spun ce grozavi ar fi, dacă ar fi dictatori ? "

Iorga / oct.'33

▫Guvernare de partid ?

[Deși a trecut un an, lui Iorga nu i-a trecut supărarea. **Opinia lui cu guvernarea de partid ... nu este o convingere.** A spus-o de atâtea ori. Își oblojește parcă umilința ... și așteaptă. Așteaptă să vină " ziua lui " !]

-Reporter: Ce credeți despre situația noastră politică ?

"Eu nu cred nimic , pentru că am ajuns să nu mai înțeleg nimic. [LD?] Pentru mine, rămâne un articol de crez că **regele, odată pornit pe linia constituțională, la dispoziția partidelor, nu poate decât să cheme la putere pe liberalii d-lui Duca.**

Posibilitatea de a reveni la o guvernare în afară de partidele actuale, nu se poate produce decât după ce un guvern liberal ar dovedi că nu e în stare să rezolve multe probleme , care stau deschise înaintea noastră. Iar jocul cu improvizările de oameni și de partide , îmi pare tot așa de absurd , ca și cum pe un câmp de bătălie , când se înceară armatele, ar apărea **Vasilache cu lada lui de păpuși " [------]**

N. Iorga / 6 oct. '33

62.) **M. Manoilescu** , "România, stat corporativ " , 1933

Tipografia modernă, București, 1933

[LD : el... nu are patid, nu are consecvență în colaborările la guvernare ,dar este **autorul de necontestat al unor teorii economice, sociale, politice** ceea ce tocmai asta este : **o doctrină.** Ca realitate , există în acea epocă o vie activitate a unor **asociații profesionale** , numeroase și diversificate , care astăzi s-ar numi , probabil, "societatea civilă " !
Fă legătura cu expunerea doctrinei sale în sesiunile anterioare]

*Notă: impactul teoriilor lui MM

Revista lunară "**Lumea Nouă**" apărea din 1932. M. Manoilescu era director. Revista a început să publice, periodic, și o serie de broșuri, în majoritate discursuri, conferințe, studii , ale lui Manoilescu, privind doctrina corporativă. Astfel, nr. 5 al seriei de broșuri, a publicat studiul "**România , stat corporativ**" (1933), pentru ca , la o nouă ediție, (Tipografia ziarului „Universul” , 1934) studiul să fie îmbunătățit și prezentat drept **program** adoptat de **Liga Națională Corporatistă** , program de reformă a statului român **formulat de M. Manoilescu .**

Manoilescu / '33

▣ Reforma constituțională corporatistă

Reforma corporatistă în România **nu cere o revoluție politică** , precum cea fascistă din Italia, **ci o reformă constituțională** , pe calea obișnuită a modificărilor constituționale , de la care , apoi, să urmeze **elaborarea unor reforme legale, în spirit constituțional.**
Scopul organizării corporative constă în soluționarea problemelor economice , sociale și culturale, în înlesnirea evoluției țării spre noi forme economico-sociale, care să țină cont de **o altă ierarhizare a intereselor : deasupra interesului individual , să stea interesul colectiv al corporației** , iar deasupra acesteia , **interesul general al țării.**
El considera că se face **o mare eroare dacă se căutau similitudini** între **corporatismul fascist italian și corporatismul românesc.** (p. 12-13)

Manoilescu / ,33

/Corporațiile

Națiunea putea fi constituită în **8 corporații** și **1 colegiu** :

agricultura – **3** industria – **2** comerciale – **2** liber-profesioniști – **1** salariați – **1**

I. Corporația ogorului (cultivatori de cereale și plante industriale)

II. Corporația crescătorilor de vite

III. Corporația viticultorilor și pomicultorilor

IV. Corporația industriilor și meseriilor de consum intern

V. Corporația industriilor de export.

VI. Corporația comerțului și transportului.

VII. Corporația băncilor și asigurărilor .

VIII. Corporația profesiunilor libere și artistice

IX. Colegiul salariaților publici.

Corporațiile urmau să aibă o triplă misiune :

/ **Economică** - organizarea și coordonarea producției naționale ,
prin sindicatele de întreprinzători .

/ **Socială** - rezolvarea , pe cale de înțelegere ,
a tuturor diferendelor dintre întreprinzători și salariați .

/ **Politică** - integrarea în viața politică locală , regională, națională.

Statul reprezenta **expresia sintetică a corporațiilor** , formula „**Regele și Parlamentul**”
metamorfozându-se în „**Regele și Corporațiile**”

Vezi obligatoriu **fișier Manoilescu**

M.Manoilescu / 1933

63.) Duca, Tătărescu, Circulară, 21 oct.'32

(BCS, Fd indicat)

▣ Instrucțiuni pentru adunarea PNL de la București.

/ Județele să trimită listele cu participanții ;

/ Ridicarea barierelor prin care vor intra în București ; garnituri CFR speciale;

/ Fiecare organizație își va alcătui o "echipă de poliție", formată din 1 șef și 40 de membri .
care vor asigura ordinea. Vor purta brasarde tricolore cu inițialele PNL.

/ Participanții vor veni încolonați ;

/ Șoferii să aibă acte în regulă , pentru a nu fi șicanați.

/ Hrană pe 3 zile ;

/ Șefii vor veni cu 2 zile înainte;

64.) Delegația Permanentă PNL ,ședință, 28 oct.'32

(Aceeași sursă)

Prezidează IG Duca : având în vedere că în urma retragerilor , eliminărilor și dizidențelor ivite,
„**majoritatea**” parlamentară este sfărâmată. Se hotărăște :

▣ Boicotare parlamentară activă

1) Parlamentarii PNL **nu vor participa la activitatea de legiferare** ,
dar **vor rămâne în Cameră și Senat, pentru a denunța regimul.**

▣ Rezistență cetățenească

2) Proclamă „**rezistența cetățenească împotriva guvernului**”

▣ Convocarea mării adunări PNL:15 nov.

3.) **Convoacă Marea Adunare PNL –București , pentru 15 nov.'33**

64.) Constant Georgescu :Regimul PNȚ,1 nov.'33

(Rev."Parlamentul românesc " , an IV, nr 127, 1 nov.'33, p. 2-4)

[LD :clar , p.d.v. liberal , încărcat de aceea cu toate reproșurile la adresa PNȚ .

Nimic pus pe seama crizei economice , totul datorat guvernării PNȚ .

Altfel, greșelile care au augmentat efectele crizei ... sunt juste]

#Statul "țărănesc"

Pornind de la **concepția de clasă**, acest partid și-a propus să creeze un "stat țărănesc" .

Deviza era : **"Totul pentru țărani și prin țărani "** .

Ca și partidele socialiste din occident, **PNȚ consideră țărănimea ca o clasă distinctă de celelalte** , exploatată de acestea, neocupând locul și rolul ce i se cuvin.

Ca și partidele socialiste , **PNȚ comite greșala de a considera că există antagonisme între țărănime și celelalte clase** , și , în consecință, **duce o luptă de distrugere a celorlalte clase. Guvernarea 1928-1931** , a fost caracterizată prin **lupta ce s-a dus contra clasei industriale și comerciale, a orașenilor, în general.**

Ignorând interdependența ce există între factorii producției, între diverse clase, **rezultatul guvernării PNȚ a fost nul și a avut ca urmare** (culmea !) **pauperizarea clasei țărănești** , comerțul și industria au fost ruinate , **capitalul și creditul distruse, puterea de consumație a orașenilor, nimicită.**

#"Porțile deschise"

În politica financiară, **programul PNȚ a fost "refacere prin ajutor străin "** , politică ce a culminat cu **Acordul de la Geneva și cu împrumuturile externe oneroase.**

Aceasta a agravat situația financiară, și a avut de consecință sporirea impozitelor .

Stabilizarea monetară, rău aplicată, a avut un efect dezastruos. **Emisiunea BNR** a fost coprimată, creditul a dispărut, dobânzile au crescut, numerarul nu mai circulă.

Politica bugetară a fost deficitară , provocând deficite bugetare cronice,

secătuirea veniturilor statului. **Un intervenționism exagerat de stat** , a distrus inițiativa privată , ducând la falimentul statului. **Conversiunea**, privită numai prin prisma clasei rurale

[Georgescu](#) / 1 nov.'33

«Schimbări în programul PNȚ ?

Față de eșecul primei guvernări, **unii fruntași PNȚ , doresc să modifice programul PNȚ .**

DI Mihalache , de la formula experților străini și a ajutorului din afară, trece la **formula refacerii ... "prin noi înșine "** cerând înlăturarea Acordului

Programul PNȚ s-a lovit , în aplicarea lui, **de greutăți așa de mari, încât a fost părăsit complet de guvernarea 1928-1931** , și , mai ales, **de guvernarea 1932-1933.**

Guvernările PNȚ au arătat că nu este suficient **un program atrăgător și sprijinul masselor** , care asigură doar succese electorale. **Este nevoie și de realism, și de experiență**, în practica guvernării . Improvizația nu poate înlocui experiența.

«Meritele guvernărilor PNȚ

Cu toate acestea, **guvernările PNȚ au avut și merite :**

În cadrul său s-au contopit PT și PNR , și astfel au dispărut partidele regionale din **teritoriile alipite** , a căror activitate , dacă s-ar fi continuat , ar fi fost **dăunătoare unității naționale.**

Guvernarea sa a contribuit la **formarea unui discernământ politic al masselor,**
la educarea civică sub semnul votului universal .

Constant Georgescu / 1 nov.'33

Vezi fișierul următor : Rotativa PNȚ/PNL